Overdrachtsdossier Financiën

Versie: 30-06-2017

Dep. V.

Actuele onderwerpen **5**

1. GT: *Brexit* 6
2. GT: *Griekenland – ESM-programma* 7
3. GT: *Invest-NL* 8
4. GT: *Wet normering topinkomens* 10
5. GT: *Financiële instellingen: vervolgtranches ABN AMRO en a.s.r* 11
6. GT: *Privatisering Holland Casino* 12
7. GT: *Aandeel KLM* 13
8. GT: *Groei luchthaven Schiphol* 14
9. GT: *Nederlandse Spoorwegen* 15
10. FEZ: *Verscherpt Toezicht op de Belastingdienst* 16
11. FEZ: *Departementale begroting (incl. budgettaire problematiek BD)* 17
12. PPSG: *Implementatie aanbevelingen Commissie onderzoek Belastingdienst* 18
13. AFEP: *Toekomst Pensioenstelsel (incl. SER-advies)* 20
14. DGBel: *Pensioen in Eigen Beheer* 21
15. FF7: *Onvolkomenheden ARK* 22
16. DGBel: *Sluitende begroting Belastingdienst* 24
17. BJZ: *Wob + inlichtingen Staten Generaal* 25
18. DGBel: *Herijking IA* 27
19. DGBel: *Onderzoeken Zembla* 29
20. GT: *Nucleair dossier* 31
21. DGBel: *Werving en continuïteit* 33
22. DGBel:*Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA)* 34
23. DGFZ/DGBEL: *Box 3* 36
24. DGFZ: *Belastingplan* 37
25. DGFZ: *Aftrek uitgaven voor monumentenpanden en aftrek van scholingsuitgaven* 42
26. DGFZ: *Fiscaal vestigingsklimaat (incl. ATAD 1 en 2 en mini enquête belastingontwijking)* .43
27. DGRB: Rijksbegroting 45
28. DGRB: Interdepartementaal Beleidsonderzoek 46
29. DGRB: Begrotingsbeleid 47
30. DGRB: Begrotingsproces 48
31. DGRB: Actuele budgettaire uitdagingen 51

Lopende onderwerpen **59**

32. GT: *Project verkenning herziening Wet op het financieel toezicht (Wft)* 60
33. GT: *G20* 61
34. GT: *Voltooiing Bankenunie (risicoreductie vs. risicodeling)* 62
35. GT: *Afbouw belang financiële instellingen* 63
36. GT: *Wetsvoorstel herstel en afwikkeling van verzekeraars* 64
37. *GT: UBO-register* 65

CONCEPT

38. GT: *Corporate governance/bescherming NLse beursvennootschappen* 66
39. GT: *Transparantiewet* 67
40. GT: *Rentederivaten* 68
41. GT: *Juridische procedures afhandeling nationalisatie SNS REAAL* 69
42. GT: *Toezicht op accountantsorganisaties* 70
43. GT: *Noodzaak Europese toezichtconvergentie en positionering ESMA* 71
44. GT: *SGP (Stabiliteits- en Groeipact)* 72
45. GT:*Toekomst EMU* 73
46. GT:Wereldbank 74
47. GT: *Meerjarig Financieel Kader* 75
48. GT: *Oekraïne* 76
49. GT: *IMF* 77
50. GT: *Marktordening in voorbereiding op privatisering van Nederlandse Loterij* 78
51. GT: *Beloningsbeleid Staatsdeelnemingen* 79
52. GT: *Nucleair dossier* 80
53. GT: *Groei luchthaven Schiphol* 82
54. GT: *TenneT/Gasunie: energietransitie* 83
55. GT: *Urenco – borging publieke belangen* 84
56. GT: *Terrorismefinanciering* 85
57. DGFZ: *Internationale informatie-uitwisseling* 86
58. DGFZ: *Autobelastingen* 87
59. DGFZ: *Staatssteun (lopende fiscale staatssteunzaken, o.a. Starbucks) en Ilofzaken* 88
60. DGFZ: *Overzicht actuele EU-richtlijnvoorstellen* 89
61. DGFZ: *Dividendbelasting (positie multinationals)* 91
62. DGFZ: *Belastingverdragen* 92
63. DGFZ: *Wetsvoorstel introductie inhoudingsplicht houdstercoöperatie en uitbreiding inhoudingsvrijstelling* 93
64. DGFZ: *Toekomst fiscale eenheid vennootschapsbelasting* 94
65. DGFZ: *Implementatie richtlijn vouchers* 95
66. DGFZ: *BTW (carrousel) fraude* 96
67. DGFZ: *Lokale belastingen* 97
68. DGFZ: *Modernisering kleine ondernemingsregeling btw* 98
69. DGFZ: *Exportheffing afvalstoffenbelasting* 99
70. BJZ: *Maror-gelden* 101
71. BJZ: *Mellon zaak* 102
72. GT: *Wet normering topinkomens* 103
73. DGBEL: *Algemene verordening gegevensbescherming* 104
74. DGBel: *Wet Elektronisch Berichtenverkeer /GDI* 106
75. DGBel: *Belastingtelefoon* 107
76. DGBEL: *Toeslagen* 108

CONCEPT

77. DGBel: *Wetsvoorstel Directe Financiering Kinderopvang* 110
78. DGBel: *RVU-heffing* 111
79. DGBel: *IV algemeen* 112
80. DGBel: *Horizontaal Toezicht* 113
81. DGBel: *Aangiftecampagne* 114
82. DGBel: *Implementatie Douanewetboek* 115
83. DGBel: *Integriteit/ondermijning Douaniers* 116
84. DGBel: *Douaneaanpak smokkel verdovende middelen* 117
85. DGBel: *Handhavingsstrategie* 118
86. DGBel: *Aanpak ondermijning en afpakken* 119
87. DGBel: *Informatiegestuurd Innen* 120
88. DGBel: *Boetebeleid* 121
89. DGBel: *Claimrisico* 122
90. DGRB: *Instrumenten evaluatieonderzoek: beleidsdoorlichtingen en IBO's* 124
91. DGRB: *Comptabiliteitswet en de onderliggende regelgeving* 125
92. DGRB: *'Op weg naar een digitale begroting' en Open data* 127
93. DGRB: *Versterken control op uitvoeringsorganisaties* 128
94. DGRB: *Versterken financiële functie Rijk* 130
95. DGRB: *Beleidskader risicoregelingen (garantiebeleid)* 131
96. DGRB: *Voorafgaand toezicht* 132
97. DGRB: *Algemene Rekenkamer (AR)* 133
98. DGRB: *Beleidsdoorlichtingen Financiën* 134
99. DGBR: *Studiegroep Begrotingsruimte (SBR)* 135
100. DGRB: *Instrumenten evaluatieonderzoek: De Operatie Inzicht in kwaliteit* 136
101. DGRB: *Adviescommissie Verslaggevingsstelsel rijksoverheid* 137

CONCEPT

Actuele onderwerpen

Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de meest actuele onderwerpen. Een onderwerp is actueel wanneer:

- Sprake is van een hoge complexiteit en politieke gevoeligheid; en
- Het naar verwachting binnen 6 weken in het parlement aan de orde komt; of
- Het naar verwachting binnen 6 weken wordt besproken in een internationaal gremium (zoals de Ecofin); of
- Er in de afgelopen 3 maanden substantiële media of maatschappelijke aandacht voor geweest is, of media-aandacht voorzienbaar is op korte termijn.

CONCEPT

1. GT: *Brexit*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/BFB (coördinatie), GT/FM, FZ/AFP, DGBEL
Omschrijving inhoud	De onderhandelingen tussen de EU-27 en het VK zien in de eerste fase op het uittredingsakkoord, waarin geregeld moet worden 1) burgerrechten van EU-burgers in VK en vice versa, 2) financiële afwikkeling (scheidingsrekening), 3) grenzen (bijv. N-Ierland), en 4) status van zaken bij het Europees Hof. Dit moet worden geregeld in de periode t/m eind 2017). In de tweede fase komt dan een nieuwe handelsakkoord/de toekomstige relatie aan bod. NL onderstreept deze volgordelijkheid. Het VK wil het onderscheid in deze fases overigens niet. Vanuit Fin zijn er diverse dossiers van belang: ○ Stabiliteit op de financiële markten (i.v.m. Londense City). ○ De EU-afdrachten: kabinetslijn is dat de EU-afdrachten niet mogen stijgen, terwijl met het VK de op één na grootste nettobetaler (in absolute termen) van de EU vertrekt wat grote druk zet op de EU-begroting. Dit hangt gedeeltelijk samen met de discussie rondom het nieuwe Financieel Meerjarig Kader, het budgetkader van de EU. ○ Voorkomen dat het VK in het algemeen (handelsrelatie) maar ook op belastinggebied in het bijzonder sterk en schadelijk (bijv. door andere standaarden) gaat concurreren. ○ Wijziging van status van VK naar derde land heeft gevolgen voor de douane, doordat de invoer van goederen uit het VK en de uitvoer van goederen naar het VK aan douaneformaliteiten onderhevig zullen zijn. ○ Tot slot is het waarschijnlijk dat de toekomstige handelsbarrières (welke vorm die ook zullen hebben) na een Brexit en de bijkomende onzekerheid rondom het uittredingsproces economische gevolgen zullen hebben voor Nederland.
Krachtenveld	○ Den Haag: BZ coördineert het proces, waarbij naast Fin ook EZ (handelsrelatie, gevolgen bedrijfsleven), SZW (burgerrechten), I&M (bv. luchtverkeer), V&J (veiligheid) en AZ belangrijke spelers zijn. Er is wekelijks interdepartementaal overleg. ○ Europa: Namens de EU-27 onderhandelt de Commissie (Barnier) met het VK. Hoewel binnen de EU-27 grote overeenstemming is, zijn er wel verschillende belangen. NL werkt met traditionele like-minded samen (vb. Nordics) maar breidt dit wel uit. EP moet uiteindelijk ook instemmen met een akkoord met het VK; EP onderhandelt niet mee maar wordt wel betrokken en schuift aan bij Raadswerkgroep. ○ Er is veel media-aandacht voor het thema Brexit, maar vooralsnog leeft het onderwerp maar zeer weinig onder de Nederlandse bevolking. Het algemeen publiek denkt dat gevolgen voor Nederland beperkt zullen zijn.
Behandeling	De Brexit staat regelmatig op de agenda van de MCEU/MR. In de TK wordt het debat primair gevoerd via de AO's over de voorbereiding van de Raad Algemene Zaken (minister BZ) en de Europese Raad (MP + Minister BZ), maar het is ook mogelijk dat de vakministers hierover bevraagd zullen worden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De volgordelijkheid van het proces (eerste uittreding regelen inclusief de financiële afwikkeling, dan de nieuwe relatie) is wat ons betreft op dit moment van groot tactisch belang, omdat naar onze mening de EU-27 de sterkere onderhandelingspositie is: de klokt tikt zwaarder voor het VK dan voor de EU-27. Het is van belang om de eenheid in EU27 positie zo lang mogelijk te bewaren. Veel media aandacht, maar omdat de bevolking verwacht dat de gevolgen voor NL beperkt zullen zijn, leeft het onder de NLse bevolking nog maar weinig.

2. GT: *Griekenland – ESM-programma*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/BFB
Omschrijving inhoud	Griekenland zit sinds augustus 2015 in een macro-economisch aanpassingsprogramma van het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM). Dit is het derde Griekse programma sinds 2010. Het eerste programma is met bilaterale leningen van eurolidstaten gefinancierd en het tweede via de Europese Financiële Stabiliteitsfaciliteit (EFSF), beide in combinatie met een IMF-programma. Het derde programma loopt van 2015 tot 2018.
Krachtenveld	○ De Eurogroep is het belangrijkste gremium waar de voortgang van het programma besproken wordt en politieke afstemming plaatsheeft. Standpunten worden bij consensus bepaald. ○ De formele besluitvorming (in de regel ook bij unanimiteit) gebeurt in de ESM Raad van gouverneurs (BoG; ministers van financiën) en de ESM Raad van bewind (BoD; TG's). ○ Het ESM zorgt verder voor de financiële, juridische en administratieve zaken rond de uitvoering en eventuele aanpassingen van het programma en is betrokken bij delen van de economische analyse (met name de schuldhoudbaarheidsanalyse) en de voortgangsmissies. ○ De Europese Commissie heeft in overleg met de ECB de leidende rol in de onderhandelingen met Griekenland over de beleidsconditionaliteit, die wordt vastgelegd in het memorandum van overeenstemming (MoU), en voor de monitoring van de uitvoering van de afspraken, die wordt vastgelegd in voortgangsrapportages. ○ Het IMF is betrokken bij het onderhandelen en monitoren van beleidsconditionaliteit van het programma, ook met het oog op het eigen [nog niet gestarte/onlangs gestarte] programma. ○ In de media leiden nieuwe ontwikkelingen rondom Griekenland veel minder dan jaren terug tot grote ophef of publieke verontwaardiging. De constructieve houding van de Grieken speelt hierbij een rol.
Behandeling	○ De derde voortgangsmissie (review) van het ESM-programma is gaande. Daarvoor is geen einddatum vastgesteld. ○ Bij die voortgangsmissie wordt getoetst of Griekenland op schema ligt met het uitvoeren van de afspraken in het MoU. ○ De Tweede Kamer wordt voornamelijk via de geannoteerde agenda en het verslag van de Eurogroep op de hoogte gehouden van de stand van zaken in het Griekse programma, voor het laatst in [juni] 2017. ○ Afronding van de voortgangsmissie is voorwaarde voor de uitbetaling van een volgend leningdeel. Conform het informatieprotocol wordt de Tweede Kamer hier voorafgaand aan de formele besluitvorming in het ESM over geïnformeerd. Dit gebeurde voor het laatst bij de afronding van de tweede voortgangsmissie, voorafgaand aan ESM BoG en BoD vergaderingen van [xx maand].
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het Griekse programma is gestart om de Griekse economie en overheidsfinanciën houdbaar te maken voor de toekomst en stabiliteit in de eurozone te bewaken. Dit is voor NL ook van belang. De ontwikkelingen rond Griekenland leiden al enige tijd niet meer tot grote mediaophef of publieke verontwaardiging.

3. GT: *Invest-NL*	
Verantwoordelijk DG/directie	○ GT/BFB i.s.m. met Financieringen/ BJZ, IRF en AFEP. ○ Interdepartementaal projectteam (o.l.v. [redacted] + [redacted] bedrijfsleven en Innovatie en [redacted] Buitenlandse Economische Betrekkingen en Internationale Samenwerking).
Omschrijving inhoud	○ Op 10 februari 2017 is een brief verstuurd naar de Tweede Kamer over de oprichting van een Nederlandse financierings- en ontwikkelingsinstelling: Invest-NL. Invest-NL fungeert als Nederlandse 'National Promotional Bank/Institution'. ○ Invest-NL werkt aan projectontwikkeling (business- en product-development) op het vlak van maatschappelijke transitie-opgaven en de creatie van extra financieringsmogelijkheden o.a. op het gebied van energietransitie en toegang tot ondernemingsfinanciering (mn voor start-ups, scale-ups en innovatieve bedrijven). ○ Invest-NL gaat tevens bestaande bedrijfsfinancieringsregelingen van BHOS en EZ uitvoeren. ○ Tenslotte heeft Invest-NL in totaal 2,5 mld euro beschikbaar om zelfstandig te investeren in o.a. op het gebied van energietransitie en toegang tot ondernemingsfinanciering (mn voor start-ups, scale-ups en innovatieve bedrijven). De staatssteunkaders van de EC zijn bepalend voor de voorwaarden waaronder Invest-NL kan opereren. ○ Invest-NL is er ook voor investeringen in projecten en bedrijven in Nederland en voor investeringen in buitenlandse projecten waar Nederlandse bedrijven in actief zijn. Deze internationale activiteiten worden ondergebracht in een Joint Venture met (staatsdeelneming) FMO. Atradius Dutch State Business (de uitvoerder van de exportkredietverzekering (ekv)) van Financiën, wordt op deze JV aangesloten. ○ Invest-NL streeft naar maximale 'crowding-in' van marktpartijen (zowel projectontwikkelaars als financiers). Zij werkt daarom samen met bijvoorbeeld de EIB, het EIF en de Europese Commissie, de publieke sectorbanken NWB Bank en BNG Bank, commerciële financiële instellingen zoals pensioenfondsen en institutionele beleggers (verenigd in de Nederlandse Investeringsinstelling NLII), de banken, ROMs en regionale overheden en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. ○ Invest-NL volgt de voorbeelden van andere Europese 'promotional banks' en de voorstellen van de Europese Commissie en investeert als een zakelijk opererende financiële instelling op afstand van de overheid. Dit draagt bij aan een optimale aansluiting en (en 'crowding in') van andere financiële instellingen, Europese Promotionals Banks en Europese Instellingen die co-financiering bieden.
Krachtenveld	○ Invest-NL is een gezamenlijk dossier van MinEZ, MinFin en MinBHOS. Ministers Dijsselbloem er Kamp waren de drijvende kracht achter dit dossier. Er wordt intensief samenwerkt tussen de drie betrokken departementen. ○ In afwijking van het deelnemingenbeleid heeft het vorige kabinet besloten dat MinEZ na oprichting het aandeelhouderschap uitoefent. Financiën is vanwege de kapitaalstorting, vanwege de expertise van Deelnemingen en vanwege zijn aandeelhouderschap in FMO en het koppelen aan de ekv direct betrokken. ○ Er is veel contact over dit dossier met partijen buiten de Rijksoverheid. Zo heeft VNO-NCW veel aandacht voor het dossier. Zij zien het als een invulling van hun 'next level' agenda). Daarnaast is de EC een belangrijke partij met het oog op de staatssteuntoets en de Algemene Rekenkamer en de Tweede Kamer met het oog op de behandeling van wet en statuten. Tot slot is er contact met het CBS/Eurostat omdat zij de toets doen of de kapitaalstorting buiten het uitgavenkader mag

	vallen.
Behandeling	Er is een wetvoorstel t.b.v. de oprichting in voorbereiding.
Ambtelijke beleidsopvattingen	○ Voor Financiën is het van belang dat het een zakelijke opererende, privaatrechtelijke financiële instelling wordt, die op voldoende afstand van de overheid staat. Dit is van belang om de kapitaalstorting buiten het uitgavenkader te blijven, staatssteunrisico's te verkleinen, onder de Europese definitie van een NPI te vallen en om marktconform opereren te faciliteren. ○ Voor Financiën is het van belang dat er zoveel mogelijk conform het Deelnemingenbeleid wordt geopereerd. Dit betekent zoveel mogelijk scheiding van aandeelhouderschap en beleidsmatige sturing. ○ Daarnaast moet de overgang van de uitvoering van regelingen van RVO naar Invest-NL niet teveel kosten. ○ Voor EZ weegt het zwaar dat ze voldoende mate van invloed hebben op de deelneming. EZ put hierbij uit haar ervaring bij bijvoorbeeld de uitoefening van het aandeelhouderschap bij de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen. Deze invloed kan volgens FIN ook voldoende geregeld worden in uitvoeringsovereenkomsten.

CONCEPT

4. GT: *Wet normering topinkomens*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT (FM) / SG-cluster,
Omschrijving inhoud	De Wet Normering Topinkomens (WNT) bevat regels over de maximale beloning van bestuurders (en commissarissen) van publieke en semipublieke instellingen. BZK is beleidsverantwoordelijke voor de WNT. De beloning van bestuurders van organisaties die worden gefinancierd met publiek geld mag niet hoger zijn dan een ministersalaris (€ 181.000,- in 2017), tenzij een WNT-uitzonderingsbesluit wordt genomen. De WNT kent overgangsrecht dat toestaat dat een al eerder afgesproken hogere beloning nog enige tijd betaald mag worden en vervolgens moet worden afgebouwd.
Krachtenveld	De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM)
Behandeling	*1.Individuele uitzondering op maximale bezoldiging uit de WNT voor Directielid DNB met functieprofiel Voorzitter Toezicht* (Uiterlijk) per 1 juli 2018 wordt een nieuw directielid bij DNB benoemd met het functieprofiel Voorzitter Toezicht. Het huidige directielid met dit functieprofiel [redacted] heeft aangegeven geen herbenoeming te wensen. Er is een geschikte kandidaat gevonden voor wie een uitzondering wordt gemaakt op de WNT tot een maximale bezoldiging van € 396.000,-. De Ministerraad heeft ingestemd met deze WNT-uitzondering. Een mededeling over de benoeming en de WNT-uitzondering wordt in de eerste week van juli 2017 gepubliceerd in de Staatscourant. *2.Uitbreiding Wet normering topinkomens naar alle medewerkers van (semi-)publieke instellingen ('WNT-3')* Op het wetsvoorstel WNT-3 is een advies van de Raad van State gekomen. De Raad adviseert om het wetsvoorstel niet naar de Tweede Kamer te sturen, omdat het vindt dat de effecten van de WNT op het inkomen van topfunctionarissen nog onvoldoende duidelijk zijn, en de onderhandelingsvrijheid van werkgevers en werknemers voor CAO's te veel wordt ingeperkt. De MIN BZK wil de verdere afhandeling van het wetsvoorstel aan het volgende kabinet overlaten. *3.Formalisering uitzondering zittende bestuursleden DNB* Op 10 april 2014 is in een brief aan de Tweede Kamer toegelicht dat de bezoldiging van de zittende bestuursleden van DNB niet wordt verlaagd tijdens hun benoemingsperiode. De reden hiervoor is de onafhankelijke positie van DNB bij de uitvoering van monetaire taken als onderdeel van het Europees Stelsel van Centrale Banken. Volgens de ECB brengt dit mee dat de beloning van de zittende bestuurders niet verlaagd kan worden vanwege een maatregel afkomstig van de Nederlandse staat. Omdat vanaf 1 januari 2017 de WNT vereist dat de bezoldiging van zittende bestuurders wordt afgebouwd, is het noodzakelijk dat de uitzondering voor zittende bestuurders van DNB wordt geformaliseerd in een WNT-uitzonderingsbesluit. Dit moet zo snel mogelijk gebeuren en met terugwerkende kracht tot 1 januari 2107, zodat er bij de accountantscontrole en jaarrapportage WNT over 2017 geen onduidelijkheden of overtredingen worden geconstateerd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Ad 1. Naar verwachting zal er media-aandacht zijn voor de benoeming en WNT-uitzondering in de eerste week van juli 2017 en mogelijk worden ook Kamervragen gesteld, die zich concentreren op hoogte van het bedrag en de rechtvaardiging van de WNT-uitzondering. Er worden op dit moment Q&A's voorbereid, in overleg met DNB en M BZK, zodat er adequaat gereageerd kan worden. Ad 2. DNB en de AFM hebben bezwaren tegen deze uitbreiding, omdat zij vrezen niet meer voldoende gekwalificeerd personeel binnen te kunnen halen. Dit is o.i. (nog) niet met concrete gegevens onderbouwd.

5. GT: *Financiële instellingen: vervolgtranches ABN AMRO en a.s.r*

Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen
Omschrijving inhoud	○ In het vorige regeerakkoord is opgenomen dat ABN AMRO en a.s.r. terug naar de markt kunnen als (1) de financiële sector voldoende stabiel is, (2) er voldoende interesse is in de markt en (3) de ondernemingen er klaar voor zijn. Het streven hierbij is zoveel als mogelijk van de totale kapitaaluitgaven van de Staat terug te verdienen. ○ Op vrijdag 20 november 2015 werd 23% van de certificaten van aandelen van ABN AMRO genoteerd op Euronext Amsterdam voor € 17,75 per certificaat. Op 16 november 2016 is een additionele 7% van de certificaten verkocht voor € 20,40 per stuk. Bij de beursgang van a.s.r. in juni 2016 zijn 36,3% van de aandelen verkocht voor €19,50. ○ Op 13 januari, 5 april en 13 juni 2017 zijn resp.13,6% (€22,15),13,3% (€25,75) en 16,7% (€29,00) van de aandelen verkocht. ○ De Staat houdt op dit moment dus nog een belang van 70% in ABN AMRO en 20,1% in a.s.r. Verwachting is dat in 2017 meer certificaten/ aandelen naar de beurs wordt gebracht.
Krachtenveld	ABN AMRO (rvb, rvc, OR) / a.s.r. (rvb, rvc, OR) STAK AAG (beschermingsstichting ABN AMRO die de aandelen houdt, waarna certificaten worden genoteerd op de beurs) Stichting Continuïteit a.s.r. (beschermingsstichting a.s.r. die onder voorwaarden een call optie recht kan uitoefenen voor 50% plus één aan preferente aandelen). DNB/ECB (toezichthouder) NLFI (namens de Staat aandeelhouder van ABN AMRO en a.s.r.)
Behandeling	○ Met de brieven van respectievelijk 22 mei 2015 en 13 mei 2016, en de daaropvolgende AO's, is de verkoop van ABN AMRO en a.s.r. behandeld door de Tweede Kamer. ○ Als een partij zich meldt met een concreet bod op 10% of meer van de aandelen van ABN AMRO dat het overwegen waard is, zal de minister, voordat hij besluit tot verkoop, de Tweede Kamer daarover vertrouwelijk informeren. Voordat het belang van de Staat in ABN AMRO lager wordt dan 50% (door verkoop op de beurs of onderhandse verkoop), wordt de Tweede Kamer eveneens vertrouwelijk geïnformeerd, omdat de Staat dan het doorslaggevend zeggenschap verliest. Het belang van de Staat in a.s.r. is al lager dan 50%. De Kamer is hierover geïnformeerd toen bij de plaatsing op 5 april het aandelenbelang onder de 50% kwam. ○ Naast bovengenoemde momenten, informeert de minister zowel voor ABN AMRO als voor a.s.r vlak voor en vlak na iedere verkoop van aandelen de Tweede Kamer.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Belangrijkste afwegingen/risico's voor vervolgtranches zijn voor ons: ○ Ontwikkeling aandelenprijs ○ Voortvarendheid en tempo afbouw ○ ABN AMRO: ○ Toekomstige discussies over beloningen/vertrekvergoedingen en ○ Minister blijft in de ogen van publiek, media en een deel van de Kamer als grootaandeelhouder verantwoordelijk voor ABN AMRO en wordt aangesproken op ontwikkelingen en besluiten binnen de bank en krijgt daarover Kamervragen. a.s.r.: de afbouw krijgt tot nu toe weinig aandacht van zowel media als Kamer. Wij verwachten dat dit bij vervolgplaatsingen ook zo zal zijn.

6. GT: *Privatisering Holland Casino*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen
Omschrijving inhoud	In het vorige regeerakkoord is vastgelegd dat voor het aanbieden van casinospelen geen rol van de overheid als aandeelhouder nodig is. Het kabinet was daarom voornemens om, nadat het casinobeleid is gemoderniseerd, Holland Casino te privatiseren. In de 'Beleidsvisie herinrichting speelcasinoregime'1 van 11 juli 2014 beschreef het kabinet zijn visie op de modernisering van de casinomarkt. Het kabinet sprak de wens uit tot een beperkte marktopening, met allereerst een gelimiteerd aantal (16 vergunningen) aanbieders van casinospelen. Holland Casino zal vier vestigingen afsplitsen en tien vestigingen worden verkocht onder de naam Holland Casino. Daarnaast worden twee vergunningen voor nieuw te vestigen casino's geveild.
Krachtenveld	• Holland Casino (rvb, rvc, OR en vakbonden) • Ministerie van Financiën (aandeelhouder van Holland Casino) • Ministerie VenJ (verantwoordelijk voor nieuwe wet) • Kansspelautoriteit (toezichthouder)
Behandeling	De TK heeft in januari 2017 met ruime meerderheid een wetsvoorstel aangenomen om het kansspelbeleid te moderniseren. De aangescherpte regulering maakt invoering van een beperkt geopende casinomarkt mogelijk. De wijziging van de Wet op de kansspelen - speelcasinoregime wordt nu behandeld door de Eerste Kamer. Afronding hiervan is voorzien voor eind 2017. De Eerste Kamer wil de wetswijziging voor speelcasino's en het wetsvoorstel Kansspelen op Afstand (regulering van online kansspelen) gelijktijdig behandelen. Er wordt beoogd om de wet op 1 juli 2018 in werking te laten treden. Het is onzeker of dit haalbaar is omdat VenJ de benodigde lagere regelgeving wellicht niet tijdig af heeft.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Belangrijkste afwegingen/risico's zijn o.i.: ○ Advies om het beleid voort te zetten en te proberen om de casinowet door de Eerste Kamer te laten goedkeuren. Het aanbieden van gokspelen is geen kerntaak van de overheid, daarom kan Holland Casino onder voorwaarden worden verkocht. ○ Trage politieke besluitvorming leidt tot telkens verschuiven van privatiseringsdatum en daardoor tot grote onzekerheid bij Holland Casino en tot hoge voorbereidingskosten. ○ Relatie vakbonden en OR in het kader van een nieuw te onderhandelen CAO. Er vinden momenteel stakingen plaats. ○ Media-aandacht gaat vooral over de CAO-onderhandelingen. NB: Werknemersbelangen, werkgelegenheid en het optreden van de overheid als werkgever zijn potentiële triggers van publiciteit en publieke opinie. ○ Onzekerheid over EK-meerderheid en samenloop met wet Kansspelen op Afstand (is ook onzeker of dit wetsvoorstel een meerderheid heeft in de EK). ○ FTE bezetting VenJ en KSA (risico op vertraging inwerkingtreding wet). ○ Complexiteit verkoop (verkoop 10 Holland Casino vestigingen, 4 af te splitsen en te verkopen vestigingen en veiling 2 vergunningen). ○ Concurrentiepositie van Holland Casino door hoge loonkosten. ○ De dividendinkomsten verdwijnen, daar staat echter de verkoopopbrengst van Holland Casino tegenover.

7. GT: *Aandeel KLM*	
Verantwoordelijke DG/directie	GT/Financieringen
Omschrijving inhoud	○ De Staat heeft 5,9% van de aandelen KLM. Dit beperkte belang zorgt ervoor dat de minister van Financiën de rol van aandeelhouder niet volledig conform het deelnemingenbeleid kan uitvoeren. Het dossier KLM heeft grote belangstelling van de Kamer. KLM is van groot belang voor de hubfunctie van Schiphol omdat het voor veel transfervluchten en de netwerkkwaliteit zorgt. Bij wegvallen van KLM is de verwachting dat de mondiale hubfunctie van Schiphol vervalt en het een Europese hub wordt. De mondiale hubfunctie van Schiphol is van belang voor de economie en werkgelegenheid in NL. ○ Air France KLM (AFKL) heeft steeds tegenvallende resultaten door hevige concurrentie van de Low Cost Carriers en luchtvaartmaatschappijen uit het Midden-Oosten. Het bedrijf is niet in staat de noodzakelijk reorganisaties door te voeren vanwege de sterke positie van de vakbonden met name in FR maar ook in NL. De salarissen zijn te hoog, de productiviteit te laag en de pensioenen (bij KLM) te duur.
Krachtenveld	○ Air France KLM (AFKL) heeft een meerderheid van de aandelen in KLM. KLM heeft een onafhankelijk RvC, waarvan de meerderheid wordt benoemd op voordracht van AFKL en het andere deel door OR KLM. Frankrijk (FR) heeft ca 30% van de zeggenschap in AFKL en speelt een belangrijke rol. In de one-tier board van AFKL van 15 personen heeft NL één non executive, te weten [redacted] benoemd. KLM heeft 3 non executives benoemd in de board van AFKL. ○ KLM heeft een moeizame verstandhouding met AFKL, omdat daar de besluiten worden genomen die KLM niet altijd wenselijk vindt. Ook met Schiphol is de relatie moeizaam. KLM vindt dat Schiphol te weinig doet om KLM te helpen. Schiphol doet dat niet vanwege mededinging/positie andere airlines (er loopt een ACM-onderzoek naar KLM en Schiphol).
Behandeling	○ Er is een maandelijks Luchtvaartoverleg olv [redacted] met de [redacted] Bereikbaarheid (I&M) en [redacted] Financieringen (FIN) als actieve leden, en waar voorts [redacted] in FR, SZW en AZ participeren. Hierdoor wordt nauw samengewerkt door de 3 meest betrokken ministeries en een eenduidige lijn uitgezet. In dit overleg wordt gesproken met de directies van KLM en Schiphol, en wordt het beleid gecoördineerd. ○ Er zijn de afgelopen jaren vaak KLM-debatten geweest met de minister Fin en de Stas I&M. Daarin is steeds aangegeven dat dat NL KLM blijft aansporen de arbeidsvoorwaarden te verlagen, de productiviteit te verhogen en de pensioenen te moderniseren en dat NL FR en AFKL hier ook op aanspreekt. Voorts is gepoogd de zelfstandige positie die KLM nog heeft te behouden en de synergiewensen van AFKL te blokkeren. Dit in de veronderstelling dat KLM beter in staat is de bovengenoemde zaken te realiseren dan AF en dat een sterk KLM de NL publieke belangen het beste borgt.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Er is de afgelopen periode de roep geweest om steun van NL aan KLM. Het is onze opvatting dat dit geen zin heeft omdat dit de problemen van de sterke concurrentie en de slechte winstgevendheid niet oplost. Het zou alleen zin hebben in combinatie met een drastische reorganisatie, die ook wordt uitgevoerd en als FR en AFKL instemmen, want dat zijn de beslissers in AFKL.

8. GT: *Groei luchthaven Schiphol*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen
Omschrijving inhoud	Groei van Schiphol is belangrijk voor de bereikbaarheid van NL en voor de Nederlandse economie. Tot en met 2020 is er echter een maximum van 500.000 vliegbewegingen per jaar op Schiphol Amsterdam afgesproken tussen de verschillende belanghebbenden verenigd in de Omgevingsraad Schiphol (ORS, vroeger Alderstafel). Schiphol bereikt naar verwachting eind dit jaar deze grens. Dit betekent dat Schiphol enkele jaren niet verder kan groeien. Vanaf 2021 mag Schiphol verder groeien conform het 50/50 principe, waarbij 50% van de geluidswinst die wordt behaald mag worden benut voor extra vliegtuigbewegingen. Deze regel laat ruimte voor interpretatie. Groei van Schiphol brengt investeringen en kosten met zich mee die deels door de Rijksoverheid gedragen worden. In 2016 hebben de aandeelhouders ingestemd met de bouw van een nieuwe pier en terminal (geen bijdrage overheid nodig). De snelle groei van Schiphol zorgt momenteel voor operationele problemen (wachtrijen).
Krachtenveld	Schiphol Groep: Amsterdam Airport Schiphol, Rotterdam The Hague Airport, Lelystad Airport. Gedeeltelijk eigenaar Eindhoven Airport (51%) Luchtvaartmaatschappijen: KLM, BARIN (belangenvertegenwoordiging) Aandeelhouders: MinFin namens de Staat (69,77%), de gemeenten Amsterdam (20,03%) en Rotterdam (2,2%), Aeroports de Paris (8%) Rijk: I&M (luchtvaartbeleid), EZ (industriepolitiek), V&J/Defensie (inzet marechaussee (KMAR) voor o.a. grensbewaking en politietaken) Toezichthouder: ACM Overig: omliggende gemeenten, omwonenden, luchtverkeersleiding.
Behandeling	Toekomstige groei: het vorige kabinet heeft de ORS gevraagd om met een advies te komen over de toekomstbestendige ontwikkeling van Schiphol naar 2030. Het nieuwe kabinet staat daarna voor de keuze in hoeverre groei op Schiphol wordt toegestaan. Verdere groei maakt bijdrage rijksoverheid aan infrastructuur (ontsluiting via spoor en wegen) en grenscapaciteit noodzakelijk. De Stas I&M heeft EUR 200 mln. toegezegd voor de uitbreiding van het station, een tekort van EUR 50 mln. resteert. Daarnaast zullen onder meer besluiten genomen moeten worden over zaken als de indeling van het civiel-militaire luchtruim, het baangebruik op Schiphol en eventueel compenserende maatregelen voor de omgeving. De ontwikkeling van Schiphol dient bovendien in samenhang met de woningbouwopgave in de regio te worden bezien. Recente drukte Schiphol: Schiphol heeft toegezegd de securitycontrolefilters volledig te bezetten deze zomer. Vorig jaar november is EUR 17 mln./135 extra KMAR incidenteel toegezegd. In de voorjaarsnota 2017 is dit EUR 20 mln./200 FTE structureel geworden vanaf 2018. Wachtrijen worden naar verwachting niet voorkomen, maar blijven beheersbaar.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Ons advies is om Schiphol conform de ruimere uitleg van de 50/50 regel te laten groeien, mits tegelijkertijd wordt aanvaard dat dit investeringen voor de Rijksoverheid met zich meebrengt. Verdere groei van Schiphol is van groot belang voor de bereikbaarheid en concurrentiepositie van Nederland en de Nederlandse economie.

9. GT: *Nederlandse Spoorwegen*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen
Omschrijving inhoud	**Aandeelhouderschap van de Nederlandse Spoorwegen (100%)** NS bedient het Nederlandse HoofdRailNet (HRN) en met dochterbedrijf Abellio diverse treinconcessies in Engeland en Duitsland. Ook het eigendom van de stations ligt bij NS, de commerciële exploitatie wordt de komende jaren stapsgewijs aan private partijen overgedragen. De minister van Financiën wordt als aandeelhouder regelmatig door de Kamer aangesproken op ontwikkelingen bij NS.
Krachtenveld	• Ministerie van IenM (concessieverlener HRN) • ACM (toezichthouder op m.n. activiteiten stations) • EU (harmonisering Europese spoormarkt) • FMN (belangenorganisatie concurrerende vervoerders)
Behandeling	Belangrijkste thema's die spelen bij NS: ○ Onregelmatigheden aanbesteding concessie Limburg (boetebesluit ACM en strafzaak) *In 2015 trok provincie Limburg i.v.m. onregelmatigheden de concessie aan NS dochterbedrijf Abellio in. ACM concludeert dat er sprake is van misbruik van machtspositie en legt NS een boete op van 41 mln euro. Er loopt nog een strafzaak van het OM tegen de feitelijk leidinggevenden t.t.v. de bieding op de concessie. Uitspraak volgt naar verwachting eind 2017.* ○ Verkoop dochterbedrijf Qbuzz (2017) ○ Toekomstige ordening spoor (opmaat MidTermReview HRN 2019) ○ Investering materieel Intercity België (HSL)
Ambtelijke beleidsopvattingen	**Onregelmatigheden concessie Limburg:** Het boetebesluit is eind juni 2017 openbaar gemaakt en heeft grote impact op het resultaat van NS. Indien de conclusie van ACM over het onderdeel 'roofprijs' standhoudt, kan dat gevolgen hebben voor de concurrentiepositie van NS. Het besluit van de ACM zal ook leiden tot politieke discussie en mogelijk discussie over de (toekomstige) positie van NS op het Nederlands spoor (afsplitsen stations, verkleinen rol HRN). NS heeft bezwaar/beroep aangetekend tegen het besluit van ACM en de minister heeft deze stap ondersteund. **Verkoop dochterbedrijf Qbuzz:** Verkoop van de busactiviteiten van NS is onderdeel van de nieuwe strategie om in NL focus op HRN te brengen. De spelers die al actief zijn op de NL-markt zijn tijdens het biedingsproces afgevallen (mede) i.v.m. risico's op een te grote marktconcentratie en daarmee het afketsen deal. Bij de resterende koper vormt de nasleep van de Limburg affaire (boetebesluit / strafzaak) een risico voor het doorgaan van de transactie. **Toekomstige ordening spoor:** als uitvloeisel van de Parlementaire Enquete Fyra is een onderzoek uitgevoerd naar mogelijke scenario's voor toekomstige ordening op het spoor. Dit is de basis bij de tussentijdse evaluatie van de onderhands gegunde HRN concessie. Voornaamste discussiepunten die impact hebben op toekomstige positionering NS: (1) mogelijke afsplitsing van de HSL van het HRN, (2) kleiner HRN t.b.v. meer concurrentie, (3) positie stations losknippen van NS. **Investering materieel ICNG-België:** Het materieel dat naar België rijdt, bereikt in 2025 einde levensduur. Om tijdig over nieuw materieel te beschikken, is NS al bezig met de investeringen hiervoor. IenM en Financien zijn bij dit proces betrokken wegens de politieke gevoeligheid (Fyra). Daarnaast vergt nieuw materieel een grote investering van NS waarbij nog onzeker is of HSL bij NS blijft.

10. FEZ: *Verscherpt Toezicht op de Belastingdienst*

Verantwoordelijk DG/directie	IRF (via FEZ)
Omschrijving inhoud	• N.a.v. de gang van zaken (besluitvorming) rond de vertrekregeling van de Belastingdienst, is het Verscherpt Toezicht (VT) ingesteld. Het VT wordt formeel uitgevoerd door de IRF, zoals de IRF dat ook doet bij het instellen van Voorafgaand Toezicht bij andere departementen. In de Kamerbrief van 12 oktober 2016 is aan de Tweede Kamer gemeld dat het VT is ingesteld. Zie onderstaande passage. • IRF heeft in samenwerking met FEZ en DGBel vier onderdelen uitgewerkt in een integraal afsprakendocument. Daarin zijn meer praktische afspraken gemaakt over de werkwijzen en verantwoordelijkheden. Dit document is aan uw voorganger voorgelegd ter informatie. Op hoofdlijnen zijn de vier onderdelen als volgt uitgewerkt: 1. Alle nieuw aan te gane verplichtingen boven de €100.000,- moeten vooraf goedgekeurd worden door FEZ en de IRF. 2. Notities naar de bewindspersonen en/of Kamer, en daarnaast MT-stukken en uitvoeringstoetsen die door de Belastingdienst worden opgesteld met (potentiële) budgettaire gevolgen voor de uitgaven/niet-belastingontvangsten van de Belastingdienst worden voor akkoord voorgelegd aan FEZ en IRF. 3. De Kadernota, budgetbrieven, Jaarplan, Jaarcontracten, Viermaandsrapportages en IV-documenten vallen onder het VT. Daarnaast heeft de werkgroep P&C onder leiding van FEZ aanbevelingen gedaan over een betere Planning&Control Cyclus. De Belastingdienst is verantwoordelijk voor de implementatie van het rapport, waarbij FEZ de kaders van dit verbeterproject stelt. 4. Voor de vrijgave van middelen op de Aanvullende Post voor de Investeringsagenda is het volgende proces afgesproken. De Belastingdienst dient een projectvoorstel met budgetaanvraag in bij FEZ. Na toetsing adviseert FEZ de staatssecretaris over het al dan niet toekennen van de budgetaanvraag. Als de staatssecretaris instemt, leggen FEZ en IRF de aanvraag voor aan de minister, waarbij rekening wordt gehouden met de scheiding van de FIN-1 (departement zelf, begroting IX) en FIN-2 (rijksbrede) verantwoordelijkheid van de minister. Bij akkoord van de minister worden de middelen bij het eerstvolgende budgettaire moment overgeboekt van de Aanvullende post naar het begrotingsartikel van de Belastingdienst. Na akkoord mag de Belastingdienst vooruitlopen op de budgettaire verwerking en direct starten met de uitvoering.
Krachtenveld	Alleen interne spelers: DGBel, IRF, FEZ en DGFZ (waar het uitvoeringskosten betreft van fiscale voorstellen).
Behandeling	N.v.t.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• VT is niet alleen waarborg om te zorgen dat de Belastingdienst de zaken budgettair en organisatorisch op orde kan brengen. Door de huidige inrichting van VT wordt een bijdrage geleverd aan het herstel van de financiële mores binnen de organisatieonderdelen van de Belastingdienst in den brede. VT is o.i. daarmee niet alleen een waarborg, maar een hulpmiddel in een veranderingsproces dat moet leiden naar een dienst in control. • Wij verwachten dat het *beëindigen* van het VT een kwestie kan zijn van jaren, maar geldt nadrukkelijk wel dat in aanloop daar naartoe een geleidelijke afschaling mogelijk (en wenselijk) is, bijvoorbeeld door aanpassing van het drempelbedrag voor de verplichtingen en het afschalen van de rol van de IRF daarbij. • Uiteindelijk beslist de minister over beëindiging en afschaling van het VT.

Met opmerkingen wil dit eruit hebben

11. FEZ: *Departementale begroting (incl. budgettaire problematiek BD)*	
Verantwoordelijk DG/directie	SG-cluster – Directie Financieel-economische Zaken (FEZ)
Omschrijving inhoud	De minister van Financiën is, naast hoeder van de gehele rijksbegroting, ook verantwoordelijk voor zijn eigen, departementale begroting. Hij stuurt hiervoor jaarlijks 4 stukken (begroting, 1e supp, 2e supp en slotwet) naar de Kamer. De departementale begroting van Financiën bestaat voor het merendeel uit belastingontvangsten en posten die een generale behandeling kennen, zoals dividenden van staatsdeelnemingen, transacties m.b.t. de staatsschuld, et cetera. De specifieke begroting van Financiën is relatief klein, en bestaat voor het grootste deel uit uitgaven aan de Belastingdienst.
Krachtenveld	De departementale begroting komt tot stand in samenwerking met de beleidsdirecties. De Inspectie der Rijksfinanciën (IRF) controleert vervolgens cijfers en teksten. De IRF is nauw betrokken bij de beoordeling en verwerking van zowel specifieke als generale mutaties. AFEP is verantwoordelijk voor de raming van de belastingontvangsten.
Behandeling	Op dit moment bereidt Financiën de begroting van 2018 voor. Gezien de demissionaire status van het kabinet Rutte II is deze begroting beleidsarm. Afhankelijk van de datum van de start van het nieuwe kabinet zullen nieuwe beleidsplannen mogelijk nog in de begroting kunnen worden verwerkt. Begin 2018 begint de begrotingsvoorbereiding voor 2019.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De begroting van Financiën kan o.i. gezien worden als kwetsbaar. De afgelopen jaren heeft de Belastingdienst te kampen gehad met budgettaire problematiek, die hij voor een groot deel zelf heeft opgevangen, en waar gedeeltelijk middelen vanuit de begroting IX voor zijn ingezet. In het najaar van 2016 heeft het traject 'Sluitende Begroting Belastingdienst' plaatsgevonden, waarin is gekeken naar de problematiek bij de BD, en oplossingen daarvoor zijn gezocht. Dit traject staat nader beschreven in dossier 13 'Sluitende begroting Belastingdienst'; er spelen o.i. nog altijd forse risico's op de begroting van de Belastingdienst die mogelijkerwijs kunnen leiden tot tegenvallers in de begrotingsvoorbereiding voor 2019. Het resterende specifieke deel (naast de BD) van de Financiënbegroting is klein, en bevat nauwelijks knoppen om aan te draaien waarmee grote tegenvallers kunnen worden opgevangen. Dit maakt het o.i. lastig om tegenvallers binnen de eigen begroting op te vangen.

Met opmerkingen Laatste dag nog actualiseren

12. PPSG: *Implementatie aanbevelingen Commissie onderzoek Belastingdienst*	
Verantwoordelijk DG/directie	De [redacted] en afdeling BBO, in samenwerking met DGBel, FEZ, DGFZ en DGRB.
Omschrijving inhoud	Naar aanleiding van de vertrekregeling bij de Belastingdienst is een Commissie onderzoek Belastingdienst ingesteld. In het rapport doet de Commissie dertien aanbevelingen, gericht op de Belastingdienst, het kerndepartement en de aansturing van de Belastingdienst door het kerndepartement. Vanaf 1 januari is een ppSG aangetrokken, die is belast met de implementatie van de aanbevelingen. De belangrijkste verbeterpunten zijn de implementatie van een nieuwe topstructuur bij de Belastingdienst, het borgen van de continuïteit van de Belastingdienst, het verbeteren van de interne control binnen het departement en de Belastingdienst, het strategische personeelsbeleid, de introductie van een vaste [redacted] en de implementatie van de sturingsprincipes van eigenaar [redacted] opdrachtgever [redacted] en opdrachtnemer (Belastingdienst). Hierna bespreken we de hoofdpunten van het project. *Continuïteit en investeringsagenda* De belangrijkste beheersmaatregel om de continuïteit van de uitvoeringsprocessen bij de Belastingdienst op langere termijn te borgen is de herijking van de Investeringsagenda (IA). De herijking van de IA is stevig opgepakt en behelst o.a. de ontwikkeling van verbetervoorstellen voor een geselecteerd aantal primaire uitvoeringsprocessen en de (door)ontwikkeling en positionering van data-analyse. Parallel loopt het traject herijking verandergebied 4: Sturing, Effectmeting en Verantwoording. Belangrijkste doel van verandergebied 4 is de Belastingdienst meer in control te brengen door de *checks and balances* in de organisatie te borgen. Een goed functionerende controlorganisatie – conform het model van *Three Lines of Defense* en het 2-lagen controlmodel – is nodig. Onderdeel van de herinrichting van de controlfunctie is het uitbreiden, verbeteren en verankeren van het risicomanagement op alle lagen van de organisatie. Tot de interne control voldoende functioneert, is verscherpt toezicht ingesteld. *Topstructuur en medezeggenschap* Begin juni is een adviesaanvraag Topstructuur naar de medezeggenschap verzonden. Vanwege eenduidige vastlegging van verantwoordelijkheden en bevoegdheden, en borging van de scheiding tussen functies, is een herontwerp van de topstructuur – conform het DG-model – noodzakelijk. Daarnaast moet de balans weer gevonden worden tussen het primaire proces en vernieuwing en moet de *span of control* per onderdeel in balans worden gebracht. In vervolg op het traject topstructuur wordt conform voor het Rijk gangbare structuren het overleg met vakcentrales en ondernemingsraden onder leiding van [redacted] gebracht. *Concerncontrol* Voor de directie FEZ is [redacted] en beoogd [redacted] aangesteld, met als opdracht om onder meer de positie van FEZ als concerncontroller te versterken, waaronder het verzorgen van het daarbij behorende risicomanagement en de beschikbaarheid van sturingsinformatie. *Opdrachtgever, opdrachtnemer en eigenaar* De commissie beveelt aan om op het niveau van het departement sturingsarrangementen te ontwikkelen waarin rollen, taken en verantwoordelijkheden beschreven worden voor [redacted] en de [redacted] N.a.v. deze aanbeveling wordt het binnen het Rijk gebruikelijke model met een opdrachtgever, een opdrachtnemer

	en een eigenaar ingevoerd. Momenteel worden daarbij horende taken en verantwoordelijkheden uitgewerkt, waarbij ook naar *best practices* binnen het Rijk wordt gekeken. *Douane* De Commissie adviseert om een meer zelfstandige positie voor de Douane te overwegen. Als eerste stap is een werkgroep van start gegaan met als opdracht het in kaart brengen van de verwevenheid van de Douane en de rest van de Belastingdienst. Uiterlijk in juli wordt een rapport uitgebracht. De uitkomst van het onderzoek is de basis voor het vormgeven van een apart begrotingsartikel en voor besluitvorming over de toekomstige positie van de Douane. *Personeelsbeleid* Het personeelsbeleid dient een krachtige inhaalslag te maken wat betreft professionaliteit en effectiviteit. De directie bedrijfsvoering werkt samen met de Belastingdienst aan een voorstel voor een structuur die ondersteunend is aan het onderhouden, implementeren en toezicht houden op de uitvoering van het personeelsbeleid. Daarnaast wordt onderzocht hoe bij het personeelsbeleid trapsgewijs van kaderstelling naar uitvoering wordt gegaan en hoe het toezicht hierop is in te richten (instrumenten). Dit is de opmaat naar een nieuw strategisch en meerjarig personeelsbeleid. *Stukkenstroom* De commissie beveelt aan dat formele vormen van communicatie en besluitvorming nodig zijn binnen de Belastingdienst. N.a.v. deze aanbeveling zijn de afspraken met betrekking tot (de voorbereiding van) besluitvorming binnen het kerndepartement en de Belastingdienst en de advisering van de bewindspersonen vernieuwd. De procedures rond de stukkenstroom zijn geëxpliciteerd en waar nodig herzien en tussen DG's geharmoniseerd. Het Bureau Bestuursondersteuning heeft een toetsende rol in de stukkenstroom.
Krachtenveld	De medezeggenschap en de vakbonden zijn betrokken bij onder meer de aanbevelingen over de topstructuur en medezeggenschap. De Algemene Rekenkamer heeft in het verantwoordingsonderzoek 2016 acht onvolkomenheden geconstateerd ten aanzien van de Belastingdienst en het toezicht daarop. De Kamer en de media hebben veel aandacht besteed aan de gebeurtenissen rond de vertrekregeling. Het is de verwachting dat de implementatie van de benodigde veranderingen ook aandacht zal krijgen.
Behandeling	In de eerste week van juli is voor het eerst een voortgangsrapportage naar de Kamer gestuurd. Voor de zomer zal de Kamer geïnformeerd worden over de investeringsagenda.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De belangrijkste aanpassingen in structuren en afspraken zijn gedaan. In de komende periode komt het erop aan om de ingeslagen richting verder uit te werken en te implementeren. Bij de implementatie is cruciaal dat alle betrokkenen binnen het departement hun rol zuiver en adequaat vervullen en daartoe ook in de gelegenheid worden gesteld. Dit vraagt op een aantal aspecten om een cultuuromslag, waarvoor de eerste stappen zijn gezet, maar nog zeker niet is afgerond.

13. AFEP: *Toekomst Pensioenstelsel (incl. SER-advies)*	
Verantwoordelijk DG/directie	AFEP, FM, DB-AV, AFP, IRF, DGFZ, BJZ
Omschrijving inhoud	Er bestaat een brede wens om het pensioenstelsel fundamenteel te hervormen. De politieke en maatschappelijke discussie richt zich in het bijzonder op het mogelijk maken van (i) een persoonlijk pensioencontract met collectieve risicodeling en (ii) het afschaffen van de zogenoemde doorsneesystematiek. Daarnaast is er aandacht voor (iii) meer keuzevrijheid binnen het pensioensysteem en (iv) het vergroten van de reikwijdte (o.a. betrekken van ZZP-ers bij het pensioensparen). De toekomstdiscussie ligt primair bij SZW, maar het dossier kent sterke raakvlakken met Financien, met o.a. fiscale-, budgettaire-, overheidsaansprakelijkheids- en marktordeningsvraagstukken. In het bijzonder geldt hierbij dat er grote transitie-uitdagingen (zie onder: Ambtelijke Beleidsopvattingen) spelen bij de overstap naar een nieuw stelsel.
Krachtenveld	SZW in samenwerking met Financien. Andere belangrijke spelers zijn o.a. de sociale partners/SER, toezichthouders, CPB, Pensioenfederatie en grote pensioenfondsen.
Behandeling	Er is vooral veel verkennend en voorbereidend werk gedaan, er liggen nog geen wetsvoorstellen voor. Wel heeft het vorige kabinet de intentie uitgesproken om in 2020 over te stappen op een nieuw pensioenstelsel. Het vorige kabinet heeft twee notities naar de Kamer gestuurd hoe een toekomstig stelsel er - op hoofdlijnen - uit kan zijn. Ook de SER en Pensioenfederatie hebben diverse verkenningen gepubliceerd. NB Voor een groot aantal fondsen dreigen substantiële pensioenkortingen in 2020. Dit geeft additionele druk om het stelsel te hervormen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Belangrijke taken voor Financiën zijn o.a.: - Beheersen van de budgettaire kosten van een stelselherziening. Met name het afschaffen van de doorsneesystematiek kan leiden tot een (tijdelijke) budgettaire derving. - Borgen van een evenwichtige transitie, waarbij groepen deelnemers niet onevenredig worden getroffen door de stelselherziening en grote premie- en inkomenseffecten worden voorkomen. - Beperken van aansprakelijkheidsrisico's voor de overheid. Zowel de overstap op een nieuw pensioencontract (en daarmee gepaard gaande "invaren" van pensioenrechten) als het afschaffen van de doorsneesystematiek brengen juridische risico's met zich mee. - Ontwikkelen van een nieuw fiscaal pensioenkader (voor de structurele situatie en voor de overgangsfase), waarbij oog is voor de verschillende soorten pensioenovereenkomsten en opbouwmethoden. - Borgen van een goede marktordening, waarbij ook de belangen van andere aanbieders (zoals verzekeraars en pensioenpremie-instellingen) voor het voetlicht komen.
NB. Andere voor FIN relevante pensioenonderwerpen die momenteel spelen zijn o.a. (i) btw-behandeling van beheersdiensten aan pensioenfondsen , (ii) inkooptarieven netto-pensioen, (iii) pan European personal pension product en (iv) fusie verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen, (v) mogelijke strijd conserverende aanslag pensioen en lijfrente met goede verdragstrouw.	

14. DGBel: *Pensioen in Eigen Beheer*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGBel/Cluster Fiscaliteit
Omschrijving inhoud	Het uitfaseren van het pensioen in eigen beheer (PEB) is met ingang van 1 april 2017 aangevangen. Krachtens de wet is het voor de dan niet meer mogelijk om in een eigenbeheerlichaam pensioen op te bouwen; het eigenbeheerlichaam is geen toegelaten verzekeraar meer. De dga kan nog wel bij een professionele verzekeraar pensioen opbouwen. Voor bestaande pensioenverplichtingen in eigenbeheer zijn er drie mogelijkheden: afkopen, omzetten in een oudedagsverplichting of stopzetten. De dga heeft uiterlijk tot en met 30 juni 2017 de tijd gekregen om zijn pensioenbrief aan te passen aan deze nieuwe regelgeving, zodat het in eigen beheer opgebouwde pensioen premievrij wordt en er niet per ongeluk in eigen beheer verder kan worden opgebouwd. Adviseurs en dienstverleners zullen mogelijk de periode tot en met 30 juni 2017 (t.a.v. pensioenbrief en premievrij maken PEB) te kort vinden. De opbrengst in de periode 2017-2019 van het uitfaseren is geraamd op € 3 miljard, waarvan in 2017 € 2,1 miljard.
Krachtenveld	160.000 dga's en hun accountants, pensioenadviseurs, fiscale dienstverleners en (als pensioenafspraken daar zijn ondergebracht) professionele verzekeraars.
Behandeling	Zie bij 'omschrijving inhoud'. De Belastingdienst geeft aanvullend op verschillende manieren voorlichting over het uitfaseren. Ondanks een grote diversiteit aan voorlichting zijn al verschillende keren Kamervragen gesteld in de periode mei, juni over de bekendheid met de nieuwe regeling bij de doelgroep en of de wettelijke termijn niet te kort is.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het beëindigen van het PEB is een belangrijke vereenvoudigingsmaatregel van het (vorige) kabinet. Daarmee kwam een einde aan een langdurige discussie (sinds december 2013) met beide Kamers over de mogelijke oplossing van de knelpunten die bij het PEB al langer speelden. Deze knelpunten zijn o.m. een beperking om dividend uit te keren zolang het vermogen van de bv minder bedraagt dan de waarde in het economische verkeer (zie 3e bullet bij beschrijving inhoud). Wetgever en Belastingdienst zijn van mening dat verdere verlenging van invoeringstermijn beleidsmatig niet noodzakelijk is, omdat de discussie al veel langer loopt en feitelijk sinds 1 juli 2016 al bekend is hoe de regeling vorm zal worden gegeven. Partijen zijn dus al sindsdien in de gelegenheid om over de eigen keuze na te denken. Uitstel heeft ook budgettaire consequenties.

15. FEZ: *Onvolkomenheden ARK*	
Verantwoordelijk directie	Directie FEZ, Belastingdienst, cluster Bedrijf/SG-cluster,
Omschrijving inhoud	In het Verantwoordingsonderzoek 2016 komt de AR in totaal tot acht onvolkomenheden in de bedrijfsvoering, waarvan één bij het kerndepartement en zeven bij de Belastingsdienst: 1. *Aansturing & toezicht Kerndepartement op Belastingdienst* Dit punt wordt uitgewerkt o.l.v. Per mei 2017 is een FEZ benoemd, belast met het opnieuw inrichten en beter in positie brengen van de directie FEZ. 2. *Integrale afbouw van de IT-legacy BD* Door de inspanningen van de Belastingdienst in 2016 is de kwalificatie 'ernstige onvolkomenheid' omgezet in 'onvolkomenheid'. De integrale planning voor modernisering IV-landschap die in 2016 is opgeleverd, voorziet in een aanpak waarbij de IT legacy-problematiek stap-voor-stap wordt weggewerkt. Met de sturing via het regieprogramma Modernisering IV-landschap wordt blijvende aandacht voor deze problematiek de komende jaren geborgd. Als de herijking van de Investeringsagenda is afgerond, zal ook de afstemming op het programma modernisering IV-landschap opnieuw worden bezien. 3. *Integraal inzicht in (kosten) beheer en onderhoud huidige IT BD* De AR stelt vast dat de Belastingdienst in 2016 lichte vooruitgang heeft geboekt; er bestaat een *overall* inzicht in de kosten. 4. *Opzet managementinformatie BD* De AR vindt dat de Belastingdienst nog altijd niet beschikt over de informatie die het management in staat stelt een afweging te kunnen maken tussen ambities, tijd, mensen en middelen. Dit wordt ook onderstreept door de Commissie onderzoek Belastingdienst. De Belastingdienst werkt aan een uitgaven- en budgetmodel n.a.v. de aanbevelingen van de rapporten van commissie de Jong uit 2015. 5. *Sturing en beheer Investeringsagenda BD* De AR constateert dat de modernisering van de Belastingdienst stagneert. Begin 2017 is opdracht gegeven tot herijking van de Investeringsagenda. De verantwoordelijkheden voor de hieruit voortvloeiende werkzaamheden zullen o.a. door het instellen van een nieuwe topstructuur bij de Belastingdienst helder worden belegd. 6. *Strategisch personeelsbeleid BD* De AR stelt vast dat de Belastingdienst niet over voldoende informatie beschikte om zich een goed beeld te kunnen vormen over de instroom, doorstroom en uitstroom, waardoor sturing lastig werd. Er is een wervingsplan opgesteld voor 2017. Gewerkt wordt aan een meerjarige personeelsplanning (oplevering rond zomer 2017). 7. *M&O-beleid kleine belastingmiddelen* De Belastingdienst slaagt er volgens de AR onvoldoende in helder te maken welke instrumenten worden ingezet bij de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik bij de kleine belastingmiddelen. Gewerkt wordt aan een Handhavingsbrief (voor bespreking met de Kamer) waarin helder wordt gemaakt wat de afweging en keuzen zijn die de Belastingdienst jaarlijks maakt over de inzet van mensen en middelen voor de verschillende activiteiten. Zie ook het stuk daarover in dit dossier. 8. *Continuïteitsbeheer & Teststrategie voor uitwijk IT-systemen BD* De Belastingdienst is volgens de AR nog onvoldoende voorbereid op de gevolgen van omvangrijke storingen of calamiteiten in de werking van zijn informatiesystemen. In 2017 zet de Belastingdienst zich in

	om het basisniveau beveiliging voor de kritieke bedrijfsprocessen te verbeteren door de volgende acties: Business Impact Analyses voor de kritische bedrijfsprocessen; teststrategieën voor de uitwijk van systemen; testen voor minimaal de systemen die de kritieke bedrijfsprocessen ondersteunen.
Krachtenveld	Algemene Rekenkamer
Behandeling	- Op 17 mei 2017 is het Jaarverslag IX 2017 samen met het rapport Verantwoordingsonderzoek aangeboden aan de TK. - Voor de zomer wordt de TK gerapporteerd over de voortgang van de herijking Investeringsagenda. Zie het stuk daarover in dit dossier. - In het najaar wordt de eerste proeve van de Handhavingsbrief aan de TK gepresenteerd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het geheel wegwerken van de onvolkomenheid ICT-legacy zal ons inziens jaren in beslag nemen. T.a.v. aanbeveling nr. 2 verwachten wij dat de komende jaren blijvende bestuurlijke aandacht nodig blijft om de onvolkomenheid uiteindelijk op te lossen. Het blijft naar onze mening t.a.v. aanbeveling 3 en 4 lastig om goed greep te krijgen op de kosten van beheer en onderhoud. Dit hangt samen met de ontwikkeling van het nieuwe uitgavenmodel Het realiseren van een adequate informatievoorziening is een meerjarig en complex project. De rapporten van de ARK genereren bij uitkomst altijd media-aandacht vanwege persconferentie ARK. De onvolkomenheden van de ARK zijn al een aantal jaar in het nieuws geweest waarbij de complexiteit van de modernisering, maar vooral de sturing en het achterstallige onderhoud ICT meeste aandacht krijgen.

CONCEPT

16.	DGBel: *Sluitende begroting Belastingdienst*
Verantwoordelijk DG/directie	DG – concernbreed dossier
Omschrijving inhoud	De Belastingdienst heeft een regulier[1] apparaatbudget van ca. 2,9 mld. (2017) dat de komende jaren terugloopt naar € 2,5 mld. (vanaf 2020). Deze daling betreft voor het grootste deel taakstellingen vanuit Rutte II en voorgaande kabinetten en de reductiedoelstelling Investeringsagenda (IA). De opgelegde taakstellingen uit de afgelopen regeerakkoorden zijn inmiddels belegd met maatregelen. De herijking van de IA moet inzicht geven of en in welk tempo de IA-besparingsreeks kan worden gerealiseerd. Voor de Investeringsagenda van de Belastingdienst staat nog budget gereserveerd buiten Artikel 1 Belastingen. Op artikel Nominaal en Onvoorzien gaat het om 0,4 mld. cumulatief en op de Aanvullende Post om 0,9 mld. cumulatief tot en met 2024. Als gevolg van onder andere niet ingevulde taakstellingen uit regeerakkoord Rutte II (structureel € 50 mln.) en aanvullende tegenvallers die voortkwamen uit het reguliere, interne begrotingsproces ad € 80 mln. vanwege met name hogere personele uitgaven, hogere uitgaven aan rijksbrede trajecten/afspraken en een ontvangstenderving betreffende doorbelaste kosten voor vervolging, had de Belastingdienst een budgettaire opgave in te vullen voor 2017 en verder (in totaal € 130 mln. structureel). In het traject 'Sluitende Begroting' heeft de Belastingdienst nadere keuzes in de aanwending van middelen gemaakt en daartoe maatregelen getroffen om meerjarig binnen de beschikbare kaders te kunnen blijven. Belangrijke voorwaarde daarbij was dat de continuïteit geborgd blijft. De maatregelen betreffen o.a. generiek korten, het inzetten van meevallers, reduceren personeelsgerelateerde overheadskosten, bezuinigingen op ICT, bescheiden reducering dienstverlening BelastingTelefoon en tijdelijke vervanging inhuurkrachten door boventallige medewerkers.
Krachtenveld	EK en TK en interne checks and balances. Uiteraard ook grote betrokkenheid minister.
Behandeling	Per brief d.d. 28 oktober 2016 is de Kamer geïnformeerd over de budgettaire stand van zaken van de Belastingdienst. In de Voorjaarsnota 2017 zijn de genomen maatregelen in dit traject budgettair verwerkt. De maatregelen zijn grotendeels verwerkt in de begrotingen van de onderdelen van de Belastingdienst; ze bevinden zich in de implementatie- en/of uitvoeringsfase waarop de Belastingdienst monitort. Voor een aantal maatregelen (die starten vanaf 2018) geldt een afhankelijkheid met de herijking Investeringsagenda; een herverdeling tussen onderdelen is dan mogelijk aan de orde. Jaarlijks wordt de toedeling van het budgettaire kader binnen het concern Belastingdienst geactualiseerd/herijkt.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De Belastingdienst beschouwt de kaders als scherp; verder bezuinigen vergt expliciete, politieke beleidskeuzes. Op basis van de uitvoeringsrapportage verwacht de Belastingdienst in 2017 binnen de kaders van de sluitende begroting te blijven. Daarnaast staat de Belastingdienst voor een grote veranderopdracht in het realiseren van de doelstellingen van de Investeringsagenda. Het is ons ziens nu zaak dat de herijking van de IA duidelijkheid biedt en de Belastingdienst in ieder geval tot 2022/2023 de rust te gunnen voor de realisatie van deze grote veranderopdracht. Ten aanzien van de Planning&Control cyclus, is het belangrijk dat de Belastingdienst over goede stuurinformatie beschikt. Hierop wordt nader ingegaan in het sjabloon nr. 15.

Met opmerkingen | Samenvoegen met begroting FIN

[1] Incidentele middelen in het kader van de Investeringsagenda en de vertrekregeling buiten beschouwing latend.

2027172 03713

17.	BJZ: *Wob + inlichtingen Staten Generaal*
Verantwoordelijk DG/directie	SG cluster, Directie BJZ
Omschrijving inhoud	Wob Uitgangspunt van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) is dat - in het belang van een goede en democratische bestuursvoering - overheidsdocumenten op verzoek openbaar worden gemaakt. Dit uitgangspunt geldt niet als een specifieke geheimhoudingsplicht zich ertegen verzet of als één of meer uitzonderingsgronden van de Wob van toepassing zijn. Ter vervanging van de Wob is een initiatief-wetsvoorstel ingediend (Woo). Artikel 68 Grondwet (Gw) De Eerste en Tweede Kamer (EK en TK) hebben een inlichtingenrecht op basis van artikel 68 Gw. Het parlement kan zijn controletaak niet uitvoeren indien het niet over de daarvoor noodzakelijke informatie beschikt. Dit geldt ook voor hun medewetgevende taak. Uitgangspunt is de Kamer de gevraagde inlichtingen te verstrekken. Uitsluitend het belang van de staat kan aan het verstrekken van inlichtingen in de weg staan. Een Kamermeerderheid beslist uiteindelijk of met het antwoord van een bewindspersoon genoegen wordt genomen. Het inlichtingenrecht bevat onder meer het verstrekken van mondelinge en schriftelijke informatie, en vertrouwelijke inzage van documenten.
Krachtenveld	Burgers (waaronder journalisten), bedrijven, en instellingen kunnen een Wob-verzoek indienen. Het komt voor dat Wob-verzoeken worden gedaan over onderwerpen waarover ook de TK wordt geïnformeerd. Er kan dan sprake zijn van een zeker spanningsveld tussen de verschillende kaders van enerzijds de Wob en anderzijds artikel 68 Gw. De ministers van BZK en AZ zijn beleidsverantwoordelijk voor de Wob.
Behandeling	Woo Het initiatiefwetsvoorstel Open overheid (Woo) is in 2016 aangenomen door de TK en is nu aanhangig in de EK. Als de EK het wetsvoorstel aanneemt, wordt de Wob vervangen door de Woo. Eind 2016 heeft BZK het rapport "Quick scan impact Woo" aangeboden. Dit rapport gaat over de gevolgen voor de rijksdienst, de landelijke uitvoeringsorganisaties, inclusief ZBO's, en de politie. In juni 2017 is het tweede deel van de analyse aangeboden, dat gaat over o.a. medeoverheden en de semipublieke sector. De onderzoekers stellen dat de Woo in de huidige vorm niet uitvoerbaar is en leidt tot hoge kosten (honderden miljoenen incidenteel en structureel). De behandeling van de Woo door EK was aangehouden in afwachting van het tweede deel van de impactanalyse. Artikel 68 Gw. De kabinetslijn in omtrent het verstrekken van inlichtingen aan de Kamer staat beschreven in de Kamerbrieven van 21 januari 2002 (TK 28362, nr. 2) en 25 april 2016 (TK 28362, nr. 8) van de minister van BZK.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Verhouding Wob en art. 68 Gw. De Wob is niet van toepassing in de relatie tussen Kamer en regering, maar de daarin geformuleerde weigeringsgronden kleuren de verschoningsgrond van artikel 68 Gw wel in. Artikel 68 Gw gaat over het verstrekken van *inlichtingen* aan de Kamer. De Wob gaat over het verstrekken van informatie vastgelegd in *documenten*. Door het kabinet wordt nu de lijn gehanteerd geen interne documenten te verstrekken aan de Kamer. De gedachte hierbij is dat interne documenten niet onderdeel worden van het politieke debat. Dat is namelijk niet wenselijk voor de kwaliteit van de ambtelijke adviezen. Dit is echter niet onomstreden, omdat dit niet als zodanig is vastgelegd in de brieven van de minister van BZK uit 2002 en 2016. Daarin staat dat de informatie die een Kamerlid op grond van artikel 68 Gw kan verkrijgen verder strekt dan de Wob, en dat de Kamer de uiteindelijk vorm bepaalt waarin die inlichtingen worden verstrekt. Een verzoek op grond van de Wob is

	juridisch afdwingbaar door beroep in te stellen bij rechter. Bij een inlichtingenverzoek door de Kamer geldt een ander kader, namelijk dat van artikel 68 Gw. Indien een bewindspersoon in zijn of haar weigering om de gevraagde inlichtingen (al dan niet in de vorm van documenten) te verstrekken volhardt, is het aan (de meerderheid van) de Kamer of zij daarin berust. De Kamer heeft de mogelijkheid om het vertrouwen in de bewindspersoon op te zeggen. <u>Programma MOOI</u> In januari 2017 is bij BZK het programma MOOI (Modernisering Openbaarmaking OverheidsInformatie) van start gegaan. MOOI heeft de opdracht een nieuw (wettelijk) kader te maken dat recht doet aan de brede steun van de TK voor de Woo, en tegelijkertijd de invoeringskosten en praktische uitvoeringslasten te beperken. De planning is om binnen de komende kabinetsperiode de contouren van het wettelijk kader uit te werken. De implementatie loopt door tot in de volgende kabinetsperiode.

CONCEPT

18. DGBel: *Herijking IA*	
Verantwoordelijk DG/directie	DG Belastingdienst
Omschrijving inhoud	Introductie Investeringsagenda (IA) Eind 2014 was de constatering dat de Belastingdienst zich in een neerwaartse spiraal bevond met als kenmerken toenemende kosten en (risico van) afnemende opbrengsten. In intensief overleg met de bewindslieden werd de conclusie getrokken dat een omvangrijk en ingrijpend samenhangend veranderprogramma nodig was: de Investeringsagenda. Daarvoor werd met instemming van het kabinet ook (per saldo) ruim 1 miljard euro gereserveerd. Een kernteam Investeringsagenda, bestaande uit [redacted] Belastingen en Toeslagen, [redacted] en [redacted] van de directie DG Bel, heeft deze Investeringsagenda in samenwerking met de staatssecretaris opgesteld. Een gerenommeerde externe internationale partij, adviesbureau [redacted] heeft de Investeringsagenda gereviewed en geconcludeerd dat op basis van internationale ervaring sprake is van een kansrijke business case. De Investeringsagenda is vervolgens op 20 mei 2015 aan de Tweede Kamer aangeboden. De Investeringsagenda heeft een looptijd van zeven jaar (2023) en kent op het hoogste niveau drie doelen: beter, goedkoper en meer in control. - *Beter* is vertaald in een naar verwachting structureel hogere belastingopbrengst van € 750 mln. per jaar. Deze opbrengst is budgettair niet ingeboekt. - *Goedkoper* houdt in een jaarlijkse kostenbesparing van € 292 mln. in d.m.v een fte-reductie van 5.000 fte voornamelijk in lager ingeschaalde (administratieve) functies.. - *Meer in control* heeft als resultaat een beter instrumentarium voor sturing en beheersing. Tegenover de personeelsreductie van 5.000 fte staat een instroom van 1.500 nieuwe hoogwaardige functies op het gebied van toezicht, dataanalyse, IT en control. Voor het opvangen van de verplichte uitstroom is een apart dienstonderdeel opgericht, Switch. Dat heeft tot taak medewerkers van wie het werk is vervallen zinvol vervangend werk te bieden buiten de staande organisatie, dan wel hen te begeleiden naar een andere functie binnen of buiten de dienst. Herijking IA De aanleiding voor de Investeringsagenda (IA) is onverminderd urgent. Tijdens het AO van 2 februari 2017 heeft de staatssecretaris een herijking van de IA toegezegd omdat de beoogde effecten niet in het eerder voorziene tempo gehaald zullen worden. Deze herijking is in de vorm van een aantal opdrachten intern de Belastingdienst opgepakt: - herijking van het verandergebied Primaire Processen Belasting/Toeslagen (inclusief aanpak voor de verandering, realisatie en implementatie); - herijking van het verandergebied Data analyse; - herijking van het verandergebied sturing, effectmeting en verantwoording; en - herijking van de aanpak programmamanagement IA. Dit pakket te samen bestrijkt de hele scope van de IA en zal geconsolideerd worden aangeboden aan de TK. Verbetering en vernieuwing van de primaire processen is de kern van de veranderopgave en ook van de herijking IA. Deze herijking richt zich op de huidige "blauwe", primaire processen. Juist daar zijn veel kansen voor verbetering met veel impact.

	Medewerkers hebben van begin tot eind geparticipeerd in de segmentoverstijgende procesanalyse en het formuleren van concrete verbetervoorstellen. Het rapport bevat een voorstel hoe dit continue verbeterproces structureel ingebed kan worden in de organisatie van de Belastingdienst. Op basis daarvan wordt een implementatiestrategie ontwikkeld om de veranderingen te effectueren, in samenhang met de overige ontwikkelingen in en over de primaire processen heen.
Krachtenveld	- Algemene Rekenkamer, Auditdienst Rijk en Autoriteit Persoonsgegevens, Nationale Ombudsman - Burgers, niet commerciele intermediairs, fiscale dienstverleners, leveranciers fiscale software, consumentenbond. - Bedrijven, fiscale dienstverleners, leveranciers fiscale/boekhoud software, belangenorganisaties BZK, EZ, Manifestgroep, UWV, RDW, KvK, Gemeenten -BIT -Gateway review
Behandeling	De herijking is toegezegd aan de Tweede Kamer voor het zomerreces van 6 juli 2017.
Ambtelijke beleidsopvattingen	O.i. ontbreekt zowel in de organisatie als daarbuiten het vertrouwen dat we gelijktijdig en volledig de continuïteit kunnen borgen, betaalbaar blijven en de noodzakelijke verbeteringen kunnen realiseren en we dit ook daadwerkelijk kunnen onderbouwen. Daarom wordt op basis van de herijking bezien hoe (welke prioritering) en in welk tempo (planning) dit aangepakt gaat worden, gegeven de bestaande budgettaire kaders. De departementale vaststelling (inclusief de diverse afstemmings- en controleslagen) van het herijkingspakket vindt plaats in juli en augustus 2017. In Kamerbrief begin juli is toegezegd de herijking uiterlijk in september naar Tweede Kamer te sturen. Sinds 2015 is er media-aandacht voor de Investeringsagenda. Sinds de zomer 2016 is de media-aandacht door de vertrekregeling negatief. De commissie Onderzoek Belastingdienst zorgde voor krantenkoppen rond zorgen over de inning. Andere onderwerpen rond de IA betreffen continuïteit, personeelsbeleid en Data & Analytics (hart van de modernisering).

CONCEPT

19. DGBel: *Onderzoeken Zembla*	
Dossiernaam	Onderzoeken naar aanleiding van het debat over de uitzending van Zembla over Data & Analytics
Verantwoordelijk DG/directie	DG Belastingdienst – [redacted] Bedrijfsvoering en Control
Omschrijving inhoud	Op 1 februari 2017 besteedde het programma Zembla aandacht aan vermeende onregelmatigheden bij de afdeling Data & Analytics van de Belastingdienst. Naar aanleiding van het de uitzending daarover loopt een aantal onderzoeken: - *Onderzoeken naar gegevensgebruik en informatiebeveiliging bij Data & Analytics en bij de Broedkamer en voorlopers daarvan:* In deze twee onderzoeken wordt aan de hand van o.a. inloggegevens nagegaan of in de periode 2013-2016 daadwerkelijk getracht is gegevens van belastingplichtigen en toeslaggerechtigden buiten de Belastingdienst te brengen. - *Toepassing Handboek Beveiliging Belastingdienst:* Bezien wordt hoe het Handboek is geïmplementeerd in de organisatie, processen en systemen. Doel is om inzicht te krijgen of de getroffen maatregelen adequaat zijn in relatie tot de aard van de gegevens en processen waarin ze worden gebruikt, en om verbeteracties te formuleren. - *Onderzoek aanbestedingsprocedure ten behoeve van ondersteuning Broedkamer/D&A:* Onafhankelijk onderzoek naar de aanbesteding van de werkzaamheden en diensten voor de Broedkamer/D&A Belastingdienst aan Accenture, alsmede naar de relatie tussen Broedkamer/D&A Belastingdienst en Accenture, om vast te stellen of door Belastingdienst integer is gehandeld. Doel van het onderzoek is om te bepalen of de aanbesteding aan Accenture rechtmatig, ordelijk en integer is verlopen en vast te stellen of de in de opdracht gemaakte prestatieafspraken zijn nagekomen. - *Medewerkersonderzoek:* In het najaar van 2017 wordt een medewerkersonderzoek uitgevoerd, waarin gerichte vragen worden opgenomen over werkcultuur en managementstijl bij de Belastingdienst. Dit vanwege de signalen over oneigenlijk tegemoettreden van medewerkers en een onveilige werksfeer bij (onderdelen van) de Belastingdienst. Naast deze aan de TK aangekondigde onderzoeken zijn intern nog de volgende acties in gang gezet naar aanleiding van de uitzending van Zembla: - *Integriteitsonderzoek:* Dit onderzoek betreft persoonlijke integriteitskwesties rond enkele medewerkers. De Kamer is op 30 juni geïnformeerd over de voorlopige resultaten. Als het onderzoek is afgerond, zal de Kamer opnieuw geïnformeerd worden. Op dat moment zal er ook een debat in de Tweede Kamer plaatsvinden. - *Meldpunten:* Er zijn verschillende initiatieven genomen om het veilig kunnen melden van zorgen en signalen over misstanden te bevorderen. In aanvulling op de huidige infrastructuur is een onafhankelijke commissie opgericht, gepositioneerd onder [redacted] waar medewerkers (vermoedens van) misstanden en integriteitsschendingen kunnen melden.
Krachtenveld	Auditdienst Rijk (ADR): is betrokken bij de beveiligingsonderzoeken om objectieve en gedegen uitvoering te verzekeren. Advocatenkantoor [redacted] ondersteund door forensisch accountants van [redacted] voert het onderzoek uit naar de aanbestedingprocedure uit. Accenture: als onderwerp van onderzoek, zal zo nodig om medewerking

	worden gevraagd. Zembla: is gevraagd om medewerking te verlenen aan het aanbestedingsonderzoek, maar heeft dit geweigerd. De Autoriteit Persoonsgegevens: heeft onderzoek ingesteld naar de beveiliging bij de Broedkamer.
Behandeling	De beveiligingsonderzoeken worden in zomer en najaar 2017 afgerond. Het aanbestedingsonderzoek zal eind augustus/begin september zijn afgerond. In principe zal in de 20e Halfjaarrapportage (HJR) verslag worden gedaan van de resultaten van de onderzoeken en de vervolgacties, tenzij de uitkomsten aanleiding geven om hierover eerder naar buiten te treden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Streven is de resultaten, conclusies en vervolgacties uit de onderzoeken mee te nemen in de HJR die in oktober 2017 aan de TK wordt verzonden. Beveiliging en privacy zijn indien gerelateerd aan datagebruik publicitair/media gevoelige onderwerpen. Als de uitkomsten van de onderzoeken bekend worden zal de publiciteit toenemen.

CONCEPT

20. GT: *Nucleair dossier*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen i.s.m. IRF
Omschrijving inhoud	Hoogambtelijke werkgroep (HAW) Nucleair: van september '16 tot mei '17 is onderzoek gedaan naar het binnenlandse nucleaire landschap en de financiële risico's voor de Staat. De belangrijkste bevindingen zijn: - Op korte termijn zijn er onvermijdbare financiële risico's voor de Staat: de ontmanteling van Kerncentrale Dodewaard (KCD) en het historisch afval (Petten). - Toekomstige risico's zijn de ontmantelingen van andere nucleaire reactoren en de opslag en eindberging van radioactief afval. Het principe "vervuiler betaalt" moet worden aangescherpt om deze risico's voor de Staat te minimaliseren. - Indien de Pallas-reactor gebouwd wordt (t.b.v. medische isotopen) is ca. 60-100 mln € (schatting) aan publieke bijdrage nodig. Dit wijkt af van het kabinetsstandpunt van Rutte II dat Pallas volledig privaat gefinancierd moet worden. FIN staat, gezien de ervaringen op de nucleaire dossiers (zie KCD en historisch afval), kritisch tegenover een overheidsbijdrage. Aan een bijdrage zouden strikte voorwaarden gesteld moeten worden, zowel qua financiële zekerheden, als inzake leveringszekerheid voor de Nederlandse markt. GKN (vergunninghouder KCD): GKN heeft onvoldoende middelen beschikbaar en zeker gesteld voor ontmanteling van de KCD; aanslaan van haar aandeelhouders is juridisch lastig. Hiermee ontstaat het risico dat de Staat deels opdraait voor de ontmanteling. Na eerste juridische stappen zijn er signalen dat GKN en aandeelhouders nu wel bereid zijn te onderhandelen. Mocht dit werkelijkheid worden, dan stuurt FIN aan op een deal, mits dit verwacht voordeel biedt voor de Staat. Historisch afval: NRG heeft onvoldoende middelen gereserveerd en toekomstige inkomsten ter dekking van verwerken en afvoeren van het historisch afval aanwezig te Petten. De financiële problematiek kan de productie van medische isotopen negatief beïnvloeden. NRG wil een structurele oplossing waarbij alle financiële risico's bij de Staat worden belegd. In de huidige werkwijze van NRG blijven de kosten moeilijk te schatten. Het moet worden bezien of er ook andere verwijderingconcepten te bedenken zijn, c.q. welke institutionele belemmeringen zouden moeten worden weggenomen om de bestaande aanpak beter te faciliteren. Ook zal de precieze rol van COVRA bij de verwijdering van het historisch afval moeten worden bezien. Een bijdrage aan NRG draagt op korte termijn bij aan continuïteit in de isotopenproductie, maar biedt geen structurele oplossing. Belangrijke voorwaarde is dat NRG maximaal financieel bijdraagt en maximale prikkel behoudt tot kostenreductie. Financiële Zekerheidstelling (FZS): Financieringen beoordeelt i.s.m. ANVS aanvragen FZS. FIN verwacht in juni '17 de aanvraag van EPZ (vergunninghouder kerncentrale Borssele). Mede naar aanleiding van de uitkomsten van de HAW is de inzet om de voorwaarden aan te scherpen (versterken 'vervuiler betaalt').
Krachtenveld	○ HAW: IenM, EZ, BZ, BZK, VWS ○ ANVS (IenM) ANVS (autoriteit onder IenM) is beleidsmaker en toezichthouder op het gebied van nucleaire veiligheid en aanverwante zaken. ○ Nucleaire vergunninghouders: EPZ (Kerncentrale Borssele), GKN (Kerncentrale Dodewaard), RID (Onderzoeksreactor Delft), ECN/NRG (HFR en LFR, Petten) ○ COVRA (Staat 100% aandeelhouder) en Urenco (Staat 1/3 aandeelhouder, daarnaast 1/3 Britse regering en 1/3 Duitse partijen RWE+E.on) ○ Partijen achter EPZ (Delta + RWE) en GKN (Nuon, EPZ, Engie, Uniper)

Behandeling	De Kamer wordt periodiek geïnformeerd over het nucleaire dossier. Meest recente informatie aan de Kamer is een (gelekt) Strategy&-conceptrapport over historisch afval. De TK wordt geïnformeerd over de bevindingen van de HAW inzake historisch afval en medische isotopen, zoals toegezegd door de minister van EZ mede namens de ministers van IenM en VWS.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Risico interdepartementaal: IenM en EZ, beide deels beleids-verantwoordelijk voor Nucleair, voelen zich – naar onze indruk - niet verantwoordelijk voor (oplossing van) financiële restrisico's uit de nucleaire sector en lijken aan te sturen op generale dekking. FIN zet in op een heldere en specifieke verantwoordelijkheid, mede om toekomstige risico's voor de overheid te beperken. Risico toezichtrol: ANVS (autoriteit onder IenM) heeft dubbelrol en daardoor potentieel dubbele-pettenprobleem). Bij financiële zekerheidsstelling is er een gedeelde verantwoordelijkheid van ANVS en FIN, waarbij FIN zich kritisch moet blijven opstellen. Risico juridisch: de procedure tegen GKN kent naar verwachting (oordeel LA) een lage kans van slagen. FIN dient in plaats daarvan in te zetten op een zo gunstig mogelijk onderhandelingsresultaat met GKN en aandeelhouders, waarbij het proces als drukmiddel fungeert. Risico financieel: sterke aandrang andere departementen op generale dekking voor financiële bijdragen en restrisico's.

CONCEPT

21. DGBel: *Werving en continuïteit*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGBel/ HR
Omschrijving inhoud	De beoogde werving bestaat uit 1268 posities in 2017, bestaande uit functies voor de Investeringsagenda en reguliere, bedrijfskritieke vervanging. Rapportage over de voortgang vindt maandelijks plaats. In de zomer zal de huidige kwantitatieve situatie in kaart worden gebracht door middel van een zogenoemd meerjarige personeelsplanning (MPP) De toekomstige situatie en kwantitatieve en kwalitatieve mismatch in het personeelsbestand worden de komende tijd verder in kaart gebracht.
Krachtenveld	Verscherpt toezichtpartners, ministerie van Binnenlandse Zaken (rijksbrede personeelsbeleid)
Behandeling	Werving: Begin april 2017 is het wervingsplan 2017 voor de Belastingdienst naar de TK gestuurd. Verwachting is dat eind van 2017/begin 2018 verzocht zal worden om verantwoording van de werving. MPP: In 2016 is gestart met het inrichten van het MPP conform de mobiliteitsbrief van toenmalig minister Blok. Afgesproken is in de zomer (begin juli) op te leveren. Hiertoe is binnen de Belastingdienst het programma HR in Control gestart. Het ministerie van Binnenlandse Zaken ontvangt in de zomer het MPP Belastingdienst zoals eind januari 2017 toegezegd door Ministerie van Financiën.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Werving risico's: 1. Openstelling 1268 posities is o.i. haalbaar mits tijdige aanlevering van de dienstonderdelen. Dit proces wordt continu gemonitord door en waar nodig geëscaleerd vanuit DG Bel. 2. Instroom 1268 zal waarschijnlijk overloop hebben in 2018. Deze overloop wordt onder andere veroorzaakt door de duur van het wervingsproces na openstelling van een positie en het tijdsverloop tussen werving en daadwerkelijke instroom. 3. Het streven is continue werving, evenredig verdeeld over het jaar. MPP risico's: Ons inziens moet nog veel gebeuren op vlak van personeelsplanning. Verwachtingen zijn hoog, doorlooptijd is lang. Versie juli is startdocument. De jaren erna zal MPP binnen Belastingdienst pas goed geïncorporeerd worden. De vraag naar capaciteit is ook niet statisch en continuïteit vraagt steeds om bijsturen. De vertrekregeling en bijbehorende werving is van september 2016 tot april 2017 volop in de media geweest. Dat kan ineens weer (fors) toenemen al naar gelang ontwikkelingen of signalen vanuit de dienst (intranet of vacatures bijv) of druk op continuïteit.

22. DGBel: *Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA)*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGBel Fiscaliteit i.s.m. DGFZ Directe Belastingen
Omschrijving inhoud	Op 1 mei 2016 werd als gevolg van de Wet DBA de VAR (Verklaring Arbeidsrelatie) afgeschaft. Door de vrijwaring van (naheffingen) loonheffingen onder de VAR voor werkgevers, konden opdrachtgevers arbeid inhuren als ondernemers terwijl sprake kon zijn van een dienstverband, zonder dat hier bij opdrachtgevers tegen kon worden opgetreden. De afschaffing van de VAR heeft als doel om het evenwicht in verantwoordelijkheden bij de beoordeling van arbeidsrelaties tussen opdracht- en opdrachtnemers te herstellen. Ook zijn daardoor de handhavingsmogelijkheden bij (met name) opdrachtgevers vergroot. Vooralsnog gebeurt dit tot 1 juli 2018 alleen bij kwaadwillenden. In de plaats van de VAR is, om zekerheid vooraf mogelijk te maken voor opdrachtgevers en opdrachtnemers over de aard van de arbeidsrelatie (wel of geen dienstbetrekking en wel of geen loonheffingen verschuldigd), een systeem van modelovereenkomsten geïntroduceerd. Opdrachtgevers en opdrachtnemers kunnen hun overeenkomsten van opdracht voorleggen aan de Belastingdienst of gebruik maken van door de Belastingdienst gepubliceerde modelovereenkomsten.
Krachtenveld	SZW, EZ, brancheorganisaties, zzp-organisaties, werkgeverskoepels.
Behandeling	In het monitoren van de implementatie van de wet zijn er drie voortgangsrapportages verschenen (september 2016, november 2016, april 2017). Per brief van 31 mei 2017 is bekendgemaakt dat de opschorting van de handhaving een half jaar wordt verlengd tot 1 juli 2018. Er zijn gesprekken met partijen uit het veld gevoerd en een meldpunt "ongewenste arbeidsmarkteffecten" ingesteld. Op basis hiervan is een onderzoek naar een herijking van de begrippen gezagsverhouding" en "vrije vervanging" gedaan. Het rapport is op maandag 22 mei aan zowel de informateur als aan de TK aangeboden en beschrijft 10 beleidsvarianten (met aandacht voor de consequenties op het gebied van handhaving/uitvoering) om binnen de huidige civiele kaders, maar met mogelijke aanpassingen van de fiscale wetgeving en de socialezekerheidswetgeving meer zekerheid vooraf te kunnen bieden over de aard van de arbeidsrelatie en beter aan te sluiten bij de huidige maatschappelijke opvattingen. De meeste varianten zijn afzonderlijk toepasbaar maar een combinatie van varianten is ook mogelijk. Er is geen panklare oplossing die zowel duidelijkheid/zekerheid vooraf kan bieden als een uitkomst die binnen de huidige maatschappelijke opvattingen als gewenst wordt beschouwd.
Ambtelijke beleidsopvattingen (politiek/financieel/ juridisch)	Het is voor alle partijen van belang dat het huidige handhavingsmoratorium spoedig wordt beëindigd. De keuze voor één van de beleidsvarianten uit de herijking is een politieke keuze. Daarbij is het van te belang te beseffen dat de fundamentele oorzaak van de problemen met de Wet DBA is gelegen in de grote verschillen in institutionele behandeling tussen werknemers en zzp'ers op het gebied van fiscaliteit, sociale zekerheid en arbeidsrecht. Deze institutionele verschillen verstoren de arbeidsmarkt. Een oplossing kan alleen worden gevonden als de institutionele verschillen (sterk) worden verkleind, in

	combinatie met één of meer varianten uit het herijkingsrapport. De zogenoemde ondernemersverklaring, is naar het oordeel van de BD structureel problematisch in de uitvoering. Afhankelijk van de mate van keuzevrijheid voor de kwalificatie van een arbeidsrelatie (wel/geen dienstbetrekking) kunnen er gevolgen zijn voor het fundament onder het huidige sociale stelsel (met name de werknemersverzekeringen. De media-aandacht voor DBA is groot en het dossier blijft ongetwijfeld licht ontvlambaar. Hierbij valt op dat de uitvoeringscommunicatie nog erg ingewikkeld is en er veel misverstanden blijven bestaan bij journalisten en algemeen publiek. Toegankelijker en beeldender communicatie is bij een vervolg dringend gewenst.

CONCEPT

23. DGFZ/DGBEL: *Box 3*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ/DB/AV
Omschrijving inhoud	Box 3 beter aansluiten bij een heffing naar werkelijk rendement
Krachtenveld	Politiek: Er bestaat overeenstemming over de wens om bij het belasten van vermogen, binnen korte termijn, beter aan te sluiten bij het werkelijke rendement. Uitvoerbaarheid is een belangrijk aandachtspunt. Burgers: gevoel belasting te betalen over een niet genoten rendement; heffing naar werkelijk rendement zorgt voor een toename in administratieve lasten (meer zelf invullen en zelf berekeningen maken) voor groepen burgers. Belastingdienst: huidige forfaitaire rendementsheffing is eenvoudig uitvoerbaar; heffing naar werkelijk rendement is structureel problematisch voor de uitvoering. Ketenpartners: de financiële instellingen verstrekken gegevens voor de vooringevulde aangifte en voor toezicht; heffing naar werkelijk rendement vergt een veelheid aan te verstrekken gegevens.
Behandeling	Op 9 juni 2017 is een technische rapportage 'Keuzedocument box 3' aan de Tweede en Eerste Kamer verzonden. Dit keuzedocument bevat extra informatie die behulpzaam kan zijn bij het maken van een keuze voor een heffing over het inkomen uit vermogen die beter aansluit bij de werkelijk behaalde rendementen. De drie varianten, vermogensaanwasbelasting (variant A), vermogenswinstbelasting (variant B) en een forfaitaire heffing over de individuele vermogensmix (variant C) zijn nader bekeken op aansluiting bij het werkelijke rendement, ontwijkingsmogelijkheden, economische verstoringen, budgettaire gevolgen en uitvoeringsaspecten. Invoering kan op zijn vroegst per 2022. Op verzoek van de vaste commissie voor Financiën is tevens onderzoek gedaan naar aanpassingen binnen het forfaitaire systeem (variant D) die aan de kritiek op de huidige vermogensrendementsheffing tegemoetkomen. Deze kunnen per 2018 ingaan.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• Belangrijkste conclusie van het keuzedocument is dat gezien de complexiteit en de verregaande gevolgen voor burgers, financiële instellingen en de Belastingdienst de varianten A, B en C voor de uitvoering structureel problematisch zijn. • Het aanpassen van de parameters binnen de huidige, forfaitaire vermogensrendementsheffing kent een aantal grote voordelen. Zo blijft de eenvoud van het systeem gewaarborgd en blijven de belastingopbrengsten relatief stabiel. Het huidige systeem biedt mogelijkheden om kleine spaarders te ontzien door bijvoorbeeld: ○ het heffingvrije vermogen te verhogen; ○ het forfaitair rendement sneller te laten aansluiten op de meest actuele rendementen; ○ in de eerste vermogensschijf alleen het spaarrendement in aanmerking te nemen. • Bovendien kunnen dergelijke wijzigingen op korte termijn worden doorgevoerd. • Bovenstaande variant sluit echter minder goed aan op het werkelijke rendement dan de andere varianten. In die oplossingsrichtingen blijft de vermogensmix forfaitair, waardoor mensen met alleen spaargeld belasting blijven betalen over een rendement dat hoger ligt dan hun werkelijk rendement. Aandachtspunt is verder dat deze oplossingsrichtingen geld kosten. Door het uniforme belastingtarief van 30% te verhogen kunnen deze budgettair neutraal worden gemaakt. De lage spaarrente en verschillende juridische procedures zorgen voor aanhoudende publicitaire druk. In spreekteksten is steeds aangegeven dat het kabinet de ambitie heeft om zoveel mogelijk aan te sluiten bij het daadwerkelijk genoten rendement, waarbij de uitvoerbaarheid goed in het oog moet worden gehouden.

24. DGFZ: *Belastingplan*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ, directie AFP, afdeling beleid.
Omschrijving inhoud	Onder de titel Belastingplan c.a. wordt jaarlijks op Prinsjesdag een aantal fiscale wetsvoorstellen ingediend. Deze wetsvoorstellen moeten vóór 1 januari in het Staatsblad worden gepubliceerd. De parlementaire behandelperiode is dan ook zeer kort (maximaal 3½ maand), hetgeen het proces zo bijzonder maakt. Het pakket bestaat dit jaar vooralsnog uit zeven wetsvoorstellen: ○ Belastingplan 2018: een wetsvoorstel met fiscale maatregelen met budgettaire- en/of inkomensgevolgen (incl. koopkracht) ○ Overige fiscale maatregelen 2018 (OFM 2018): een wetsvoorstel met doorgaans kleinere beleidsrelevante fiscale maatregelen die geen budgettaire- en/of inkomensgevolgen hebben ○ Wetsvoorstel afschaffing landbouwregeling in de btw ○ Wetsvoorstel Vereenvoudiging kleine ondernemersregeling in de btw ○ Pakket maatregelen voor Caribisch Nederland ○ Wetvoorstel inhoudingsplicht houdstercoöperaties en uitbreiding inhoudingsvrijstelling ○ Wijziging kansspelbelasting De inwerkingtredingsdatum van deze wetsvoorstellen is veelal op 1 januari 2018. In een enkel geval is voorzien in een latere inwerkingstredingsdatum, bijvoorbeeld ten behoeve van de uitvoering. Vanwege de demissionaire status van het kabinet ten tijde van het opstellen van het Belastingplan 2018 c.a. zijn de wetsvoorstellen dit jaar relatief beleidsarm en beperkt van omvang.
Krachtenveld	Het Belastingplan kent veel betrokkenen. Dit komt door de grote verscheidenheid aan maatregelen die zowel burgers, bedrijven, als mede-overheden kunnen raken. Betrokken kunnen bijvoorbeeld zijn: ○ Andere departementen die betrokken zijn bij bepaalde maatregelen; ○ Uitvoeringsorganisaties (naast de Belastingdienst worden ook andere uitvoeringsorganisaties geraakt door de maatregelen in het Belastingplan, bijvoorbeeld RVO en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)De Europese Commissie in het geval van maatregelen met een Europese component; ○ Wanneer verwacht wordt dat maatregelen grote effecten hebben voor bepaalde groepen, kunnen wanneer de maatregel zich daarvoor leent, ook belangengroepen (zoals VNO/NCW, MKB Nederland, RAI, Bovag et cetera) geconsulteerd worden. ○ De wetsvoorstellen houdstercoöperaties en de maatregel reparatie definitie geneesmiddel Wet Omzetbelasting 1968 worden op internet geconsulteerd via www.internetconsultatie.nl. ○ De voorstellen in het Belastingplan kunnen leiden tot hogere uitvoeringskosten voor de Belastingdienst. Hiervoor zal dekking gezocht moeten worden. <u>Verzoek vaste commissie voor Financiën vanwege demissionaire status</u> De vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer heeft tijdens de procedurevergadering van 29 maart jl. aangegeven te verwachten dat er gezien de demissionaire status van het kabinet een beleidsarm Belastingplan wordt ingediend.
Behandeling	• Op dit moment wordt gewerkt aan de wetgeving voor het pakket Belastingplan 2018, zijn de voorbereidingen voor de

	uitvoeringstoetsen nieuwe stijl (zie daarvoor ook memo PM) in volle gang. Ook de afstemming met andere departementen loopt. Parallel lopen, zoals hiervoor beschreven, een aantal internetconsultaties. • Het tijdpad voor de plenaire behandeling van het pakket Belastingplan 2018 is al vastgesteld door de vaste commissies voor Financiën van de Eerste en Tweede Kamer. Wij zullen u binnenkort informeren over het volledige tijdpad. De belangrijkste data op korte termijn zijn: ○ **25 augustus:** behandeling van het pakket Belastingplan in de Ministerraad. Dezelfde dag wordt het pakket via het kabinet van de Koning voorgelegd aan de Raad van State. ○ **11 september:** ontvangst advies van de Raad van State. ○ **19 september (Prinsjesdag):** indienen pakket Belastingplan 2018 – inclusief nader rapport – bij de Tweede Kamer. Publicitaire aandacht zal zich naar verwachting richten op koopkrachtmaatregelen in het Belastingplan 2018. Voorgaande Belastingplannen hebben geleid tot discussie in de media over de effecten van het draaien aan fiscale knoppen. Bijvoorbeeld over het verschil in belastingdruk tussen eenverdieners en tweeverdieners. Verder zullen de vereenvoudiging van de kleine ondernemersregeling en wijziging van de kansspelbelasting dit jaar waarschijnlijk aandacht van de media trekken.

CONCEPT

Ambtelijke beleidsopvattingen	Een van de discussiepunten bij het pakket Belastingplan 2018 is de dekking van de uitvoeringskosten van de Belastingdienst. In memo PM treft u hierover meer informatie aan. Hieronder treft u per wetsvoorstel de meest beleidsrijke onderwerpen met korte toelichting van het pakket Belastingplan 2018. Tegelijkertijd met het tijdschema ontvangt u ook de volledige lijst met onderwerpen. ***1. Belastingplan 2018*** ***Maatregelen met budgettaire effecten*** • *Eventueel augustusbesluitvorming*: o.a. koopkrachtbesluitvorming en mogelijke aanpassing parameters S&O-afdrachtvermindering. • *Aanpassing btw op geneesmiddelen*: Naar aanleiding van een arrest is de reikwijdte van het 6% btw-tarief voor geneesmiddelen verruimd tot producten zoals tandpasta en zonnebrandmiddel. Naast een derving van € 30 miljoen, is er een risico dat meer producten onder het 6% btw-tarief zullen vallen met extra dervingen tot gevolg. Voorgesteld wordt het verlaagde btw-tarief te beperken tot producten, die op basis van de Geneesmiddelenwet als geneesmiddel in het handelsverkeer mogen worden gebracht (handelsvergunning). • *Aansprakelijkheid van zekerheidsgerechtigden voor de omzetbelasting:* De Belastingdienst heeft als schuldeiser een voorrecht op alle goederen van de belastingschuldige. Alleen pand- en hypotheekhouders gaan met hun vordering vóór op de verhaalsrechten van de Belastingdienst. Een pandhouder (vaak de bank) mag de aan hem verpande zaak verkopen als de schuldenaar zijn verplichtingen niet nakomt. De volledige opbrengst van de verkoop, inclusief de daarover verschuldigde omzetbelasting, mag worden gebruikt ter aflossing van zijn vordering. Als de schuldenaar/pandgever ondernemer is dient hij zelf de omzetbelasting over de verkochte zaak aan de Belastingdienst af te dragen. In situaties waarin het pandrecht wordt uitgewonnen, verkeert deze schuldenaar doorgaans echter in betalingsmoeilijkheden of is deze zelfs failliet. Hierdoor blijft de Belastingdienst achter met een onverhaalbare omzetbelastingschuld. De voorgestelde maatregel introduceert een aansprakelijkheid van de pandhouder (en de hypotheekhouder en beslaglegger) voor de verschuldigde omzetbelasting. Doel is het veilig stellen van de inning van de verschuldigde omzetbelasting. • *Multiplier giftenaftrek:* Via de Geefwet is de multiplier giftenaftrek opgenomen (de multiplier is 1,25 maal het bedrag van de gift is aftrekbaar) in de giftenaftrek voor de inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting. Zonder actie vervalt deze multiplier per 1 januari 2018 vanwege een horizonbepaling in de wettekst. Onze inschatting is dat de politieke voorkeur uitgaat naar het verlengen van de multiplier. Als de multiplier voor de giftenaftrek wordt verlengd, zonder de regeling eerst af te schaffen, dan kan worden volstaan met een mededeling aan de EC. Deze geeft dan zeer snel antwoord en zal de verlenging goedkeuren mits de maatregel niet langer dan zes jaar wordt verlengd. Als er nu niet wordt besloten om de maatregel te verlengen, maar de maatregel later alsnog wordt ingevoerd volgt er een langere procedure bij de EC, de uitkomst van deze procedure is dan ook onzeker. ***2. Overige fiscale maatregelen 2018*** ***Maatregelen zonder budgettaire effecten en/of uitsluitend technisch van aard*** • *Invorderingsmaatregelen*: reparatie meldingsregeling bij bodemrecht (een mededelingsplicht invoeren voor belastingschuldigen met als doel om verhaalsconstructies aan te pakken die erop gericht zijn de uitoefening van het bodemrecht van de Belastingdienst te frustreren)

en een maatregel die de schorsende werking van verzet tegen de tenuivoerlegging van een dwangbevel opheft (bestrijden oneigenlijk gebruik).

- *Voorkomen gebruik huwelijkse voorwaarden als estateplanningstool*: in toenemende mate wordt door de Belastingdienst geconstateerd dat sprake is van taxplanning/estateplanning in relatie tot het huwelijksvermogensrecht. Met deze maatregel worden fiscale grenzen gesteld aan wijzigingen in de huwelijksgemeenschap met het oogmerk om schenk- en erfbelasting te ontgaan.
- *Aanpassing exportheffing afvalstoffenbelasting*: De eerder bij amendement in het Belastingplan 2015 ingevoegde exportheffing voor afval dat buiten Nederland wordt verbrand bleek Europeesrechtelijk niet houdbaar en is daarom met terugwerkende kracht op nihil gesteld. Een werkgroep van sector en betrokken overheden concludeert dat een andere opzet denkbaar is die zowel Europeesrechtelijk houdbaar als handhaafbaar is. In het Belastingplan 2018 wordt het belastbare feit van de huidige exportheffing in de Wet belastingen op milieugrondslag zodanig gerepareerd dat de grondslag overeenkomt met de grondslag voor de binnenlandse heffing. Tevens wordt het tarief van nihil op het binnenlandse tarief gesteld.

3. Afschaffen landbouwvrijstelling in de btw

- Deze maatregel is vorig jaar gemeld in de begroting van Economische Zaken. Het doel is het oplossen van begrotingsproblematiek. Bijkomstig argument is een vereenvoudiging van fiscale regelgeving.
- Op dit moment mag door landbouwers, veehouders, tuinbouwers en bosbouwers onder bepaalde voorwaarden gekozen worden of ze de normale btw-regels willen toepassen of onder de landbouwregeling willen vallen. Indien landbouwers kiezen voor de landbouwregeling dan passen zij geen btw toe op hun facturen en kunnen zij ook geen btw terugvragen die zij van hun toeleveranciers in rekening gebracht hebben gekregen.
- Als de regeling is afgeschaft, vallen deze belastingplichtigen onder de normale btw-regels.

4. Vereenvoudiging kleine ondernemersregeling

Aanleiding

- De Nederlandse btw-vrijstelling voor kleine ondernemers is veel complexer dan die in andere EU-staten. Om dit te vereenvoudigen is bij het Belastingplan 2016 onderzoek aangekondigd naar vereenvoudigingsmogelijkheden.

Voorstel

- De huidige verminderingsregeling (ondernemers die in een jaar minder dan € 1.883 btw betalen hoeven deze btw niet af te dragen, maar hebben wel alle administratieve lasten) in de btw voor natuurlijke personen vervangen door een facultatieve omzetgerelateerde vrijstelling in de OB, die ook geldt voor rechtspersonen.
- Budgettair neutrale omzetting door een omzetgrens van ongeveer € 20.000 te introduceren.
- Een facultatieve omzetgerelateerde KOR heeft voor ondernemers een financieel voordeel (er wordt geen 21%/6% btw op de omzet in rekening gebracht) en een administratief voordeel (geen aangifteverplichting kleine ondernemers).
- De Belastingdienst kan met deze maatregel structureel € 8 tot € 10 miljoen aan uitvoeringskosten besparen.

5. Pakket fiscale maatregelen BES

- Dit pakket vloeit voort uit de evaluatie van de commissie [redacted] (evaluatiecommissie Caribisch Nederland). Met het pakket aan maatregelen voor Caribisch Nederland wordt beoogd de economische

	ontwikkeling en werkgelegenheid te stimuleren, een evenwichtigere verdeling van belasting- en premiedruk tot stand te brengen en een bijdrage te leveren aan de armoedebestrijding. • Het conceptpakket is per saldo budgetneutraal en bevat voor de bevolking zowel positieve (hoger minimumloon) als negatieve (hogere accijns op brandstof, tabak en alcohol) effecten. • Het verhogen van het minimumloon moet formeel nog bekrachtigd worden door SZW, maar geldt als harde voorwaarde voor dit pakket omdat er anders nagenoeg alleen sprake is van een lastenverzwaring voor de bevolking. *Maatregelen in het pakket* • Substantiële verlaging van de door werkgevers betaalde zorgpremie met 5,2%-punt (de zorgpremie is opgenomen in fiscale wetgeving op CN), te bekostigen door grondslagverbreding (grootaandeelhouders en winstgenieters zijn nu nog vrijgesteld van deze zorgppremie), verhoging van enkele accijnstarieven en een iets progressiever tarief in de inkomstenbelasting. Tevens wordt voorgesteld vis en vlees vrij te stellen van de algemene bestedingsbelasting. • Het conceptpakket bevat tevens voorstellen om sociaal culturele instellingen voortaan vrij te stellen van vastgoedbelasting en algemene bestedingsbelasting en enkele maatregelen in de algemene bestedingsbelasting, onder andere gericht op het verlagen van de bouwkosten en het vrijstellen van kleine ondernemers. ***6. Wetsvoorstel inhoudingsplicht houdstercoöperatie en uitbreiding inhoudingsvrijstelling*** • Nv's/bv's zijn inhoudingsplichtig voor de dividendbelasting. Een coöperatie, ook als die als houdstercoöperatie in internationale structuren wordt gebruikt, is niet inhoudingsplichtig. • Dit voorstel bevat maatregelen om dit verschil op te heffen. Ook de inhoudingsvrijstelling wordt uitgebreid richting derde landen waarmee Nederland een volledig belastingverdrag heeft gesloten. Dekkingsmaatregelen, die binnen het domein van het bedrijfsleven liggen, worden in het definitieve wetsvoorstel opgenomen. ***7. Wetsvoorstel wijziging kansspelbelasting*** • Deze aanpassing wordt voorgesteld naar aanleiding van het voorlopige oordeel van de Europese Commissie dat de huidige regeling ongeoorloofde staatssteun is. Als straks de ‚Wet kansspelen op afstand (KOA) inwerking treedt, is het noodzakelijk om de aanbieders van landgebonden (sport)weddenschappen en bingo en de aanbieders van online (sport)weddenschappen en bingo fiscaal gelijk te behandelen. Deze aanpassing leidt echter wel tot een forse lastenverzwaring voor de huidige aanbieders.

25. DGFZ: *Aftrek uitgaven voor monumentenpanden en aftrek van scholingsuitgaven*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ, DB/AV
Omschrijving inhoud	De aftrek van uitgaven voor monumentenpanden (hierna monumentenaftrek) en de aftrek van scholingsuitgaven zijn persoonsgebonden aftrekposten in de Inkomstenbelasting. September 2016 is - als onderdeel van het Belastingplanpakket 2017 – door de staatssecretaris van Financiën en de minister van OCW het wetsvoorstel Wet fiscale maatregelen rijksmonumenten en scholing bij de Tweede Kamer ingediend. Dit wetsvoorstel voorziet in afschaffing van de monumentenaftrek (per 2017) en de aftrek van scholingsuitgaven (per 2018). De bedoeling is dat deze fiscale regelingen vervangen worden door niet-fiscale uitgavenregelingen op de begroting van OCW. Tijdens de behandeling van het voornoemde wetsvoorstel bleek dat de Tweede Kamer eerst meer inzicht wilde hebben in de vervangende subsidieregelingen alvorens in te kunnen stemmen met afschaffing van beide fiscale regelingen. Ook had de Tweede Kamer grote moeite met de bezuinigingstaakstelling die aan de vervanging van de fiscale regelingen door subsidieregelingen was gekoppeld. Op verzoek van de minister van OCW is het wetsvoorstel november 2016 door de Tweede Kamer aangehouden. Na de verkiezingen van 15 maart 2017 heeft de Tweede Kamer (in nieuwe samenstelling) het wetsvoorstel controversieel verklaard. Bij de voorjaarsbesluitvorming 2017 is door het (demissionaire) kabinet besloten de bezuinigingstaakstelling die gekoppeld was aan de vervanging van de fiscale regelingen door subsidieregelingen te schrappen, maar wel in te blijven zetten op afschaffing van beide fiscale regelingen. Omdat er juni 2017 nog geen zicht was op het spoedig aantreden van een nieuw kabinet heeft de minister van OCW, mede namens de staatssecretaris van Financiën de Tweede Kamer in een brief meegedeeld dat de voorgenomen afschaffing van de monumentenaftrek en aftrek scholingsuitgaven in ieder geval met een jaar wordt uitgesteld tot 2019 en dat het aan het nieuwe kabinet is hier definitieve besluiten over te nemen.
Krachtenveld	OCW, SZW (scholing), Tweede en Eerste Kamer, sociale partners (scholing), eigenaren van monumentenpanden, onderwijsinstellingen en particulieren die veel profijt hebben van bestaande aftrek scholingsuitgaven, bijvoorbeeld mensen die een pilotenopleiding hebben gevolgd of willen volgen.
Behandeling	Zie onder 'Omschrijving inhoud'
Ambtelijke beleidsopvattingen	Afschaffing van de monumentenaftrek en van de aftrek van scholingsuitgaven is een belangrijke vereenvoudiging in de uitvoering voor de Belastingdienst. Het (per 2019) niet doorvoeren van deze maatregel leidt tot een besparingsverlies op de Belastingdienstbegroting van structureel circa € 1,5 miljoen. Communicatie: In reactie op het Belastingplan 2017 hebben media met name aandacht besteed aan belangenbehartigers die zorgen uiten over de gevolgen van het schrappen van de monumentenaftrek voor het onderhoud van panden. Nadat het wetsvoorstel is aangehouden, is de publiciteit geluwd.

26. DGFZ: *Fiscaal vestigingsklimaat (incl. ATAD 1 en 2 en mini enquête belastingontwijking)*

Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ/DB, IZV, AFP
Omschrijving inhoud	• De toekomstvisie m.b.t. het fiscale vestigingsklimaat zoals uiteengezet door het vorige kabinet behelst een én-én-strategie: én het krachtig voortzetten van de proactieve aanpak van belastingontwijking én het behoud van een goed fiscaal vestigingsklimaat met een verlaging van het vpb-tarief tot een concurrerend niveau. • De afgelopen tijd zijn diverse stappen gezet op het gebied van belastingontwijking. Verder heeft in juni 2017 een parlementaire ondervraging ('mini enquête') plaatsgevonden over fiscale ontwijkings- en ontduikingsconstructies. Thans wordt in EU-verband gewerkt aan een zogenoemde 'zwarte (landen)lijst' (zie desbetreffende fiche). • Belangrijke dossiers in dit kader de komende tijd betreffen de implementatie van ATAD 1 en ATAD 2 in nationale wetgeving ('ATAD' staat voor 'Anti Tax Avoidance Directive', dit is een EU-richtlijn). • De belangrijkste aanpassingen in de nationale wetgeving ogv de implementatie van ATAD 1 betreffen: 1. Introductie earningsstrippingmaatregel Kort gezegd beperkt deze maatregel de aftrekbaarheid van rente tot maximaal een vast percentage (30%) van de belastbare winst. 2. Introductie CFC-maatregel ('controlled foreign companies') De CFC-maatregel is gericht tegen het verschuiven van winsten en uitstel van belastingheffing via buitenlandse lichamen die onder controle staan van een binnenlands belastingplichtig lichaam. Daarnaast dient de reeds in de vpb bestaande exitheffing over de meerwaarden van vermogensbestanddelen bij het overbrengen daarvan naar een andere EU-lidstaat op enkele punten te worden aangepast. Tot slot bevat ATAD 1 een algemene antimisbruikmaatregel welke het Nederlandse recht reeds kent en dus geen implementatie behoeft. • De maatregel tegen hybride mismatches in ATAD 1 is integraal vervangen door ATAD 2. • ATAD 2 bestrijdt situaties, zowel binnen de EU als met derde landen, waarbij in concernverband via hybride entiteiten, hybride financiële instrumenten of hybride vaste inrichtingen een dubbele aftrek of een aftrek zonder corresponderende belaste inkomsten wordt geëffectueerd. • Behalve verlenging van de 1e tariefschijf in de vpb zijn er (nog) geen stappen gezet voor een verlaging van het vpb-tarief (de tweede 'en').
Krachtenveld	VNO-NCW, NOB en het (internationale) bedrijfsleven (aantrekkelijker vestigingsklimaat); SOMO, Taxjustice en andere non-profits (meer doen tegen belastingontwijking); Ministerie van EZ (mede verantwoordelijk voor het vestigingsklimaat voor bedrijven in brede zin).
Behandeling	• Brief én-én-strategie van Prinsjesdag 2016 (TK, 25087, nr.130). • ATAD 1: start internetconsultatie zomer 2017. Vervolgens politieke besluitvorming en advisering van de Raad van State. Indiening wetsvoorstel februari 2018. Inwerkingtreding per 1-1-2019. • ATAD 2: start internetconsultatie medio 2018 en vergelijkbaar tijdpad ATAD 1. Inwerkingtreding per 1-1-2020.

Ambtelijke beleidsopvattingen	• Vanwege de demissionaire status van het kabinet is in het consultatie-wetsvoorstel het implementeren van de minimumnorm van ATAD 1 als uitgangspunt genomen. Een volgend kabinet kan uiteraard verder gaan dan de minimumnorm. • Door het snelle besluitvormingsproces in de EU, als gevolg van hevige politieke druk, zijn de richtlijnen op onderdelen minder duidelijk dan zou mogen worden verwacht. Zo zijn bepaalde begrippen niet toegelicht en bevatten de richtlijnen op wezenlijke punten expliciete keuzes. Hierdoor bestaat veel ruimte voor interpretatieverschillen tussen de lidstaten. Ook bevatten de richtlijnen nog enkele lacunes als de letterlijke tekst wordt gevolgd. Het vergt een politieke weging of die moeten worden aangepakt. Daarnaast heeft de Eerste Kamer een gele kaart getrokken voor ATAD 2. • Het fiscaal vestigingsklimaat krijgt veel (negatieve) aandacht in de publiciteit. Financiën draagt uit dat Nederland actief meewerkt aan initiatieven tegen belastingontwijking en dat in korte tijd veel belangrijke maatregelen zijn genomen. De media zijn echter kritisch en soms zelfs ronduit sceptisch over de Nederlandse inzet op dit dossier.

CONCEPT

27. DGRB: *Rijksbegroting*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGRB/BZ/BBL, DGRB/IRF/BBV, AFEP
Omschrijving inhoud	De financiële maatregelen uit het regeerakkoord worden verwerkt in de departementale begrotingen. Hetzelfde geldt voor de macro-economsiche gevolgen van de maatregelen, bijvoorbeeld op de economische groei of de werkloosheid. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van de middellange-termijnraming (MLT) van het CPB waarin het regeerakkoord is verwerkt. Daarna wordt de Startnota opgesteld. De Startnota is, net zoals bijvoorbeeld de Miljoenennota, een toelichting bij de individuele begrotingshoofdstukken. De Startnota bevat dus het meerjarige beeld van de uitgaven, de inkomsten en daarmee ook het EMU-saldo en de EMU-schuld. De MLT kan daarmee worden gezien als het basispad voor de economische ontwikkeling, en de Startnota kan worden gezien als het basispad voor de overheidsfinanciën gedurende de kabinetsperiode. Het basispad van de uitgaven is bepalend voor het vaststellen van de uitgavenkaders. Als gedurende de rit het uitgavenkader wordt overschreden (bijvoorbeeld door tegenvallers) dan zal er moeten worden omgebogen tot de uitgaven weer onder het kader passen. De in de Startnota geraamde lastenontwikkeling is bepalend voor het vaststellen van het inkomstenkader. Het EMU-saldo in het basispad is geen anker in het begrotingsproces. Zoals ook aangegeven in het fiche "Begrotingsbeleid" is het 'trendmatig begrotingsbeleid' gebaseerd op vaste uitgavenkaders en een scheiding tussen inkomsten en uitgaven. Het EMU-saldo is wel van belang voor de Europese normen (een EMU-saldo beter dan -3 procent, en een structureel saldo beter dan -0,5 procent). Daarnaast is het basispad van het EMU-saldo politiek van belang, als indicator voor het op orde hebben van de begroting. De ontwikkeling van het EMU-saldo in het basispad kan worden gezien als de (budgettaire) ambitie van het kabinet. Tegelijkertijd is het onvermijdelijk dat het gerealiseerde EMU-saldo tijdens de kabinetsperiode afwijkt van het basispad uit de Startnota, bijvoorbeeld doordat de economische groei hoger of lager uitvalt.
Krachtenveld	Belangrijke spelers zijn het CPB (levert het macro-economisch basispad en de macro-economische doorwerking regeerakkoord) en de andere departementen (samen met Financiën verantwoordelijk voor het verwerken van het regeerakkoord in de Rijksbegroting).
Behandeling	Hetzelfde als bij het reguliere begrotingsproces. De Startnota, inclusief het basispad, wordt vastgesteld door de MR en samen met de gewijzigde departementale begrotingswetten aan de Tweede Kamer gestuurd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het saldo in het basispad is een indicator voor de richting die de begroting opgaat en de ex ante ruimte ten opzichte van de Europese regels. Voor de bestuurlijke rust en automatische stabilisatie is het begrotingsproces o.i. het meest gebaat bij het trendmatige begrotingsbeleid in plaats van sturen op een bepaald saldo.

28. DGRB: *Interdepartementaal Beleidsonderzoek*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGRB, IRF/BSA
Omschrijving inhoud	In 2016-2017 zijn er vijf IBO rapporten gerealiseerd. Te weten: Gereedstelling (DEF), Subsidies (FIN), Onderwijsachterstandenbeleid (OCW), Arbeidsongeschiktheid (SZW) en Innovatie in de zorg (VWS). Alle rapporten zijn tijdens periode dat het kabinet demissionair was via de MR aan de TK verzonden. Voor 2017-2018 worden er nieuwe IBO's afgesproken, en opgenomen in de Miljoenennota.
Krachtenveld	- IBO's krijgen in de regel aandacht in de vakmedia, en af en toe ook in de algemene media. Met name het IBO Arbeidsongeschiktheid heeft tot een aantal artikelen geleid waarin de aandacht voornamelijk uitging naar de WIA en loondoorbetaling bij ziekte. - IBO's hebben normaal gesproken veel aandacht bij de betrokken departementen en partijen. Ieder betrokken departement heeft direct belang bij het IBO. De omvang van dit belang verschilt per onderwerp en per departement. Zie ook overdrachtsdossier beleidsdoorlichtingen en IBO's voor de algemene toelichting.
Behandeling	Alle IBO's zijn in de periode april-juni 2017 naar de TK verzonden. Vanwege de demissionaire status van het kabinet is het opstellen van een kabinetsstandpunt aan het nieuwe kabinet overgelaten. De kabinetsreacties worden afgestemd met FIN (IRF), voor verzending naar de TK.
Ambtelijke beleidsopvattingen	IBO Gereedstelling: constateert dat, met de huidige staat en omvang van de krijgsmacht en gereedstellingsproces, de ambitie van de krijgsmacht niet structureel haalbaar is. Het IBO bevat een set gebundelde aanbevelingen om dit te doorbreken: o.a. een interdepartementaal visietraject over de krijgsmacht, integrale besluitvorming door een onderraad/nationale Veiligheidsraad, investeren in (gevechts)-ondersteuning en het creëren van het inzicht in de werkelijke gereedheid door de ontwikkeling van een meet- en rapportagesystematiek. Het IBO Subsidies geeft inzicht in de kwaliteit van de gemaakte afweging om te komen tot de keuze voor het instrument subsidie en in de kwaliteit van de evaluatie nadien. In het IBO worden aanbevelingen gedaan om zowel de afweging vooraf als de evaluatie achteraf te verbeteren, onder andere door het opstellen van een ex ante leidraad en een gedifferentieerd ex post evaluatieregime. IBO Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) heeft de doeltreffendheid en doelmatigheid van het OAB onderzocht voor kinderen in de leeftijd 2,5 tot 18 jaar. Het IBO beveelt aan om 1) doelen eenduidig te formuleren en communiceren, gericht op wegwerken van relatieve achterstand ten opzichte van de potentie van een kind. In de praktijk betreft het nu vaak absolute taal- en leerachterstanden; 2) kennis over effectieve interventies te vergroten en 3) de verdelingssystematiek aan te passen en 4) de middelen minder versnipperd en meer gericht in te zetten. Het IBO Arbeidsongeschiktheid laat zien dat er belemmeringen zitten in de WIA-systematiek voor arbeidsparticipatie van (volledig) arbeidsongeschikt verklaarde werknemers. Het IBO biedt 15 mogelijkheden om de arbeidsparticipatie in de WIA te bevorderen, geclusterd in 4 thema's: 1. het voorkomen van instroom in de WIA, 2. werken in de WIA beter mogelijk maken voor uitkeringsgerechtigden, 3. werken meer lonend maken voor uitkeringsgerechtigden en 4. werkgeverschap aantrekkelijker maken waardoor uitkeringsgerechtigden meer baankansen krijgen. IBO Innovatie in de zorg: Er wordt veel geïnnoveerd in de zorg, maar de implementatie van doelmatige innovaties hangt sterk samen met werking van concurrentie in de zorg. Om die te versterken moeten productieprikkels beter worden gezet, moet innovatie lonen, de uitkomstkwaliteit van geleverde zorg transparant worden gemaakt en selectieve inkoop van zorg worden gestimuleerd.

29. DGRB: *Begrotingsbeleid*	
Verantwoordelijk DG/directie	DG Rijksbegroting/Begrotingszaken/AFEP
Omschrijving inhoud	De minister van Financiën is de spil in het begrotingsproces van het kabinet. Die rol speelt de minister met het begrotingsbeleid en een set begrotingsregels, die daaruit voortvloeien, in de hand. Het doel van het begrotingsbeleid is de economie te stabiliseren, de overheidsfinanciën op orde te houden en de belastingopbrengsten doelmatig te besteden. De Studiegroep Begrotingsruimte (SBR, zie fiche SBR) heeft in juli 2016 een voorstel gedaan voor het begrotingsbeleid van het komend kabinet. De stabilisatie van de economie via het begrotingsbeleid verloopt automatisch door de scheiding tussen inkomsten en uitgaven. In goede tijden leiden de hoge belastingopbrengsten niet tot extra uitgaven, en in slechte tijden leiden de lagere belastinginkomsten niet tot bezuinigingen. Zo dempt de overheid de economische conjunctuur. Het kabinet stuurt dus niet op een doelstelling in termen van het overheidssaldo van inkomsten en uitgaven. Voor de uitgaven gelden jaarlijkse plafonds, en het lastenkader maximeert wijzigingen in belasting- en premietarieven. Om de overheidsfinanciën op orde te houden geldt de regel dat tijdens de kabinetsperiode de belastingen niet verhoogd mogen worden voor nieuwe uitgaven. Ook hanteert het kabinet de afspraak dat meevallers tegenvallers mogen opvangen, maar niet als dekking voor nieuw beleid worde ingezet. En iedere bewindspersonen lost problemen op de eigen begroting zelf op.
Krachtenveld	Het kabinet beperkt met het begrotingsbeleid de eigen bewegingsruimte om te reageren op nieuwe uitdagingen met hogere belastingen. Hoewel dat bijdraagt aan gezonde overheidsfinanciën, kan het begrotingsbeleid leiden tot maatschappelijk en politiek ongenoegen over beperkte budgettaire mogelijkheden. Een aantal momenten in de begrotingscyclus – met als hoogtepunt Prinsjesdag –levert doorgaans veel media-aandacht op. De voornaamste publicitaire momenten zijn Verantwoordingsdag, de publicaties van de Voorjaars- en Najaarsnota.
Behandeling	Het advies van de Studiegroep Begrotingsruimte – met het voorstel voor de begrotingsregels – is aangeboden aan de Kamer, zonder standpunt van het vorige kabinet. Het is aan het nieuwe kabinet om te komen tot afspraken over begrotingsbeleid en de begrotingsregels. De nieuwe afspraken verschijnen als bijlage bij de Startnota.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Ambtelijk FIN adviseert de minister aan de hand van het begrotingsbeleid van het kabinet, en gebruikt de bijbehorende regels richting andere departementen in budgettaire discussies.

30. DGRB: *Begrotingsproces*

Verantwoordelijk DG/directie	DG Rijksbegroting
Omschrijving inhoud	Een aantal uitgangspunten van het begrotingsbeleid zijn bepalend voor de vormgeving van het begrotingsproces. • Er is sprake van een scheiding tussen inkomsten en uitgaven en van gescheiden besluitvormingsmomenten. • Om binnen de scheiding tussen inkomsten en uitgaven zorg te dragen voor een integrale weging van belangen is er sprake van één hoofdbesluitvormingsmoment aan de uitgavenkant – in het voorjaar - en één aan de inkomstenkant – in augustus. Dit betekent dat budgettaire discussies in hoofdzaak op deze twee momenten in het jaar gevoerd dienen te worden. • Besluitvorming is gebaseerd op onafhankelijke ramingen van het CPB. Deze ramingen komen op gezette momenten in het jaar uit en zijn mede bepalend voor de start van de besluitvorming. De begrotingscyclus bestaat uit drie parallelle processen; de begrotingsvoorbereiding voor jaar t+1, de begrotingsuitvoering voor jaar t en de verantwoording over jaar t-1. Elk van deze drie processen kent zijn eigen rapportages binnen het kabinet en aan de Kamers. In onderstaande tabel is het proces schematisch opgenomen. Onder de tabel worden de processen toegelicht. *Overzicht begrotingsproces*

Datum	Voorbereiding t+1	Uitvoering t	Verantwoording t-1
November/ December (t-1)	Inventarisatie budgettaire dreigingen (intern departementen)	Inventarisatie budgettaire dreigingen (intern departementen)	
Februari			Voorlopige Rekening (kabinetsintern)
Begin maart	CEP raming (CPB)		
Maart	Facultatief: Kaderbrief Beleidsbrieven (kabinetsintern)	Beleidsbrieven (kabinetsintern)	
Maart – april	*Uitgavenbesluitvorming*	*Uitgavenbesluitvorming*	
April	Openbaar maken Stabiliteitsprogramma		
Mei	Besluitvormings-memorandum (kabinetsintern)	Besluitvormings-memorandum (kabinetsintern)	Financieel Jaarverslag Rijk Slotwetten (Kamers)
Juni	kMEV raming (CPB)	Voorjaarsnota 1e suppletoire wetten (Kamers)	
Juli	Julibrief (kabinetsintern)		
Medio augustus	CMEV raming (CEP)		

Medio augustus – eind augustus	*Lastenbesluitvorming*	*Lastenbesluitvorming*
Eind augustus	Augustusbrief (kabinetsintern)	
September	Miljoenennota, Begrotingswetten,Belastingplan (Kamers)	
December		Najaarsnota 2014 2e suppletoire wetten (Kamers)

1. Begrotingsvoorbereiding en begrotingsuitvoering

De begrotingsvoorbereiding aan de uitgavenkant start lang voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft. Vanaf het eind van het jaar t-1 wordt bij de departementen in beeld gebracht welke beleidswensen, problematiek en dekkingsopties er zijn voor de jaren t t/m t+5.

Alhoewel er gelet op budgettair beslag, organisatievorm en historische ontwikkelingen verschillen zijn tussen de wijze waarop de financiële besluitvorming is georganiseerd per departement, zijn er mede vanwege de rijksbegrotingsvoorschriften en interdepartementale spelregels ook op hoofdlijnen grote overeenkomsten.

Om beleidswensen te ordenen, worden deze in elk geval op één moment in het jaar inzet gemaakt van integrale afweging binnen een departement. Dit gebeurt ten behoeve van de voorjaarsbesluitvorming in het zogenaamde budgetrapport. De directie FEZ inventariseert alle beleidswensen en vormt zich een oordeel over de noodzaak, wenselijkheid, onderbouwing en inpasbaarheid van de gewenste mutaties. Het zwaartepunt ligt daarbij op het maken van een volledig overzicht en het verzamelen van alle relevante feiten. In beginsel start dit proces aan het einde van het jaar t-1 (november/december). De maanden januari en februari worden gebruikt voor het indienen en toetsen van mutaties. De uitkomsten van de inventarisatie worden in eerste instantie besproken met de departementsleiding (medio februari). Het proces tot aan budgetrapport (opleverdatum rond 1 maart) kan gekenschetst worden als bottom-up en procedureel. Het proces daarna wordt politieker.

De departementsoverstijgende uitgavenbesluitvorming start feitelijk met het uitkomen van het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB. Op basis van deze raming wordt het economisch beeld opgesteld. Een samenvatting van dit beeld en de effecten op het uitgavenkader die het gevolg hiervan zijn, kan (maar hoeft niet) door de Minister van Financiën, door middel van een Kaderbrief, met de vakministers worden gedeeld. Voor vakdepartementen vormt de kaderbrief een middel om inzicht te krijgen in het departementsoverstijgende macrobeeld.

De vakdepartementen stellen aansluitend een beleidsbrief op, eventueel tegen de achtergrond van de beperkingen uit de Kaderbrief, die zij half maart bij de minister van Financiën indienen. Daarin zet de vakminister een voorstel voor interne herschikkingen en eventueel een beroep op de generale middelen uiteen. De beleidsbrieven bevatten het uitgavenbeeld van jaar t t/m t+5 op de verschillende begrotingen. Hierin wordt gebruik gemaakt van het budgetrapport, maar worden de voorgestelde mutaties ook geplaatst tegen de achtergrond van de (meerjarige) beleidsagenda van het departement. Voor de ministeries van SZW en VWS speelt daarnaast dat zij voor het SZA-kader en het BKZ in de beleidsbrief gebruik maken van de actualisatie van de uitgaven aan sociale zekerheid en zorg over het jaar t-1 die zij in

januari/februari hebben ontvangen.

Tussen half maart en eind april vinden bilateralen plaats tussen de vakministers en de Minister van Financiën. De uitkomst van deze bilateralen wordt in de ministerraad gemandateerd via het besluitvormingsmemorandum (BVM). De uitkomsten voor het jaar t worden aan de Kamers gemeld in de voorjaarsnota en de onderliggende eerste suppletoire wetten. De uitkomsten voor latere jaren worden aan de Kamers gemeld in de Miljoenennota en bijbehorende begrotingswetten. Daarmee heeft de besluitvorming over de uitgavenkant op hoofdlijnen plaatsgevonden. Dat besluitvorming over de uitgavenkant reeds voor de zomer plaatsvindt, heeft o.m. te maken met het moment waarop beleidswijzigingen nog kunnen worden verwerkt. Zo dienen bijvoorbeeld maatregelen in de zorg (bijv. het eigen risico) en sociale zekerheid (bijv. de hoogte van de kinderopvangtoeslag of de AKW) in veel gevallen in de zomer t-1 bekend te zijn om deze nog ordentelijk te kunnen implementeren in wet- en regelgeving voor het jaar t.

Het startpunt van de besluitvorming aan de inkomstenkant wordt medio augustus gevormd door de concept Macro Economische Verkenning (MEV) van het CPB, op basis waarvan het kabinet het koopkrachtbeeld en de het EMU-saldo in kaart brengt. Vervolgens vindt in de laatste twee weken van augustus besluitvorming plaats over het koopkracht- en lastenbeeld. Uitgangspunt is dat in augustus enkel nog besluitvorming over de inkomstenkant plaatsvindt. Echter, omdat door middel van uitgaven ook de koopkracht kan worden bijgesteld, kunnen hierbij ook mutaties aan de uitgavenkant van de begroting worden betrokken. De uitkomst van de augustusbesluitvorming landt in de augustusbrief waarmee mandaat in de ministerraad wordt gevraagd. De Kamers worden over de uitkomsten van de augustusbesluitvorming geïnformeerd via de Miljoenennota en bijbehorende departementale begrotingen en het Belastingplan.

De Kamer(s) worden uiterlijk 1 december nogmaals geïnformeerd over de begrotingsuitvoering in het jaar t middels de Najaarsnota en de onderliggende tweede suppletoire wetten.

2. Verantwoording

Het belangrijkste verantwoordingsmoment in het jaar is de derde woensdag van mei. Op dat moment worden het Financieel Jaarverslag Rijk en de onderliggende departementale slotwetten aan de Kamers verzonden. Hierin verantwoordt het kabinet de realisaties over in het jaar t-1.

Om een eerste beeld van de realisaties van het jaar t-1 te krijgen, wordt in februari reeds kabinetsintern een voorlopige inschatting gemaakt. Deze is genaamd de voorlopige rekening die al enkele jaren niet meer als een aparte begrotingsrapportage aan de Tweede Kamer wordt verzonden.

31. DGRB: Actuele budgettaire uitdagingen

Verantwoordelijk DG/directie	DGRB/IRF
Omschrijving inhoud	Er zijn verschillende budgettaire dossiers die een uitdaging vormen. In de achterliggende fiches vind u een overzicht van actuele budgettaire uitdagingen met een grote omvang en/of die politiek relevant zijn. Dit is geen uitputtend overzicht van dossiers. 1. Aanvullende post – Defensie en VenJ 2. VWS 3. EZ 4. OCW 5. Loonruimte 6. Asiel 7. EU-afdrachten 8. Decentrale overheden Met betrekking tot de uitdagingen bij de belastingdienst, de EU-afdrachten en over nucleaire instellingen zijn aparte fiches opgenomen in dit dossier.
Aanvullende post - Defensie en VenJ	• Voor intensiveringen die nadere uitwerking behoeven is het aan te bevelen en gebruikelijk deze op de aanvullende post (AP) van het Ministerie van Financiën te boeken in afwachting van de concrete en doelmatige beleidsvoorstellen. Een budgetophoging zonder beleidsinvulling is geen garantie voor een doeltreffende en doelmatige besteding. De AP is een belangrijk instrument om concrete beleidsinvulling af te dwingen. • Departementen die veel met de AP te maken gaan krijgen zijn in ieder geval Defensie en VenJ vanwege de brede politieke intentie om in veiligheid te investeren. Voor doelmatige besteding is het van belang dat er een beeld is gevormd van het integrale veiligheidsvraagstuk (ontwikkeling en aanpak van interne en externe veiligheid, rollen Defensie, BuZa, VenJ/politie etc., vraagstukken als cyber, ontwikkelingssamenwerking, diplomatie etc.) voordat tot besteding wordt overgegaan. • Daarbij heeft Defensie aanzienlijk meer wensen dan budgettaire ruimte en maakt Defensie moeilijk strategische keuzes. Zonder concrete beleidsvoorstellen is er o.i. een groot risico dat er suboptimale keuzes worden gemaakt of dat middelen bijv. gelijkmatig over de krijgsonderdelen worden verdeeld. • Er bestaat discussie over of de NAVO-lidstaten verplicht 2% van hun BBP uit moeten geven aan Defensie. Voor Nederland betekent dit ten opzichte van miljoenennota 2017 bijna een verdubbeling van het Defensiebudget.
VWS	Kwaliteitskader zorg • Sinds 13 januari 2017 gelden nieuwe kwaliteitsstandaarden voor de verpleeghuiszorg, waaronder een (tijdelijke) personele bezettingsnorm. In de Voorjaarsnota is gemeld dat het naar verwachting om 2,1 mrd euro structureel zal gaan, maar dat er nog grote onzekerheden in de (geraamde) kosten zijn. • In 2018 zal de NZa nieuwe kostprijzen voor de langdurige zorg berekenen, die met ingang van 2019 gaan gelden. In die kostprijsberekening zal rekening worden gehouden met de nieuwe kwaliteitsnormen in de verpleeghuiszorg en met andere factoren die een (opwaarts) effect kunnen hebben op de kostprijzen vanaf 2019, zoals de toegenomen zorgzwaarte en het kwaliteitskader gehandicaptenzorg.

Met opmerkingen Aanpassen na regeerakkoord

concept

	• Een uitdaging is om te komen tot een doelmatige besteding van de extra middelen, onder andere met het oog op de krappe arbeidsmarkt voor zorgpersoneel en de absorptiecapaciteit van verpleeghuizen. Zorgakkoorden • Voor de periode 2013-2017 heeft het Rijk hoofdlijnenakkoorden met veldpartijen (zorgverzekeraars en zorgaanbieders) in de curatieve zorg gesloten om de uitgaven te beheersen en de zorg inhoudelijk te verbeteren. Deze akkoorden zijn door het demissionair kabinet met één jaar (2018) verlengd. Voor de komende kabinetsperiode (2019-2021) heeft de technische werkgroep beheersinstrumentarium zorguitgaven (TW) geadviseerd nieuwe zorgakkoorden te sluiten, met een beoogde besparing (incl. 2018) van 1,2 tot 2,2 mld. De daadwerkelijke opbrengst en inhoudelijke invulling zijn uiteraard afhankelijk van de onderhandelingen met veldpartijen. • VWS voert de onderhandelingen met veldpartijen namens het Rijk. De minister van Financiën is vanuit zijn reguliere controlerende rol op beheersing en doelmatigheid van de zorguitgaven betrokken. Gezien de verwachte grote budgettaire ambitie zal echter bij dit dossier een scherp en concreet onderhandelingsmandaat nodig zijn. Dit mandaat bevat de budgettaire kaders en de inhoudelijke maatregelen het Rijk in de akkoorden wil opnemen. Vanzelfsprekend is hierbij het Regeerakkoord leidend. • De concrete betrokkenheid van Financiën zal naar verwachting zijn dat het onderhandelingsmandaat vooraf met Financiën wordt opgesteld en afgestemd. Onze inzet hierbij is dat het mandaat zowel qua budgettaire opbrengst als qua inhoudelijke doelmatigheidsafspraken voldoende ambitieus is, om tot een goed onderhandelingsresultaat te leiden. Het verdient o.i. bovendien de voorkeur om het mandaat via de MR vast te stellen. Naar verwachting zal het conceptmandaat in het najaar worden vastgesteld.

EZ

- In het Groningendossier zijn er drie centrale thema's die in samenhang moeten worden bezien en een effect (kunnen) hebben op de gasbaten:
  1. het niveau van de gaswinning
  2. de afhandeling van schade en versterking
  3. de vormgeving van het gasgebouw: dat betreft zowel de privaatrechtelijk vormgegeven *governance* als de systematiek van de financiële afdrachten door NAM aan de Staat.
- Sinds 2014 dalen de aardgasbaten. Dit komt met name doordat er minder gaswinning plaatsvindt (volumebeperking) en de kosten zijn gestegen. Daarnaast spelen de lagere gasprijzen een rol in de lagere gasbaten.
- In september 2016 is besloten de gaswinning voor de periode tot en met september 2021 vast te stellen op 24 miljard m³ per gasjaar (looptijd: 1 oktober t/m 30 september). Echter, naar aanleiding van een nieuw SodM-advies heeft het kabinet april jl. besloten om per 1 oktober 2017 de gaswinning met 10 procent te verlagen tot 21,6 mld.
- De kosten zijn met name aardbevingsgerelateerd (schadeherstel en versterkingsopgave, zogeheten bovengrondse problematiek). Hier speelt de discussie over hoe de NAM verder op afstand kan worden gezet. De uitkomst kan gevolgen hebben voor de begroting (zeker bij de optie waarin de Staat (deels) de verantwoordelijkheid van de NAM overneemt).
- In 2013 werd nog de hoogste opbrengst ooit gerealiseerd (15,4 mld.), in 2016 was dit gedaald tot 2,4 mld., het laagste sinds 1975. Dit jaar en in 2018 vallen, met name door het besluit de gaswinning te verlagen, de gasbaten 250 mln. per jaar lager uit t.o.v. Miljoenennota 2017. Voor 2019 en verder geldt dat de gasbaten met 350 mln. per jaar afnemen t.o.v. Miljoenennota 2017.
- De Minister van EZ verleent op basis van de Mijnbouwwet instemming aan het winningsplan van NAM. In de besluitvorming hierover staan twee belangen centraal: veiligheid en leveringszekerheid. Hiervoor zijn de adviezen van respectievelijk Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en Gasunie Transport Services (GTS) steeds leidend.
- Het Groningen gasveld is door NAM (50% Shell en 50% Exxon) gevonden in 1959. De NAM is eigenaar van het gas in het Groningenveld. Ruim 75% van het gas is nu gewonnen. Tot 2050 kan er nog ongeveer 500 miljard m³ worden geproduceerd. Bij de huidige gasprijs van 15-20 ct./ m³ vertegenwoordigt dit een waarde van 75-100 mld.
- De onderhandeling met de aandeelhouders van NAM (Shell en Exxon) over de financiële afdrachten en governance van het gasgebouw kunnen o.i. worden gezien als sluitstuk. Shell en Exxon hebben aangegeven dat de gaswinning op een zodanig laag niveau is gekomen dat deze in combinatie met de kosten van de vergoeding van de schade en de versterking onvoldoende rendabel is geworden voor NAM. Daarom hebben Shell en Exxon gevraagd om aanpassing van de afdrachtensystematiek. Er worden hierover verkennende gesprekken gevoerd.

OCW

+ is saldoverslechterend, in mln. €	2018	2019	2020	2021	2022
A. Leerlingen- en studentenraming	166	144	142	138	115
B. Saldo overige mee- en tegenvallers	57	27	23	50	42
C. Totale benodigde dekking = −(A+B)	**-223**	**-171**	**-166**	**-188**	**-158**

D. Taakstelling uit eerdere jaren	-244	-244	-244	-150	-25
C.+ D. Totale taakstelling	**-467**	**-415**	**-410**	**-338**	**-183**

- Elk voorjaar raamt OCW het verloop van leerlingen- en studentenaantallen. Hieruit kan een mee- of tegenvaller voortkomen. Meestal zit OCW er met deze ramingen budgettair gezien niet meer dan 1% naast (schommelingen van <200 mln. op een bekostiging van ca. 27 mld.). In het voorjaar van 2017 bleek dat de verwachte aantallen leerlingen en studenten hoger zijn dan waarmee in de begroting van 2017 rekening was gehouden. Dit zorgde voor het grootste deel van de problematiek (reeks A in de tabel).
- Samen met een aantal wat kleinere tegenvallers (het saldo hiervan is reeks B), was er een dekking nodig ten grootte van reeks C. In 2017 zijn hier generale middelen voor vrijgemaakt (189 mln.). Per 2018 is de dekking taakstellend op de OCW-begroting gezet. Hiertoe is besloten zodat er geen kortingen op het onderwijsbudget doorgevoerd hoefden te worden.
- De taakstelling van reeks C komt bovenop de nog oningevulde taakstelling uit eerdere jaren, die ook geparkeerd staat op de OCW-begroting (reeks D). De totale oningevulde taakstelling op de OCW-begroting na de besluitvorming voorjaar 2017, bedraagt reeks C+D.
- Reeks D stond in de OCW-begroting van 2017. Hier is de Kamer toentertijd op aangeslagen. Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen in 2016 is motie Pechtold aangenomen, die de regering opriep de invulling van de openstaande taakstelling niet ten koste te laten gaan van het budget van scholen. Door deze motie worden alle kortingen op de onderwijsbekostiging door OCW als controversieel beschouwd, omdat het tegen de wens van de Kamer (in vorige samenstelling) ingaat.
- Met oog op de aandacht vanuit de Kamer, is het o.i. ongewenst om in de begroting 2018 de oningevulde reeks (C+D) te presenteren. In ieder geval voor het jaar 2018 wordt de taakstelling idealiter ingevuld. De taakstelling is namelijk te groot om te kunnen vooronderstellen dat het via onderuitputting kan worden ingevuld. Bovendien is korten op de onderwijsbekostiging in het lopende jaar juridisch kwetsbaar. De rechter kan dit zien als onbehoorlijk bestuur.
- Mocht OCW deze taakstelling zelf in moeten vullen, dan zal dat grotendeels ten koste gaan van de onderwijsbekostiging (aangezien dit ruim 2/3de van OCW-begroting beslaat).

<table>
<tr><td>Asiel</td><td>Asiel
• Kosten voor het eerste jaar waarin asielzoekers in Nederland worden opgevangen, worden gemaakt door Veiligheid en Justitie, maar toegerekend aan de uitgaven voor Official Development Assistance (ODA) op de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Deze toerekening leidt veelvuldig tot discussie tussen de betrokken departementen over de vraag welke kosten kunnen worden toegerekend aan ODA.
• De fluctuaties in de instroom kunnen groot zijn en zijn vaak lastig op te vangen door VenJ dan wel BHOS, met generale schade als gevolg. In de begroting is nu een raming verwerkt van 41.000 in 2017, 37.000 in 2018 en 22.500 voor 2019 e.v. (zie onderstaande tabel)
<table><tr><th></th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Huidige raming asielinstroom</td><td>41.000</td><td>37.000</td><td>22.500</td><td>22.500</td><td>22.500</td><td>22.500</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>EU-afdrachten</td><td>EU-afdrachten en Brexit
• De EU verliest met het vertrek van het VK, een van de grootste netto-betalende lidstaten. In 2015 betaalde het VK ca. 21,4 miljard euro aan de EU. Het VK ontving in 2015 ca. 7,5 miljard euro. De netto-bijdrage was dus ca. 14 miljard euro. Voor 2020 wordt een vergelijkbare netto-bijdrage verwacht.
• Het vertrek van het VK kan significante gevolgen hebben voor de Nederlandse EU-afdrachten. De exacte gevolgen zijn afhankelijk van de uitkomsten van de onderhandelingen. De volgende elementen zijn van invloed op de Nederlandse EU-afdrachten in het huidige Meerjarig Financieel Kader (MFK) en onder een volgend MFK:
○ Huidige MFK (t/m 2020): Relevant is de uitkomst van de onderhandelingen over de budgettaire afwikkeling (scheidingsrekening) van het vertrek van het VK. De inzet van de EU-27, waaronder Nederland, hierbij is helder: het VK moet voldoen aan alle verplichtingen aangegaan tijdens het lidmaatschap, waaronder die van het huidige MFK. Als het VK hieraan voldoet, hoeft de Brexit geen gevolgen te hebben voor de Nederlandse afdrachten aan de EU-begroting tot en met eind 2020. Indien de uitkomst van de onderhandelingen echter niet toereikend is om te voldoen aan alle lopende verplichtingen, dan moet dit opgevangen worden door hogere afdrachten van de EU-27 en/of lagere EU-uitgaven. Het neerwaarts bijstellen van de EU-uitgaven gedurende het MFK is echter complex, omdat veel uitgaven meerjarig vastgelegd zijn.
○ Volgende MFK (na 2020): Het effect van de Brexit voor de NLse afdrachten na 2020 hangt af van drie elementen.
1. Ten eerste de bijdrage van het VK aan de EU na een exit. Het kan zijn dat het VK ook na uittreding in beperkte mate zal blijven bijdragen aan onderdelen van de EU-begroting, bijvoorbeeld bijdragen aan programma's als Horizon 2020 of doordat de EU douaneheffingen int op Britse export naar de EU.
2. Ten tweede de omvang van de EU-uitgaven in het nieuwe MFK. In de onderhandelingen over een volgend MFK, zal bepaald worden in hoeverre de uitgaven van de EU aangepast worden ter compensatie van het verlies aan inkomsten uit het VK. Volgens Nederland moeten de EU-uitgaven in het volgende MFK voldoende dalen, om te compenseren voor dit verlies aan inkomsten. Indien de EU-uitgaven niet volledig neerwaarts aangepast worden, zal de EU hogere inkomsten moeten genereren (hogere</td></tr>
</table>

	afdrachten). Indien het verlies aan inkomsten volledig opgevangen wordt via hogere bijdragen van lidstaten, dan zou Nederland ruim 5% daarvan opvangen (Nederlandse aandeel in het BNI van de EU27 op dit moment). 3. Ten derde de financiering van de EU-begroting in het nieuwe Eigen Middelen Besluit (EMB). Hierin wordt de wijze waarop de EU wordt gefinancierd vastgelegd. In het huidige EMB zijn ook correcties (kortingen) op de afdrachten opgenomen voor lidstaten met een onevenredige betalingspositie, waaronder de huidige tijdelijke Nederlandse korting op de BNI- en BTW-afdracht van ruim 1 miljard euro per jaar op de afdrachten voor de periode 2014-2020. Daarnaast heeft Nederland, een korting op de financiering van de korting van het VK die is vastgelegd in het huidige EMB. Voor de periode na 2020 wordt het EMB opnieuw onderhandeld.

CONCEPT

Loonruimte	• De loonruimte voor kabinets- en onderwijssectoren volgt de ontwikkelingen in de markt. Met deze loonruimte kunnen werkgevers die uit de begroting worden gefinancierd met de werknemers afspraken maken over arbeidsvoorwaarden. Uit deze loonruimte moeten CAO- en (ABP)pensioenafspraken worden betaald. De ABP-premie zal de komende jaren aanzienlijk stijgen. Nu is al bekend dat de premie van 21,2% in 2017 naar resp 23,3 en 24,3% zal stijgen in 2018 en 2019. • In 2018 is ca 1% loonruimte nodig voor pensioenpremieontwikkelingen; in 2019 ca 0,4%. De kabinets- en onderwijswerkgevers kunnen als gevolg van deze pensioenpremieontwikkeling aan de CAO-tafel niet hetzelfde loon bieden als de markt. Hierdoor zullen CAO's niet of moeilijk tot stand komen. • Om de kabinets- onderwijswerkgevers weer marktconforme ruimte aan de CAO tafel te geven is in 2018 ca 400 mln. nodig en vanaf 2019 560 mln. Structureel.
Decentrale overheden	• Gemeenten en provincies worden respectievelijk vertegenwoordigd door de koepelorganisaties Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO). Twee keer per jaar vindt het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen plaats (Bofv). • FIN en BZK zijn samen fondsbeheerder van het Gemeentefonds en Provinciefonds. De fondsen zijn voor de decentrale overheden een van de belangrijkste inkomstenbronnen. Gemeenten zijn voor circa de helft van hun inkomsten afhankelijk van het gemeentefonds (€ 27 mld). Voor provincies is dat circa een kwart van hun inkomsten (€ 2 mld). • FIN houdt zich vooral bezig met de omvang van het GF/PF. In die rol berekent FIN "het accres". Het accres is de jaarlijkse ontwikkeling van de fondsen voor kostenstijgingen door inflatie en volumeontwikkeling. Dit is van toepassing op het grootste deel van de fondsen (de "algemene uitkering"). De wijze van indexeren heet "de normeringssystematiek". • BZK houdt zich vooral bezig met de verdeling van het GF/PF en de uitbetaling van de uitkeringen aan gemeenten en provincies. De middelen uit de fondsen worden op basis van objectieve maatstaven tussen gemeenten en provincies verdeeld. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met de kosten van gemeenten en provincies, als hun mogelijkheden om zelf inkomsten te genereren. Uitgangspunt is dat als twee gemeenten of provincies eenzelfde belastingtarief hanteren, zij in staat zijn hetzelfde voorzieningenniveau aan te bieden. De belangrijkste onderwerpen zijn: • *Overheveling sociaal domein*: Op dit moment is de normeringsystematiek van toepassing op een grondslag van 17 miljard ("de algemene uitkering"). Het gemeentelijke sociale domein (Wmo, Jeugdzorg, Participatie), goed voor nog eens 10 miljard, wordt geïndexeerd aan de hand van aparte indexatieafspraken. Het vorige kabinet heeft bij overheveling met VNG afgesproken het sociaal domein ook met de normeringsystematiek te indexeren. Dat moet nog plaatsvinden: VNG wil andere, meerjarige indexatieafspraken alvorens het wil overhevelen. Hierbij speelt ook dat er steeds discussies zijn over de toereikendheid van de budgetten in het sociaal domein. Er zijn gemeenten die tekorten verwachten op in het sociaal domein (aldus de VNG). Dit is een vraagstuk rond zowel omvang (is het budget toereikend?) als verdeling (welke gemeente krijgt hoeveel?). • *Indexatie Gemeente- en Provinciefonds*: De ontwikkeling van de algemene uitkering van het GF en PF volgt de netto gecorrigeerde uitgaven van de rijksbegroting (NGRU). Gemeenten en provincies willen dat de ontwikkeling gekoppeld wordt aan alle uitgaven van het

	Rijk, inclusief de uitgaven aan de zorg. Dat zal leiden tot een hogere en meer stabiele groei, zo hopen de decentrale overheden. Decentrale overheden verwachten te profiteren van per saldo NGRU-relevante intensiveringen bij het Rijk. Deze verwachting is conform bestaande bestuurlijke afspraken, maar veel politieke partijen hebben hier geen rekening mee gehouden in de doorrekening van KiK (CPB). Zij hebben de zogenaamde " trap op" niet aangezet. • *Opschalings- en efficiencykorting*: Sinds het regeerakkoord van Rutte II is er sprake van een zogenaamde "opschalingskorting" op het GF en PF. Volgens dat akkoord zouden veel gemeenten en provincies fuseren ("opschalen"). De gedwongen opschaling is van tafel, maar de korting is blijven staan. De grootste oploop van de korting zit in de komende kabinetsperiode. Gemeenten en provincies hopen dat de korting wordt geschrapt. Zij vrezen ook voor een apparaatskorting van 1,5% op het GF/PF. Veronderstelde efficiencywinsten komen dan toe aan de Rijksbegroting en niet aan medeoverheden zelf. Naast deze onderwerpen raakt ook de discussie over de vergroting van het lokale belastinggebied aan het GF. Zie hiervoor het fiche "lokale belastingen". • Voor FIN staat een beheersbare en stabiele normeringssystematiek voorop. • FIN vindt dat de indexatieafspraken bij het GF/PF de overige budgettaire besluitvorming niet al te zeer dienen te beïnvloeden. Afhankelijk van keuzes in de vormgeving leidt een intensivering/ombuiging van het kabinet tot tussen ongeveer 14% tot 30% van dat bedrag aan extra/minder uitgaven aan het GF/PF. FIN is dus voor een beperkte doorwerking van extra uitgaven van het kabinet naar het GF/PF. Transparantie en draagvlak onder decentrale overheden is wenselijk, want dat geeft bestuurlijke rust. Voorspelbaarheid van inkomsten vergroot de doelmatigheid van het decentrale beleid.

CONCEPT

Lopende onderwerpen

Hieronder worden de lopende onderwerpen die momenteel spelen weergegeven. Het uitgangspunt hierbij is dat deze onderwerpen relevant maar minder urgent zijn.

CONCEPT

32. GT: *Project verkenning herziening Wet op het financieel toezicht (Wft)*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FM
Omschrijving inhoud	Naar aanleiding van een kritisch advies van de Raad van State en vragen van de Eerste en Tweede Kamer, heeft uw voorganger besloten tot een verkenning van een herziening van de Wet op het financieel toezicht (Wft). De Wft is de belangrijkste wet ter regulering van de financiële sector. Het is een omvangrijke en complexe wet geworden als gevolg van ruim 70 wetswijzigingen sinds de inwerkingtreding van de wet in 2007. Om beter inzicht te verkrijgen in de problematiek van de Wft en de opvattingen en wensen van betrokkenen, is besloten tot een verkenning alvorens een besluit te nemen over een herziening. De centrale vraag van de verkenning is: hoe kan de Wft toegankelijker en toekomstbestendiger worden vormgegeven?
Krachtenveld	Voor de verkenning zijn de financiële sector, toezichthouders, wetenschap, advocatuur en de Europese Commissie geraadpleegd. Bijna alle belanghebbenden hebben zich positief uitgesproken over nut en noodzaak van een herziening en een herziene Wft waarbij de indeling, opzet en inhoud zoveel mogelijk in lijn wordt gebracht met de Europese richtlijnen op het terrein van de financiële markten. Net als de Raad van State hebben ook de Tweede en Eerste Kamer zich kritisch getoond over de complexiteit en de toegankelijkheid van de huidige Wft. DNB en AFM stellen zich terughoudend op ten aanzien van een herziening, hoewel zij de problematiek van de Wft onderschrijven. DNB wijst in dit licht op de benodigde capaciteit zowel bij de toezichthouders als bij het ministerie voor wetswijziging. De AFM vindt op voorhand de baten van een herziening niet opwegen tegen de lasten en toont zich daarom geen voorstander.
Behandeling	De Kamers zijn op hun verzoek daartoe eind 2016 geïnformeerd over de opzet en aanpak van de verkenning. Sindsdien zijn gesprekken gevoerd met een brede kring van betrokkenen. Er is gesproken met grote en kleine financiële ondernemingen, belangenvertegenwoordigers, toezichthouders, advocatuur, rechterlijke macht, de wetenschap en de Europese Commissie. Vervolgens is een document met een probleemanalyse en vijf oplossingsrichtingen publiek geconsulteerd. Er zijn ruim 40 reacties ontvangen. Momenteel wordt een contourennota voorbereid waarbij conform de wens van de markt de contouren worden neergelegd van een geheel herziene (nieuwe) Wft die is opgezet langs Europeesrechtelijke lijnen. Gezien de inspanningen die een dergelijke herziening zal vergen en de standpunten van de toezichthouders wordt ook nagedacht over alternatieve maatregelen. In de komende tijd zal het ontwerp aan u ter besluitvorming worden voorgelegd. Het streven is om de contourennota vervolgens te consulteren en de definitieve nota aan het eind van het jaar aan beide Kamers te zenden om deze te informeren over de uitkomsten van de verkenning.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Een herziening zal van FM gedurende een aantal jaren inspanningen vergen en beslag leggen op de wetgevingscapaciteit. Belangrijke winst voor de directie zou zijn dat de implementatie van nieuwe Europese regelgeving aanzienlijk vereenvoudigd en kwalitatief beter wordt door een betere aansluiting van de Wft op de Europese richtlijnen. Daarmee wordt het risico van (hoge boetes wegens) te late, onvolledige of onjuiste implementatie verkleind.

33. GT: *G20*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/BFB
Omschrijving inhoud	○ Nederland is dit jaar door Duitsland als gastland uitgenodigd voor de G20. Duitsland is in 2017 voorzitter van de G20 (dit voorzitterschap rouleert elk jaar). Het Duits voorzitterschap wordt op 7 en 8 juli afgesloten met een top in Hamburg, waar de regeringsleiders en G20 ministers van Financiën bij aanwezig zullen zijn. Aan het eind zal een Communiqué gepubliceerd worden met daarin de uitkomsten van het Duits voorzitterschap van de G20 en een Hamburg Action Plan, waarin de belangrijkste afspraken uiteen worden gezet. ○ De belangrijkste financieel-economische onderwerpen tijdens de G20 top betreffen de mondiale economie, internationale belastingsamenwerking, financiële markten en de internationale financiële architectuur. Duitsland zet in op afspraken om de mondiale economie schokbestendig te maken via de afbouw van publieke en private schulden en het verhogen van de flexibiliteit van de economie en de potentiële groei via structurele hervormingen. De uitkomsten op de financieel-economische onderwerpen zijn voorbereid door de ministers van Financiën en op ambtelijk niveau door verschillende werkgroepen waar Nederland actief aan heeft deelgenomen.
Krachtenveld	○ AZ en Buitenlandse Zaken coördineren de Nederlandse deelname aan de top in Hamburg. Naast Financiën zijn ook de ministeries van EZ, SZW, VWS, VenJ en IenM betrokken. De G20 heeft een apart traject voor financieel-economische onderwerpen – het finance track – met periodiek vergaderingen van de ministers van Financiën. Daarnaast vinden er ad hoc vergaderingen plaats op andere onderwerpen. Onder Duits voorzitterschap zijn dit: buitenlandse zaken, landbouw, werkgelegenheid, gezondheidszorg en digitalisering. ○ Aandacht in de media voor de G20 is afhankelijk van de agenda. De internationale discussie over protectionisme trekt veel aandacht, de specifieke rol/aanwezigheid van Nederland niet.
Behandeling	De Tweede Kamer is bij aanvang van het Duits voorzitterschap van de G20 geïnformeerd over de Nederlandse deelname als gastland en de brede inzet van het Kabinet. Voorafgaand aan de top zal de Tweede Kamer nader geïnformeerd worden over de inzet van het Kabinet ten aanzien van de verwachte uitkomsten van het Duits voorzitterschap.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Naar verwachting zal er tijdens de top in Hamburg veel aandacht uitgaan naar de boodschappen die de G20 afgeeft op het gebied van multilaterale samenwerking en handel. De G20 heeft in het verleden het belang van mondiale handel en multilaterale samenwerking onderstreept en protectionisme verworpen. Voor Nederland als open economie is van belang dat de G20 een voldoende ambitieuze boodschap zal afgeven over de positieve bijdrage van handel aan de wereldeconomie. De nieuwe Amerikaanse regering zal echter niet akkoord gaan met een dergelijk stevige boodschap. Nederland zet in op blijvende deelname aan de G20. Deelname aan de G20 draagt bij aan een goed internationaal netwerk, een goede informatiepositie en goede contacten. Argentinië zal in 2018 het voorzitterschap van de G20 overnemen. Het is aan Argentinië om te bepalen welke landen als gastland worden uitgenodigd. Naar verwachting zal Argentinië hiervoor landen in haar eigen regio benaderen. AZ en BZ bekijken de mogelijkheden om op ambtelijk niveau betrokken te blijven, bijvoorbeeld via de werkgroepen die de uitkomsten van de G20 voorbereiden. Financiën is hierop aangesloten.

34. GT: *Voltooiing Bankenunie (risicoreductie vs. risicodeling)*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FM
Omschrijving inhoud	○ Als grote, grensoverschrijdende banken in de problemen komen, moet snel en effectief worden ingegrepen. Daarom is besloten om een Bankenunie op te richten. Hiermee wordt beoogd de negatieve wisselwerking tussen problemen bij banken en overheden te doorbreken; ○ De Europese Bankenunie bestaat uit geharmoniseerde toezichtsregels voor alle banken in de Europese Unie. Voor de eurolanden is er gemeenschappelijke Europees toezicht, één resolutiemechanisme, en een permanent resolutiefonds; ○ In 2016 is onder het NL voorzitterschap door de Raad een routekaart aangenomen om de Bankenunie te vervolmaken. Deze stelt dat risicoreductie in de bankensector eerst dient plaats te vinden voordat er sprake is verdere risicodeling; ○ De Cie heeft daarom eind vorig jaar een wetgevingspakket aan risicoreductie maatregelen voorgesteld. ○ Indien voldoende risicoreductie is bereikt op deze voorstellen kan worden besloten over risicodelingsmaatregelen, namelijk een gemeenschappelijk depositogarantiefonds (EDIS) en een achtervang voor het gemeenschappelijke resolutiefonds.
Krachtenveld	Met name IT, GR, SP, PT & FR zetten in op verdere risicodeling. NL, DL & FIN streven naar het volgen van de uitgezette routekaart en willen eerst meer risicoreductie.
Behandeling	○ Op 12 december 2016 is de TK per brief geïnformeerd over het kabinetsstandpunt ten aanzien van de risicoreducerende maatregelen; Op een enkel onderdeel wordt naar verwachting al in juni dit jaar een besluit genomen in de Raad, bijv. over de crediteurenhiërarchie. ○ Op de onderdelen van de risicoreductie voorstellen wordt verder gesproken op werkgroepniveau. Hierover wordt op zijn vroegst eind 2017 een akkoord op verwacht; ○ Simultaan aan deze besprekingen vinden in het Bazels comité gesprekken plaats, bijv. over de risicoweging van staatsobligaties op bankbalansen; ○ Ook wordt op technisch niveau verder gesproken over risicodeling maatregelen, zoals het Europees depositogarantiestelsel en de backstop voor het resolutiefonds.
Ambtelijke beleidsopvattingen	○ De afgesproken routekaart dient te worden gevolgd, waarbij eerst risico's worden gereduceerd, en daarna pas verdere risicodeling plaatsvindt; ○ Risico's voor de belastingbetaler en de stabiliteit van het financiële systeem worden zoveel mogelijk beperkt, eerst moeten investeerders worden aangeslagen voor verliezen. Dit principe van 'bail-in' is volgens NL een belangrijk uitgangspunt van de regels die zijn afgesproken; ○ Nederland zet in op een minimum leverage ratio van 4%.

35.	GT: *Afbouw belang financiële instellingen*
Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen
Omschrijving inhoud	De stichting NLFI is namens de Staat de aandeelhouder van de financiële instellingen die als gevolg van de financiële crisis in handen van de overheid zijn gekomen. Na de verkoop van REAAL/Vivat (26 juli 2015) en Propertize (27 september 2016), beheert NLFI momenteel de aandelen van ABN AMRO (70% aandelen), a.s.r. (20,1% aandelen), de Volksbank (100% aandelen) en RFS Holdings (1,25%). SRH (de voormalige holding SNS REAAL) is een afwikkelorganisatie en houdt zich bezig met de juridische procedures als gevolg van de nationalisatie. De Staat is sinds 19 mei 2017 rechtstreeks aandeelhouder (100% aandelen).
Krachtenveld	NLFI adviseert de minister van Financiën over de exit van de financiële instellingen en voert de exit uit. Het standpunt van de raad van bestuur en raad van commissarissen van de betreffende instelling wordt hierin meegenomen.
Behandeling	de Volksbank: op 1 juli 2016 is per brief aan de Kamer gemeld dat het te vroeg is om een besluit over de toekomst van de Volksbank te nemen. Voordat er een besluit wordt genomen is het van belang dat de onderneming een sterke positie in het Nederlandse bankenlandschap verwerft. Zodra de Volksbank gereed is voor een eventuele exit zullen de relevante opties voor toekomstige eigendomsstructuren verder worden uitgewerkt, waaronder ook de optie om de bank in publieke handen te houden. Jaarlijks wordt de voortgang aan de Kamer en de Europese Commissie gerapporteerd. SRH: op 1 mei 2017 heeft de minister de Kamer geïnformeerd dat NLFI de aandelen van SRH overdraagt aan de Staat, omdat SHR geen financiële instelling meer is en er slechts juridische procedures resteren gerelateerd aan de nationalisatie van de vennootschap. In een aantal gevallen zijn zowel SRH als de Staat partij in deze procedures. De afhandeling van de lopende procedures, en daarmee de afwikkeling van SRH, zal naar verwachting langere tijd in beslag nemen. RFS: in RFS zitten de gedeelde activa van het voormalige consortium RBS, Fortis en Santander, dat ABN AMRO in 2007 heeft overgenomen. In RFS zit materieel alleen een belang van 40% in Saudi Hollandi Bank (SHB). Vanwege de dreiging van een grote claim van de invloedrijke Saoedische familie Olayan (een belangrijke aandeelhouder in SHB) en SHB zelf staan de Saoedische toezichthouders een verkoop niet toe zolang er onduidelijkheid is over de claimafhandeling. RBS is gemachtigd door de consortiumleden om namens hen dit aandelenbelang te beheren en houdt ons, via NLFI, op de hoogte van relevante ontwikkelingen tav potentiële kopers.
Ambtelijke beleidsopvattingen	de Volksbank: een verkoop waarbij de kapitaaluitgave bij de nationalisatie zoveel mogelijk worden terugverdiend zorgt ervoor dat de kosten van de redding voor de belastingbetaler zo laag mogelijk blijven. Met de Europese Commissie is afgesproken de Volksbank te verkopen. Een aantal partijen willen de Volksbank in publieke handen houden. Dit levert o.i. geen additionele bijdrage aan het borgen van publieke belangen. Pleidooien om de Volksbank in staatshanden te houden, leiden vaak weer tot nieuwe media-aandacht.

36. GT: *Wetsvoorstel herstel en afwikkeling van verzekeraars*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FM
Omschrijving inhoud	Het wetsvoorstel strekt tot versterking en uitbreiding van het afwikkelingskader voor verzekeraars.
Krachtenveld	Verbond van Verzekeraars de Nederlandsche Bank
Behandeling	○ De Raad van State heeft in mei een, op onderdelen kritisch, advies uitgebracht over het wetsvoorstel. Thans wordt de reactie op dat advies (het zogenoemde nader rapport) opgesteld. ○ Het nader rapport en het aangepaste wetsvoorstel zal vervolgens door de ministerraad moeten worden geaccordeerd alvorens het naar de Tweede Kamer kan worden gezonden. ○ Naar verwachting zal het pakket na de zomer gereed zijn voor behandeling in de ministerraad.
Ambtelijke beleidsopvattingen	○ Het faillissement van een grote (levens)verzekeraar heeft grote nadelige gevolgen voor polishouders en zal grote maatschappelijke onrust opleveren. ○ Het huidige wettelijke instrumentarium is niet geschikt om de gevolgen van een falende verzekeraar op te vangen. Zo is het huidige instrumentarium niet ingericht op grote aantallen polishouders en zijn onderdelen daarvan, zoals de opvangregeling levensverzekeraars, niet meer in overeenstemming met Europese regels inzake staatsteun. ○ Het wetsvoorstel beoogt daarbij te voorkomen dat de Staat moet bijspringen in geval van een faillissement van een grote (levens)verzekeraar. ○ In het voorstel wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de EU-richtlijn voor afwikkeling van banken. Aangezien niet wordt verwacht dat de EU snel een equivalent voor verzekeraars zal voorstellen, is een nationaal initiatief genomen. ○ De Raad van State heeft een aantal kritisch kanttekeningen geplaatst bij het voorstel. De Raad wijst op een aantal juridische (m.n. Europeesrechtelijke) risico's. Wij concluderen dat strijd met het Europees recht zeker niet vast staat, en per saldo achten wij de voordelen groter dan de aan het wetsvoorstel verbonden risico's.

CONCEPT

37. GT: UBO-register	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FM
Omschrijving inhoud	Op grond van de 4e Europese anti-witwasrichtlijn) zijn EU-lidstaten verplicht een centraal register met informatie over uiteindelijk belanghebbenden (*ultimate beneficial owner*, UBO) op te zetten. De uiteindelijk belanghebbende is de natuurlijke persoon die de uiteindelijke eigenaar is van of zeggenschap heeft over een onderneming of een rechtspersoon. Het doel van het register is om een bijdrage te leveren aan het voorkomen van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen of terrorismefinanciering. De richtlijn geeft lidstaten de optie om te kiezen voor een openbaar UBO-register. Dit is niet verplicht; de richtlijn schrijft alleen voor dat het UBO-register in ieder geval toegankelijk moet zijn voor bevoegde autoriteiten, de Financiële inlichtingen eenheid en personen en organisaties met een 'legitiem belang'. In Nederland is het voornemen om een (beperkt) aantal gegevens van UBO's openbaar en voor een ieder toegankelijk te maken. In Nederland zal de UBO-informatie onderdeel uitmaken van het handelsregister. De bepalingen van de richtlijn zullen worden geïmplementeerd in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Handelsregisterwet 2007.
Krachtenveld	De implementatie van de richtlijn is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het Financiën en het ministerie van V&J. Financiën is de penvoerder op dit dossier. Het ministerie van EZ is betrokken vanwege de verantwoordelijkheid voor de Kamer van Koophandel; de Kamer van Koophandel beheert het handelsregister en de daarin opgenomen UBO-informatie.
Behandeling	Het concept wetsvoorstel Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden is net geconsulteerd. Op dit moment (begin juni) worden de consultatiereacties bestudeerd en waar nodig verwerkt. De Autoriteit Persoonsgegevens en de Raad van State moeten zich nog over uitspreken over het wetsvoorstel. De officiële deadline voor implementatie van de bepalingen van de richtlijn is 26 juni 2017. Die deadline wordt niet gehaald. De verwachting nu is dat het UBO-register in de eerste helft van 2018 (uiterlijk 1 juli 2018) wettelijk geïmplementeerd en operationeel is. Dit zal binnenkort aan de Tweede Kamer worden gemeld. In Brussel wordt op dit moment onderhandeld over wijziging van de richtlijn, waarbij ook voorstellen zijn gedaan om de implementatietermijn te verlengen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het concept wetsvoorstel roept vanwege het openbare karakter van het register weerstand op. [redacted] heeft in een advies geschreven dat een openbaar UBO-register een ongeoorloofde inbreuk op de privacy maakt. Het Franse Constitutionele Hof heeft eind vorig jaar geoordeeld dat het Franse openbare UBO-register (voor trusts) in strijd is met de Franse Grondwet. In Nederland maken onder meer ondernemers en financiële adviseurs zich zorgen om de inbreuk op de privacy; in de consultatiereacties wordt dan ook veelvuldig gewezen op het advies van de EDPS en de uitspraak van het Franse Hof. Niet uit te sluiten is dat in Nederland gerechtelijke procedures gevoerd zullen worden tegen een openbaar UBO-register. Tevens is niet uit te sluiten dat Nederlandse ondernemers grensoverschrijdende constructies van bedrijven zullen oprichten (in het bijzonder buiten de EU), om te ontkomen aan de inschrijfplicht in het UBO-register. Vooral de privcay-aspecten hebben de belangstelling van (ook internationale) media.

38. GT: *Corporate governance/bescherming NLse beursvennootschappen*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FM i.s.m. AFEP en BJZ
Omschrijving inhoud	Corporate governance gaat over de verhouding tussen bestuurders, commissarissen en de aandeelhouders van een beursonderneming. N.a.v. recente overname-ontwikkelingen in NL is er brede discussie ontstaan over de vraag of, en zo ja welke, wettelijke maatregelen nodig zijn ter bescherming van NLse beursondernemingen tegen vijandige overnames/activistische aandeelhouders.
Krachtenveld	Tweede Kamer: tot op heden heeft alleen de VVD-fractie zich uitgesproken tegen wettelijke maatregelen. Wel denken de fracties verschillend over de vormgeving van wettelijke maatregelen. Ministeries: EZ (primair verantwoordelijk voor corporate governance in algemene zin en overname-ontwikkelingen van niet-financiële beursondernemingen), V&J (primair verantwoordelijk voor het Burgerlijk Wetboek), FIN (primair verantwoordelijk voor de biedingsregels/procedureregels m.b.t. overnames). Stakeholders beursondernemingen: (vertegenwoordigers van) bestuurders en commissarissen van beursondernemingen en werknemers die over het algemeen pleiten voor een wettelijke bedenktijd voor bestuurders (o.m. VNO NCW, FNV, VEUO, Van der Veer, Hommen) en aandeelhouders (VEB en Eumedion) die geen aanleiding zien tot het treffen van maatregelen. AFM: toezichthouder op overnames op grond van de biedingsregels.
Behandeling	○ Het dossier is in beweging. De minister van EZ heeft namens het kabinet 4 acties aangekondigd (bij brief van 20 mei 2017). De meeste aandacht gaat uit naar het bieden van meer tijd voor het bestuur van een beursonderneming om een overname te beoordelen, waaronder in het bijzonder naar het creëren van een wettelijke bedenktijd van maximaal een jaar. Het kabinet heeft aangekondigd de mogelijke wettelijke maatregelen met diverse stakeholders te verkennen. ○ In de MR is besproken dat de uiteindelijke besluitvorming aan een volgend kabinet is, maar het verdere verloop is mede afhankelijk van het overleg met de TK (o.a. plenair debat op 27 juni), het te voeren stakeholderoverleg (komende weken) en de ontwikkelingen rond de (al dan niet) overnames van NLse beursondernemingen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	○ Ambtelijk hebben we aarzelingen bij het introduceren van een wettelijke bedenktijd van een jaar. Veel beursondernemingen zijn reeds (in zekere mate) beschermd. Daarnaast betekent een dergelijke bedenktijd dat de aandeelhouders een jaar lang de facto buiten spel worden gezet en ook de bijbehorende prikkelwerking voor adequaat bestuur voor een jaar komt te vervallen. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor het investeringsklimaat in NL. Indien het tot een wettelijke bedenktijd komt, zou een termijn van een half jaar o.i. meer passend zijn. ○ Het is van belang dat NLse beursondernemingen – ook bij dreigende vijandige overnames – afdoende in staat zijn om lange termijnwaardecreatie van de onderneming te borgen. Het is echter onduidelijk wat de effecten van eventuele wettelijke maatregelen ter bescherming van NLse beursondernemingen zijn. ○ Een verschuiving in verantwoordelijkheden van bestuurders, commissarissen en aandeelhouders kan het vestigings- en investeringsklimaat in NL beïnvloeden. Het is dan ook van belang eventuele maatregelen zorgvuldig te verkennen met stakeholders.

39. GT: *Transparantiewet*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FM
Omschrijving inhoud	De AFM en DNB hebben een aantal bevoegdheden om instellingen bij naam te noemen als zij toezichtinformatie bekend maken. Dit wetsvoorstel heeft tot doel om het vertrouwen in de financiële markt en het toezicht daarop te vergroten door deze bevoegdheden uit te breiden. Het gaat om informatie die tot individuele instellingen herleidbaar is en is daarom tot een aantal situaties beperkt. Het betreft het publiekelijk waarschuwen bij een overtreding, het openbaar maken van een sanctie als deze onherroepelijk is en het in spoedeisende gevallen openbaar maken als deze sancties nog niet onherroepelijk zijn. Daarnaast regelt het wetsvoorstel de rechtsbescherming bij openbaarmaking. Aanvankelijk bevatte het wetsvoorstel ook een bevoegdheid om 'lijstjes' te publiceren na onderzoek over een bepaald onderwerp. Deze bevoegdheid is vanwege het kritische advies van de RvS inmiddels niet meer opgenomen.
Krachtenveld	○ De uitbreiding van de openbaarmakingsmogelijkheden is gebaseerd op wensen van AFM en DNB. ○ Daarnaast heeft de Tweede Kamer een motie over meer transparantie in de financiële sector breed aanvaard. ○ In de sector bestaat weerstand tegen het openbaar maken van deze informatie. Het openbaar maken van informatie over individuele instellingen ligt in het algemeen erg gevoelig.
Behandeling	Eind maart is over het wetsvoorstel advies van de Raad van State ontvangen. De Raad is kritisch (dictum 4) en ziet spanning tussen de uitbreidingen om openbaar te maken en de geheimhoudingsplicht die in Europese regelgeving is vastgelegd. Op dit moment wordt een nader rapport en gewijzigd voorstel voorbereid waarin rekening wordt gehouden met de belangrijkste kritiek van de Raad. De Tweede Kamer heeft bij schriftelijke vragen geïnformeerd naar de stand van zaken. Gemeld is dat een kritisch advies is ontvangen en de voortgang wordt bezien. Planning is om het aangepaste wetsvoorstel eind van de zomer aan de MR voor te leggen en daarna aan de TK te zenden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het is een complex dossier waarbij rekening moet worden gehouden met Europees recht. Uitgangspunt in Europees (en nationaal) verband is dat verstrekte gegevens vertrouwelijk worden behandeld. Alleen binnen Europees geregelde uitzonderingen op de geheimhouding kunnen gegevens openbaar worden gemaakt. Dit kan tot gevolg hebben dat op bepaalde terreinen/bij bepaalde instellingen volgens Europese regels meer openbaar gemaakt kan worden dan bij andere. Het regelen van algemene bevoegdheden tot openbaarmaking ligt daarom zeer ingewikkeld. Het element van 'naming and shaming' heeft de belangstelling van de media.

40. GT: *Rentederivaten*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FM
Omschrijving inhoud	○ De AFM heeft in 2013 tekortkomingen geconstateerd in de rentederivatendienstverlening door de banken. De AFM heeft vervolgens in 2014 vervolgens de banken opgeroepen om alle lopende derivaten bij het niet-professionele midden- en kleinbedrijf te herbeoordelen, en zo nodig oplossingen te bieden. Banken zijn hier, onder toezicht van de AFM mee aan de slag gegaan. ○ In 2015 heeft de AFM geconstateerd dat herbeoordelingen van de rentederivatendossiers door de betrokken banken onvolledigheden bevatten en dat ook de controle van de AFM van deze herbeoordelingen onvoldoende was. ○ Hierop heeft minister Dijsselbloem op advies van de AFM drie deskundigen (ook wel de derivatencommissie genoemd) aangesteld om een uniform herstelkader overeen te komen met de banken. Het herstelkader bepaalt hoe herbeoordelingen moeten worden uitgevoerd en welke eventuele herstelacties moeten worden uitgevoerd om schade bij MKB'ers te compenseren en te voorkomen. ○ De dossiers van de mkb-klanten met rentederivaten worden nu 1-voor -1 beoordeeld door de betrokken banken. De herbeoordeling wordt vervolgens door externe dossierbeoordelaars (door de banken ingehuurde en AFM goedgekeurde accountantskantoren) gecontroleerd en staat onder toezicht van de AFM. Rond de 20.000 rentederivatendossiers vallen onder het herstelkader en worden door de banken herbeoordeeld. ○ Dossiers van kwetsbare mkb'ers (MKB'ers in bijzonder beheer) worden op grond van het herstelkader eerst beoordeeld. ○ Eind juni 2016 zal de AFM haar eerste halfjaarrapportage opleveren. In deze rapportage schetst de AFM de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het herstelkader (aantal behandelde dossiers, behandeling kwetsbare klanten, uitgestuurde compensatiebrieven, etc.). ○ De verwachting is dat vier van de zes banken eind 2017 al hun dossiers zullen hebben herbeoordeeld. De twee banken met de grootste rentederivatenportefeuille, ABN AMRO en de Rabobank, houden er rekening mee dat een aantal klanten pas in 2018 een aanbod tot herstel zal ontvangen.
Krachtenveld	○ De AFM houdt toezicht op de uitvoering en naleving van het herstelkader door de banken en de werkzaamheden van de externe beoordelaars. Het ministerie van Financiën staat op enige afstand maar houdt wel de vinger aan de pols en informeert de Kamer regelmatig. De Tweede Kamer volgt dit dossier nauwlettend en verwacht nu vooral dat het dossier zo snel als mogelijk wordt afgerond en alle gedupeerde MKB'ers gecompenseerd worden, waarbij vooral de kwetsbare groepen de aandacht van de Kamer hebben.
Behandeling	○ Naar aanleiding van de eerste voortgangsrapportage van de AFM die eind juni 2017 wordt verwacht, heeft de Kamer aangekondigd een Algemeen Overleg te zullen inplannen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	○ Hoewel de AFM de regie voert op dit dossier, blijft Financiën betrokken. Vanuit Financiën is het nu van belang dat de MKB'ers zo snel als mogelijk worden gecompenseerd en er geen fouten meer worden gemaakt bij de herbeoordeling van de rentederivatendossiers. Richting de Kamer is de lijn dat de snelheid waarmee de dossiers worden afgehandeld niet ten koste mag gaan van de zorgvuldigheid waardoor klanten mogelijk onjuiste compensatie krijgen aangeboden. ○ Een aantal kranten en 1vandaag volgen het derivatendossier op de voet en zijn richting banken kritisch over uitvoering en nieuwe vertragingen.

41.	GT: *Juridische procedures afhandeling nationalisatie SNS REAAL*
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FM
Omschrijving inhoud	Naar aanleiding van de nationalisatie van SNS REAAL in 2013 wordt nog geprocedeerd over (i) de omvang van een eventuele schadeloosstelling voor door de Staat onteigende aandeelhouders/schuldeisers en (ii) over mogelijk wanbeleid door het management van SNS REAAL voorafgaand aan de nationalisatie. Het ministerie is partij bij deze procedures omdat eventuele financiële claims die daaruit volgen uiteindelijk ten laste komen van de Staat.
Krachtenveld	Andere belangrijke partijen bij de procedures zijn de Vereniging voor Effectenbezitters (VEB), de Stichting Beheer SNS REAAL (voormalig meerderheidsaandeelhouder), SRH (voormalige SNS REAAL Holding) en de Volksbank (voormalig SNS Bank).
Behandeling	i. In de procedure tot vaststelling van een eventuele schadeloosstelling wordt thans door een drietal door de Ondernemingskamer van het Gerechtshof Amsterdam benoemde deskundigen een waardering gemaakt van de waarde van onteigende effecten op 1 februari 2013 (de datum van onteigening). Die waarde dient de Staat te vergoeden. De deskundigen zullen naar verwachting eind september 2017 een voorlopig waarderingsrapport presenteren, na hoor- en wederhoor en behandeling bij de Ondernemingskamer wordt een uitspraak eind 2018 verwacht. ii. In de procedure over een mogelijke enquête naar wanbeleid bij SNS REAAL wordt eind 2017 een uitspraak verwacht. Bij toewijzing van de enquête zal een deskundigenonderzoek gaan plaatsvinden dat naar verwachting ten minste heel 2018 in beslag zal nemen. Indien de conclusie van deskundigen en vervolgens van de rechter is dat sprake is geweest van wanbeleid zullen aansprakelijkstellingen volgen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	○ Uit beide procedures kunnen financiële claims volgen, die direct (in de schadeloosstellingsprocedure) of indirect (bij een claim naar aanleiding van wanbeleid; deze claim zal ten laste komen van SRH waarvan de Staat enig aandeelhouders is) voor rekening komen van de Staat. ○ In de schadeloosstellingsprocedure wordt het financieel risico geschat tussen de 100 miljoen euro en 1 miljard euro. ○ In de enquêteprocedure is het financieel risico niet met enige mate van zekerheid te schatten, worst case scenario is een toegewezen claim van 2,8 miljard euro. Daarnaast kan een enquête naar wanbeleid een negatief effect hebben op de mogelijkheid van een verkoop van de Volksbank alsmede op de verkoopprijs van de Volksbank. ○ Als een procedure tot financiële claims leidt, zal dat veel media-aandacht tot gevolg hebben.

42.	GT: *Toezicht op accountantsorganisaties*
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FM
Omschrijving inhoud	○ Accountants verrichten wettelijke controles van jaarrekeningen en hebben hiermee een belangrijke vertrouwensfunctie in het maatschappelijk verkeer. ○ De kwaliteit van de controles is onder de maat, zo bleek uit onderzoeken van de AFM naar de kwaliteit van wettelijke controles over de periode 2010-2014. Bovendien is het vertrouwen in de accountants aangetast door incidenten als Vestia en Imtech. ○ Een pakket van maatregelen, bestaande uit een pakket van 53 maatregelen van de sector zelf, (Europese) regels zoals de verplichting tot scheiding van controle- en advies werkzaamheden en een roulatieplicht en een aantal nationale maatregelen in het wetsvoorstel aanvullende maatregelen accountantsorganisaties beogen een duurzame cultuuromslag bij accountants(organisaties) te ondersteunen, zodat de kwaliteit van controles verbetert. Dit laatste wetsvoorstel wordt nu behandeld in de TK. ○ De door de sector ingestelde Monitoring Commissie Accountancy (MCA) heeft eind 2016 een kritisch eerste verslag uitgebracht met als belangrijkste conclusie dat de sector nog de nodige stappen dient te zetten. ○ De AFM streeft er naar eind juni a.s. nieuwe rapporten over de kwaliteit van de wettelijke controles bij de Big 4-kantoren (betreft controles over boekjaren 2014 en 2015) en de implementatie van de verbetermaatregelen van de oob-accountantsorganisaties te publiceren. Vraag is of dan een verbetering zichtbaar zal zijn.
Krachtenveld	AFM, Nederlandse beroepsorganisatie van Accountants (NBA), accountantsorganisaties, SRA (brancheorganisatie voor kleinere accountantsorganisaties), ministerie van V&J (o.a. verantwoordelijk voor beleid en wetgeving rondom financiële verslaggeving), controlecliënten, VNO-NCW, Eumedion en Vereniging van effectenbezitters
Behandeling	Het wetsvoorstel aanvullende maatregelen accountantsorganisaties wordt behandeld in de TK. Het onderliggende besluit aanvullende maatregelen wordt zsm voorgehangen bij het Parlement. Beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 januari 2018, maar kans bestaat dat het een half jaar later wordt.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het verandertraject dat de sector heeft ingezet is veelomvattend en kost tijd. Hoewel de 53 maatregelen uit het NBA-rapport nog steeds kunnen worden gezien als goed vertrekpunt dient de sector wat ons betreft de komende periode vooral ook zelf aan de slag te gaan met de aanbevelingen van de MCA. Naar verwachting zal het komende rapport van de AFM nog weinig verbetering laten zien. Dit kan opnieuw tot veel media-aandacht leiden. Er kan dan ook een discussie op gang komen over de effectiviteit van de getroffen maatregelen en het toezicht van de AFM. Het pakket van maatregelen moet zich dus nog bewijzen. De kentering die de komende jaren waargenomen moet worden is dat de kwaliteit van wettelijke controles daadwerkelijk verbetert. Bij de behandeling van het wetsvoorstel zal vooral de vraag zijn of de sector op de goede weg is en of de voorgestelde maatregelen voldoende zullen zijn. Als verbetering te lang op zich laat wachten, zullen in de toekomst mogelijk meer drastische maatregelen moeten worden overwogen, al resteren weinig opties (bijv. audit only-kantoren), waarbij van belang is dat het grotendeels Europese wetgeving betreft en accountants-organisaties opereren in internationale context.

43. GT: *Noodzaak Europese toezichtconvergentie en positionering ESMA*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FM
Omschrijving inhoud	○ Sinds het uitbreken van de kredietcrisis heeft er een significante versnelling plaatsgevonden in de Europese harmonisatie van financiële wet- en regelgeving. ○ Met een paspoort kan een onderneming met een vergunning in één lidstaat eenvoudig (financiële) diensten aanbieden in andere lidstaten, wat door digitalisering bovendien nog eenvoudiger is geworden. Marktpartijen opereren meer over landsgrenzen heen en met name de kapitaalmarkt is zeer internationaal georiënteerd. ○ Als gevolg van interpretatieverschillen tussen landen m.b.t. Europese regelgeving kunnen verschillen ontstaan in het niveau van consumentenbescherming of het toezicht tussen Europese landen, zoals bijvoorbeeld bij zogenaamde Contracts for Difference (CfD's). Zo verkopen partijen die zijn gevestigd op Cyprus via een Europees paspoort ongehinderd zeer risicovolle producten aan Nederlandse consumenten. Ook flitskredieten met zeer hoge rentes worden via online kanalen aangeboden aan Nederlandse klanten vanuit het VK en ontlopen op deze manier de strenge kredietregels die in Nederland bestaan. ○ Omdat deze grensoverschrijdende diensten en producten binnen de huidige Europese regels vallen en nationale toezichthouders hier niet tegen kunnen optreden, voelen lidstaten zich genoodzaakt nationale maatregelen te nemen consumenten tegen deze producten te beschermen. ○ Deze nationale maatregelen leiden ertoe dat er steeds meer divergentie ontstaat tussen Europese lidstaten over hoe de Europese regels worden uitgelegd. ESMA (de Europese Effecten- en Markten Autoriteit) streeft naar meer toezichtsconvergentie in Europa en heeft dit als prioriteit voor de komende jaren aangemerkt. ○ De Brexit biedt gelegenheid om de positie van ESMA (en daarmee toezichtconvergentie) te versterken, waardoor de onwenselijke uitwerking van (verschillende toepassing van) sommige Europese regels waar mogelijk op Europees niveau kan worden opgelost in plaats van op nationaal niveau.
Krachtenveld	VK is/was fel tegen het overdragen van nationale toezichtbevoegdheden naar ESMA. Met het wegvallen van het VK ontstaat nieuwe dynamiek en kan in Europees verband worden nagedacht over het versterken van de bevoegdheden van ESMA. De Europese Commissie lijkt hier voorstander van de zijn, evenals Frankrijk. Andere lidstaten zijn vooralsnog terughoudender. Versterken rol ESMA ligt gevoelig omdat dit ingrijpt in de bevoegdheden van nationale toezichthouders.
Behandeling	De Europese Commissie komt in het derde kwartaal van 2017 met nadere voorstellen om de positie van ESMA te versterken.
Ambtelijke beleidsopvattingen	In het licht van verdere integratie van de Europese kapitaalmarkten (kapitaalmarktunie) en de Brexit klinkt de roep om meer toezichtstaken bij ESMA onder te brengen, wat is onderschreven in de recente reactie van het ministerie van Financiën, AFM en DNB op de consultatie van de Europese Commissie over dit onderwerp. Vooral voor markten met een duidelijk pan-Europees karakter is het meer centraliseren van toezicht wenselijk zijn. Aandachtspunt hierbij is dat convergentie van de Europese toezichtspraktijk ook gevolgen kan hebben voor de wijze waarop de AFM momenteel toezicht houdt. Een ander aandachtspunt is dat convergentie op Europees niveau kan betekenen dat het Europese niveau van consumentenbescherming naar Nederlands model wordt opgetrokken, maar mogelijk leidt tot het verlagen van het Nederlandse beschermingsniveau naar een Europees "gemiddelde".

44.	GT: *SGP (Stabiliteits- en Groeipact)*
Verantwoordelijk DG/directie	GT/BFB
Omschrijving inhoud	○ Het SGP is de set van Europese begrotingsregels en bestaat uit een correctieve arm en een preventieve arm. Op basis van correctieve arm mag het begrotingstekort van landen niet meer zijn dan 3% bbp en moet de staatsschuld lager zijn dan 60% bbp (of moet het deel boven de 60% jaarlijks met 1/20ste afnemen, de schuldregel). De preventieve arm stelt voor elk land een Medium Term Objective (MTO, voor Nederland -0,5% bbp) waar het structurele saldo van een land aan moet voldoen of voldoende naar moet toe bewegen. Ook gelden binnen de preventieve arm regels ten aanzien van de groei van de uitgaven (de uitgavenregel). De begrotingsregels zijn gedetailleerd uitgewerkt en zijn daarmee erg complex geworden. Ook zijn er verschillende uitzonderingen en heeft (en neemt) de Commissie in de praktijk redelijk veel flexibiliteit in de toepassing. Eurolanden dienen jaarlijks in het voorjaar een Stabiliteitsprogramma en in het najaar een Draft Budgetary Plan (DBP) in, waarbij de Commissie toetst of de begroting voldoet aan de afgesproken eisen. ○ Als een land niet voldoet aan de regels dan kunnen sancties worden opgelegd. Op basis van de correctieve arm kan een buitensporig tekortprocedure geopend worden (met als ultieme straf een boete). Op basis van de preventieve arm kan een significante afwijkingsprocedure gestart worden (om een land voldoende naar de MTO te bewegen).
Krachtenveld	Het is allereerst aan de Commissie om te beoordelen of lidstaten voldoen aan het SGP. De Raad moet procedurele voorstellen van de Commissie veelal wel aannemen. Binnen de Raad lopen de standpunten uiteen: een aanzienlijke groep lidstaten pleit voor extra flexibiliteit. Een deel van de lidstaten (en de ECB) pleit juist voor een strakkere handhaving.
Behandeling	Het SGP is een set aan regels waar landen doorlopend aan moeten (blijven) voldoen. De Commissie publiceert 3x per jaar een raming. Op basis van deze cijfers wordt bekeken of landen voldoen aan de regels. De Kamer wordt op verschillende momenten geïnformeerd, o.a. via de geannoteerde agenda's van de Ecofin en Eurogroep. Discussies over het SGP worden voorbereid in de voorportalen van de Ecofin (AEFC en EFC) en Eurogroep (AEWG en EWG).
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het SGP heeft een belangrijke rol gespeeld bij het op orde krijgen van de overheidsfinanciën in lidstaten. Momenteel zitten er nog slechts 4 lidstaten in de correctieve arm (FR, GR, VK, SP), dit waren er in 2011 nog 23. Wij zien graag dat twee problemen geadresseerd worden: 1. Methodologie: Iedereen is het er over eens dat de begrotingsregels erg complex en moeilijk uitlegbaar zijn geworden. Zo speelt het structureel saldo een belangrijke rol bij de beoordeling, maar deze indicator is gebaseerd op output gap berekeningen, waarover veel discussie bestaat (het is een onwaarneembare en volatiele variabele). Nederland heeft bijgedragen aan een grotere rol voor de uitgavenregel, die beter stuurbaar en meetbaar is. 2. Handhaving: De huidige Commissie past de regels van het SGP flexibel toe. In de praktijk wordt bijvoorbeeld nauwelijks opgetreden als lidstaten niet voldoen aan de schuldregel. Er bestaat vooralsnog onder de lidstaten en de Cie weinig enthousiasme om het SGP op korte termijn te herzien (in het EMU reflectiepaper is dit uitgesteld tot na 2019).

45. GT:*Toekomst EMU*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/BFB
Omschrijving inhoud	Veel lidstaten en instituties (Commissie, ECB en EP) bepleiten dat aanvullende stappen nodig zijn om de EMU te verdiepen. De Commissie is vooral de drijvende kracht achter de discussie over de toekomst van de EMU. In juni 2017 heeft de Commissie een reflectiepaper gepubliceerd. In het reflectiepaper wordt onderscheid gemaakt tussen de korte termijn (2017-2019) en de lange termijn (2020-2025). Vooral voor de lange termijn presenteert de Commissie een aantal vergaande stappen: begrotingscapaciteit eurozone met stabilisatiefunctie, een Europees minister van Financiën en een 'safe asset' voor de eurozone (mogelijk in de vorm van gezamenlijke uitgifte van staatsobligaties). De concrete uitwerking van deze plannen ontbreekt veelal nog, er zijn ook nog geen wetgevende voorstellen gedaan.
Krachtenveld	○ Onder meer FRA, IT, SPA, PT, SK (+ ECB, IMF) hebben eerder gepleit voor verdieping, waarbij vooral gedacht wordt aan meer risicodeling tussen de eurolanden. Met name DUI, NL, FIN, OOS, IER zijn terughoudend en/of benadrukken risicoreductie en strikte implementatie van wat reeds is overeengekomen. ○ Voor Macron is EMU verdieping een speerpunt. Hij zoekt nadrukkelijk DUI op om te komen tot een gedeelde lijn. Er is ook een exclusieve DUI-FR werkgroep opgericht. Mogelijk komen de besprekingen over verdieping van de EMU na de Duitse verkiezingen van 24 september in een stroomversnelling. ○ Verdieping van de EMU trekt in de internationale media vanwege de combinatie met de toekomst van het Eurogroepvoorzitterschap veel aandacht.
Behandeling	Het reflectiepaper over de toekomst van de EMU is nog niet besproken in de Eurogroep of Ecofin. Het is waarschijnlijk dat bespreking volgt in het najaar van 2017. Het merendeel van de lopende initiatieven in het reflectiepaper en eventuele nieuwe voorstellen liggen ook op het terrein van ministers van Financiën. De Eurogroep en Ecofin zijn derhalve de meest voor de hand liggende gremia voor bespreking.
Ambtelijke beleidsopvattingen	NL is van mening dat lidstaten binnen de eurozone meer zouden moeten convergeren door gebruik te maken van bestaande raamwerken. Verdere integratie van de EMU kan pas worden bezien wanneer het volledige potentieel van het huidige raamwerk is benut. Indien de discussie over verdieping/risicodeling in een stroomversnelling raakt, is het van belang dat NL deze discussie pro-actief beïnvloedt wat mogelijk vraagt om actiever pleiten voor enkele risicoreductie elementen, zoals: 1. Ontwikkeling van een "Sovereign Debt Restructuring Mechanism" (SDRM), zijnde een verplicht ordentelijk proces van herstructurering van onhoudbare publieke schulden van een lidstaat, voordat een ESM-programma kan worden gestart. Dit is wenselijk om de risico's van een te hoge staatsschuld terug te leggen bij de beleggers in de betreffende staatsobligaties en dit kan een disciplinerende werking van financiële markten op lidstaten hebben. 2. Omvormen van het ESM tot een Europees Monetair Fonds, dat ter verhoging van de slagkracht bij besluitvorming over steunprogramma's, zelfstandig nieuwe hulpprogramma's zou kunnen uitonderhandelen, financieren en monitoren. 3. Beter koppelen van uitgaven van de EU-begroting aan de mate van implementatie van structurele hervormingen in betreffende landen. 4. Meer 'check and balances' aanbrengen bij beoordeling van het SGP.

46. GT:*Wereldbank*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/BFB
Omschrijving inhoud	*Algemeen* ○ De Wereldbank is een gedeelde verantwoordelijkheid van Financiën en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Financiën is betrokken vanwege de rol die de Wereldbank speelt bij behoud van mondiale financiële stabiliteit. ○ De minister van Financiën is de gouverneur namens Nederland, de minister voor BHOS [redacted] neemt als [redacted] van de Nederlandse kiesgroep plaats in het dagelijks bestuur, de Raad van Bewindvoerders, van de Wereldbank. ○ De kapitaalinleg, kern-bijdrage aan IDA (het Wereldbank onderdeel voor de armste landen) en afgegeven garanties zijn afkomstig van de begroting van Financiën (IX). *Lopende discussies* ○ Vergroting financiële capaciteit. De Wereldbank zelf en ontwikkelingslanden betogen dat vergroting van de financiële slagkracht noodzakelijk is als gevolg van groeiende ambities vastgelegd in de Global Goals en het klimaatakkoord en uitdagingen als fragiliteit en vluchtelingenproblematiek. De VS heeft aangegeven de noodzaak van een kapitaalverhoging niet te zien. ○ Vergroten inspraak ontwikkelingslanden. Elke vijf jaar vindt een herziening plaats van de aandeelhoudersverhoudingen die tot doel heeft om ontwikkelingslanden meer inspraak te geven. In 2016 is een dynamische formule vastgesteld die bepaalt welke landen over/ondervertegenwoordigd zijn. NL is ontevreden over de opzet van de formule, omdat de financiële bijdragen aan IDA maar beperkt mee worden geteld, en NL daardoor aandeel moet inleveren. Tot de jaarvergadering 2017 wordt dooronderhandeld over het aantal nieuw uit te geven aandelen (nodig om verhoudingen te verschuiven) en flankerende maatregelen om de impact (voor o.m. NL) te beperken. De NL'se stoel staat niet onder druk. ○ Griekenland heeft bij de Wereldbank een aanvraag ingediend voor re-engagement van de IBRD voor een lening op het gebied van arbeidsmarktparticipatie. GR en de WB zijn nog in gesprek over de vormgeving van een eventuele lening.
Krachtenveld	Nederland (1,97% stemgewicht) levert permanent de bewindvoerder van een kiesgroep (totaal 4,09%) die verder bestaat uit: Armenië, Bosnië Herzegovina, Bulgarije, Kroatië, Cyprus, Georgië, Israel, Macedonië, Moldavië, Montenegro, Nederland, Roemenie en Oekraïne. De grootste aandeelhouders zijn de VS (16,34%), Japan (7,05%), China (4,55%), Duitsland (4,13%) en Frankrijk en het VK (beide 3,87%).
Behandeling	Onderwerpen m.b.t. de Wereldbank worden behandeld door de Kamercommissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking (BHOS). Voorafgaand aan de voorjaarsvergadering en de jaarvergadering vindt er een AO plaats met de minister voor BHOS.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De Wereldbank, en in het multilaterale kanaal in bredere zin, is een effectief en efficiënt instrument om het Nederlandse OS-beleid te realiseren, omdat de prioriteiten van de Wereldbank nauw aansluiten op de NLse OS-agenda en de financiële bijdrage van NL gecombineerd worden met marktfinanciering en bijdragen van andere donoren. De Nederlandse inzet is erop gericht om de Wereldbank zo efficiënt mogelijk om te laten springen met het door NL ingelegde kapitaal en de Nederlandse invloed binnen de Bank zo groot mogelijk te houden.

47. GT: *Meerjarig Financieel Kader*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/BFB
Omschrijving inhoud	De onderhandelingen over het volgende Meerjarig Financieel Kader (MFK; vanaf 2021) starten formeel medio 2018. In voorbereiding op deze onderhandelingen presenteert de Europese Commissie een zogenoemd *reflection paper*, waarin de scenario's uit het eerder gepresenteerde witboek voor het MFK worden uitgewerkt. Nederland tracht de inhoud van dit *reflection paper* en het Commissievoorstel voor het MFK te beïnvloeden.
Krachtenveld	○ Over het MFK moet met unanimiteit van stemmen worden besloten; ook het Europees Parlement moet instemmen. In de Raad zijn de lidstaten grofweg in te delen in twee groepen. De groep netto betalende lidstaten (DUI, FRA, OOS, DEN, ZWE, FIN, NL) sturen doorgaans aan modernisering en beperking van de omvang van het MFK. Een grote groep lidstaten – de Cohesielidstaten – pleiten doorgaans voor behoud van de traditionele uitgavencategorieën (landbouw en cohesie) en een omvangrijker MFK. Het Europees Parlement pleit eveneens voor hogere Europese uitgaven. ○ De uittreding van het VK zal niet alleen het voorstel voor het volgende MFK, maar ook de onderhandelingen daarover aanzienlijk beïnvloeden. Het vertrek van het Verenigd Koninkrijk (netto betaler) zorgt voor een financieringsgat, dat in het volgende MFK opgevangen moet worden. Daarnaast verliezen de netto betalende lidstaten een belangrijke bondgenoot in het streven naar een modern MFK met een beperkte omvang. ○ In de media levert de link met Brexit straks de meeste aandacht op. In het verleden is er veel (negatieve) publiciteit geweest naar aanleiding van naheffingen jaarlijkse EU-begroting.
Behandeling	○ De Europese Commissie presenteert het reflection paper eind juni. De Europese Raad zal aan het eind van dit jaar de toekomstvisie voor de Europese Unie bestendigen. Op basis van deze visie presenteert de Europese Commissie het MFK-voorstel waarschijnlijk medio 2018. Over het MFK wordt onderhandeld in de Raad Algemene Zaken, waar de minister van Buitenlandse Zaken Nederland vertegenwoordigt. De ministeries van Buitenlandse Zaken en van Financiën werken hierbij nauw samen. ○ De huidige Nederlandse onderhandelingsinzet is in mei van dit jaar met de TK gedeeld. Deze inzet is gericht op het beïnvloeden van het reflection paper en het Commissievoorstel. Nederland zet in op een gemoderniseerd, toekomstgericht MFK, waarin stijgende afdrachten a.g.v. Brexit voorkomen moeten worden. Om te compenseren voor het vertrek van het VK zal scherp moeten worden geprioriteerd: een kleinere EU vraagt om een kleinere EU-begroting. Dit impliceert ten eerste dat het MFK meer moet worden gericht op prioritaire thema's waarbij financiering vanuit de EU-begroting meer effect heeft dan financiering via de nationale begrotingen. Daarnaast zal druk komen te staan op traditionele MFK-budgetten. Dit versterkt de noodzaak van een inhoudelijke modernisering van met name het GLB en het cohesiebeleid, die ook leidt tot besparingen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het uittreden van het VK zorgt voor opwaartse druk op de Nederlandse afdrachten. Daarnaast zal Nederland de huidige korting op de jaarlijkse afdrachten in het volgende MFK opnieuw moeten onderhandelen. Het belangrijkste risico betreft o.i. zodoende het voorkomen van het stijgen van de Nederlandse afdrachten in het volgende MFK.

48. GT: *Oekraïne*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/BFB
Omschrijving inhoud	○ Oekraïne is onderdeel van onze kiesgroep bij het IMF en de Wereldbank. Dit betekent dat bij besprekingen over Oekraïne bij de desbetreffende instellingen, onze kiesgroep Oekraïne vertegenwoordigt in de Board. Bij het IMF levert Oekraïne tevens een van de twee plaatsvervangend bewindvoerders van onze kiesgroep. ○ Oekraïne heeft een IMF programma en een Europees MFA-programma. Bij beide financiële programma's is Financiën actief betrokken. Aan de hand van tussentijdse beoordelingen worden deeltranches uitgekeerd. Zo wordt Oekraïne gestimuleerd hervormingen door te voeren. ○ Daarnaast is Financiën betrokken bij de internationale financiële sancties. Er zijn 4 typen EU-sancties inzake Oekraïne: i) tegen oud-machthebbers van Oekraïne (oligarchen); ii) inzake acties die de territoriale integriteit van OEK ondermijnen, reisbeperking en bevriezing van tegoeden (EU Reg. 269/2014); iii) de sancties vanwege annexatie van de Krim (EU Reg. 692/2014) en iv) tegen Rusland inzake de destabilisatie van OEK (EU Reg. 833/2014).
Krachtenveld	○ Oekraïne is een dossier dat internationaal aandacht heeft, ook in de media. Ontwikkelingen en financieringspakketten worden daarom ook in internationale fora (zoals IMF, G20/G7) besproken. ○ Binnen Nederland houdt BZ zich bezig met de politieke situatie, en samen met Defensie met de nasleep van MH17. BZ heeft zich (samen met BZK) ook bezig gehouden met het referendum omtrent het associatieverdrag met Oekraïne. ○ Vanwege dossier MH17 is er speciale aandacht in Nederlandse media voor ontwikkelingen in Oekraïne.
Behandeling	De Kamer wordt over de (financiële) voortgang van Oekraïne doorgaans geïnformeerd voorafgaand aan de IMF voorjaars- en jaarvergadering middels de geannoteerde agenda voor het Algemeen Overleg IMF. De nieuwe wet om het associatieverdrag met Oekraïne in werking te laten treden is reeds door de EK en TK goedgekeurd. Na publicatie in de Staatscourant is de verwachting dat het verdrag eind juni door Nederland wordt geratificeerd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	○ Gezien de kiesgroeprelatie van Nederland met Oekraïne is er tussen Financiën en Oekraïne contact, ook op hoog niveau (minister van Financiën is in 2015 in NL geweest; uw voorganger is in 2016 in Kiev geweest voor het jaarlijkse IMF/WB kiesgroepoverleg dat daar gehost werd). ○ Contacten zijn positief. Van belang is dat Oekraïne de ingezette koers van hervormingen doorzet, zodat het ook de resterende tussentijdse beoordelingen van het IMF en de EU goed doorkomt. ○ Wat betreft de sancties blijft Financiën inzetten op de implementatie van het Minsk-akkoord; d.w.z. dat er voortgang moet worden geboekt in wederzijdse afspraken tussen Rusland en Oekraïne om het conflict op te lossen. EU landen hebben hun sancties aan deze voorwaarde verbonden. Zolang er geen vooruitgang wordt geboekt, is NL van mening dat sancties niet verminderd dienen te worden. ○ Inzake de sancties tegen oligarchen verwachten de EU-landen van OEK dat zij in het juridische proces tegen de voormalige oligarchen voortgang boeken zodat de bevroren gelden weer naar de Oekraïense schatkist gerepatrieerd kunnen worden.

49. GT: *IMF*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/BFB
Omschrijving inhoud	○ De beleidsverantwoordelijkheid voor het IMF wordt gedeeld door het ministerie van Financiën en DNB. De president van DNB is de IMF gouverneur namens Nederland. Voor de Nederlandse financiële bijdrage aan het IMF stelt DNB de middelen ter beschikking uit haar reserves. De Nederlandse Staat verstrekt een garantie aan DNB voor deze middelen. De minister van Financiën is budgettair verantwoordelijk. De totale garantie inzake het IMF op de begroting van Financiën bedraagt in 2017 44,7 miljard euro. ○ Op dit moment loopt er binnen het IMF een discussie over de 15de quotaherziening, een periodieke herziening van de omvang van de permanente middelen – quotas – van het IMF. De deadline voor afronding van deze herziening is uiterlijk oktober 2019. De quotas hangen samen met de verdeling van stemgewichten tussen IMF leden en de middelen die het IMF nodig heeft om toekomstige crisissen te bestrijden. De IMF middelen bestaan naast de permanente quotas uit een backstop voor staartrisico's (de New Arrangements to Borrow) en tijdelijke bilaterale leningen. ○ Slovenië heeft recent informeel aangegeven te willen toetreden tot de IMF kiesgroep van Nederland en België. Sinds 2012 vormen beide landen een kiesgroep samen met: Luxemburg, Oekraïne, Israël, Roemenië, Bulgarije, Kroatië, Cyprus, Bosnië, Georgië, Moldavië, Macedonië, Armenië en Montenegro. De gesprekken met Slovenië zijn momenteel gaande.
Krachtenveld	○ Nederland deelt met België de bewindvoerder, die de kiesgroep vertegenwoordigt in het dagelijks bestuur. Elke 4 jaar wordt deze positie gerouleerd. Vanaf november 2016 t/m november 2020 heeft België [redacted] Daarna neemt Nederland het stokje over. Nederland heeft op dit moment een [redacted] en [redacted] in het bestuur. Naast Nederland heeft ook Oekraïne [redacted] bewindvoerder in de kiesgroep. ○ Nederland en België wisselen om het jaar ook de vertegenwoordiging in het International Monetary and Financial Committee (IMFC) af. Dit jaar is België aan de beurt. De minister van Financiën van Nederland zal in 2018 de kiesgroep vertegenwoordigen in het IMFC. Dit politiek comité komt twee keer per jaar bij elkaar tijdens de voorjaarsvergadering en najaarsvergadering om van gedachten te wisselen over de stand van de wereldeconomie.
Behandeling	De Tweede Kamer wordt twee keer per jaar geïnformeerd over de inzet van de minister van Financiën in het IMFC bij de voorjaarsvergadering en najaarsvergadering. Daarnaast wordt de Tweede Kamer ad hoc geïnformeerd naar aanleiding van belangrijke ontwikkelingen. Zo is de Kamer dit jaar bij de Voorjaarsbesluitvorming geïnformeerd over een voortzetting van de Nederlandse bijdrage aan de bilaterale leningen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het IMF bevordert multilaterale samenwerking en dient daarom voldoende stemgewicht toe te kennen aan open economieën zoals Nederland. Het IMF is vanwege haar financiële steun aan landen met een betalingsbalanscrisis en haar toonaangevende macro-economische analyses een belangrijke internationale financiële instelling, die mondiaal bijdraagt aan economische en financiële stabiliteit. Om effectief te kunnen opereren zijn o.i. de strenge hervormingsprogramma's, die het IMF als voorwaarde stelt aan financiële steun, van belang.

50. GT: *Marktordening in voorbereiding op privatisering van Nederlandse Loterij*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen
Omschrijving inhoud	De huidige indeling van de loterijmarkt, waarin sprake is van een beperkt aantal vergunningen voor verschillende loterijspelen met elk hun eigen vergunningvoorwaarden, past niet goed in het Europees juridische kader. V&J heeft daarom het voornemen het loterijenstelsel aan te passen en te vervangen door een meer open en eenduidig stelsel. Daarnaast was het vorige kabinet van mening dat het aanbieden van kansspelen geen taak voor de overheid is (zie Regeerakkoord Rutte II) als de visie van V&J op de loterijmarkt duidelijk is.
Krachtenveld	○ V&J (beleidsdepartement voor het kansspelbeleid) ○ FIN (als aandeelhouder van Nederlandse Loterij) ○ VWS (als beleidsdepartement sport, één van de doelen waaraan Nederlandse Loterij en enkele andere loterijen afdragen) ○ EZ (betrokken vanuit het marktordeningsperspectief) ○ Kansspelautoriteit (als toezichthouder) ○ De verschillende loterijen: Goede Doelen Loterijen, Postcodeloterij en de Nederlandse Loterij. ○ De goede doelen en de sportsector (ontvangen afdrachten van Nederlandse Loterij en de Goede Doelen Loterijen; deze partijen hebben een sterke lobby in Den Haag).
Behandeling	○ V&J heeft de herijking van het loterijstelsel aangekondigd in de brief van 11 juli 2014 aan de Kamer. De visie is nog niet afgerond. ○ V&J heeft inmiddels wel stappen gezet. De beleidsmatige voorkeur van V&J gaat uit naar een open stelsel (gelijke vergunningvoorwaarden voor iedereen, geen beperking aan het aantal vergunningen, geen voorwaarden aan afdrachten of uitkeringspercentage) of een uniform stelsel (vergelijkbaar met een open stelsel, maar dan met de voorwaarde dat vergunninghouders minimaal x% afdragen aan goede doelen). ○ V&J heeft de financiële gevolgen van verschillende beleidsopties voor de relevante stakeholders (de Staat, Goede doelen en de Spelers) laten onderzoeken. Dit rapport zal de basis zijn voor de discussie over mogelijke compensatie van 'verliezers' van een nieuw loterijstelsel. ○ In het regeerakkoord van 2012 is opgenomen dat het aanbieden van gokspelen geen kerntaak voor de overheid is. Dit betekent dat privatisering van Nederlandse Loterij op termijn mogelijk is. Belangrijke voorwaarde hiervoor is wel dat er duidelijkheid is over het loterijstelsel. Bij onduidelijkheid hierover zal de verkoopprijs namelijk lager uitvallen i.v.m. risico's voor de koper.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Voor FIN is het belangrijk dat het nieuw gekozen stelsel juridisch goed uitlegbaar is en dat privatisering van NL mogelijk is tegen een goede prijs. Indien de nieuwe inrichting negatieve financiële gevolgen (afdrachten en dividenden) heeft voor de Rijksbegroting, dient V&J deze te compenseren.

51.	GT: *Beloningsbeleid Staatsdeelnemingen*
Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen
Omschrijving inhoud	Het beloningsbeleid voor de bestuurders van Staatsdeelnemingen wordt door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) vastgesteld. Dit beleid bevat o.a. de maximale vaste en variabele beloning en vertrekvergoedingen. Financiën heeft hiervoor een beloningskader vastgesteld met daarin een methodiek voor het vaststellen van de hoogte van de beloning en minimumvereisten voor andere beloningscomponenten. Dit kader wordt afhankelijk van het percentage aandelen (variërend van 1 tot 100%) bij de Staatsdeelnemingen toegepast.
Krachtenveld	De AvA stelt het beloningsbeleid vast, de raad van commissarissen bepaalt binnen het beloningsbeleid de beloning van de bestuurders. Over het algemeen vinden de rvc's de beloningen te laag. Dit leidt vaak tot moeizame discussies over het herijken van de hoogte van de beloning in het beloningsbeleid. In de maatschappij en in de Kamer komt de hoogte van de beloning van (individuele) bestuurders regelmatig terug.
Behandeling	Het kabinet Rutte II heeft bepaald dat de variabele beloning voor bestuurders bij alle Staatsdeelnemingen maximaal 20% van het vaste salaris mag bedragen. Inmiddels is dat het geval. Daarnaast moet per deelneming het beloningsbeleid worden herijkt, zodat dit in lijn is met het beloningskader van de Staat. Bij ongeveer de helft van alle deelnemingen is het beloningsbeleid herijkt, bij de overige deelnemingen wordt afronding van de herijking in 2017 verwacht. De Kamer wordt jaarlijks rond september via het Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen geïnformeerd over de beloningen van bestuurders en commissarissen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	○ De beloningen van bestuurders van Staatsdeelnemingen zijn sinds 2008 door toedoen van Financiën fors gedaald. Eerst werden onder minister Bos de beloningen met tientallen procenten gematigd, daarna nogmaals met enkele procenten onder minister Dijsselbloem. Onze opvatting is dat het niet raadzaam is om verdere matiging van de beloningen, na het afronden van de lopende herijkingsronde, als doelstelling te hebben. Beter is om per geval te kijken in hoeverre de deelneming binnen het beloningsbeleid geschikte bestuurders kan vinden. ○ Bij de recente herijking van de beloning van bestuurders, is de herijking van de vergoeding van de raden van commissarissen achterwege gebleven. Uit ons onderzoek blijkt dat die vergoedingen over het algemeen lager zijn dan marktconform. Dat in combinatie met de toegenomen werkdruk en het afbreukrisico voor commissarissen, rechtvaardigt volgens ons een herijking van de vergoedingen. ○ De politieke discussie over beloningen richt zich vooral op enkele specifieke personen die op basis van een bestaand arbeidscontract meer verdienen dan het beleid toestaat. Het beloningskader zelf zoals de Staat dat hanteert voor deelnemingen blijkt over het algemeen goed uit te leggen en te verdedigen. ○ Regelmatig komt de discussie terug of Staatsdeelnemingen niet onder de Wet Normering Topinkomens (WNT) zouden moeten vallen. Onze opvatting is dat Staatsdeelnemingen niet onder de WNT moeten vallen. Het zijn private bedrijven, die geen overheidssubsidie krijgen en soms ook concurrentie ondervinden in de markt. Bovendien kan de Staat de maximale hoogte van de beloningen van deelnemingen al zelf vaststellen via het aandeelhouderschap.

52. GT: *Nucleair dossier*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen i.s.m. IRF
Omschrijving inhoud	Hoogambtelijke werkgroep (HAW) Nucleair: van september '16 tot mei '17 is onderzoek gedaan naar het binnenlandse nucleaire landschap en de financiële risico's voor de Staat. De belangrijkste bevindingen zijn: - Op korte termijn zijn er onvermijdbare financiële risico's voor de Staat: de ontmanteling van Kerncentrale Dodewaard (KCD) en het historisch afval (Petten). - Toekomstige risico's zijn de ontmantelingen van andere nucleaire reactoren en de opslag en eindberging van radioactief afval. Het principe "vervuiler betaalt" moet worden aangescherpt om deze risico's voor de Staat te minimaliseren. - Indien de Pallas-reactor gebouwd wordt (t.b.v. medische isotopen) is ca. 60-100 mln € (schatting) aan publieke bijdrage nodig. Dit wijkt af van het kabinetsstandpunt van Rutte II dat Pallas volledig privaat gefinancierd moet worden. FIN staat, gezien de ervaringen op de nucleaire dossiers (zie KCD en historisch afval), kritisch tegenover een overheidsbijdrage. Aan een bijdrage zouden strikte voorwaarden gesteld moeten worden, zowel qua financiële zekerheden, als inzake leveringszekerheid voor de Nederlandse markt. GKN (vergunninghouder KCD): GKN heeft onvoldoende middelen beschikbaar en zeker gesteld voor ontmanteling van de KCD; aanslaan van haar aandeelhouders is juridisch lastig. Hiermee ontstaat het risico dat de Staat deels opdraait voor de ontmanteling. Na eerste juridische stappen zijn er signalen dat GKN en aandeelhouders nu wel bereid zijn te onderhandelen. Mocht dit werkelijkheid worden, dan stuurt FIN aan op een deal, mits dit verwacht voordeel biedt voor de Staat. Historisch afval: NRG heeft onvoldoende middelen gereserveerd en toekomstige inkomsten ter dekking van verwerken en afvoeren van het historisch afval aanwezig te Petten. De financiële problematiek kan de productie van medische isotopen negatief beïnvloeden. NRG wil een structurele oplossing waarbij alle financiële risico's bij de Staat worden belegd. In de huidige werkwijze van NRG blijven de kosten moeilijk te schatten. Het moet worden bezien of er ook andere verwijderingconcepten te bedenken zijn, c.q. welke institutionele belemmeringen zouden moeten worden weggenomen om de bestaande aanpak beter te faciliteren. Ook zal de precieze rol van COVRA bij de verwijdering van het historisch afval moeten worden bezien. Een bijdrage aan NRG draagt op korte termijn bij aan continuïteit in de isotopenproductie, maar biedt geen structurele oplossing. Belangrijke voorwaarde is dat NRG maximaal financieel bijdraagt en maximale prikkel behoudt tot kostenreductie. Financiële Zekerheidstelling (FZS): Financieringen beoordeelt i.s.m. ANVS aanvragen FZS. FIN verwacht in juni '17 de aanvraag van EPZ (vergunninghouder kerncentrale Borssele). Mede naar aanleiding van de uitkomsten van de HAW is de inzet om de voorwaarden aan te scherpen (versterken 'vervuiler betaalt').
Krachtenveld	○ HAW: IenM, EZ, BZ, BZK, VWS ○ ANVS (IenM) ANVS (autoriteit onder IenM) is beleidsmaker en toezichthouder op het gebied van nucleaire veiligheid en aanverwante zaken. ○ Nucleaire vergunninghouders: EPZ (Kerncentrale Borssele), GKN (Kerncentrale Dodewaard), RID (Onderzoeksreactor Delft), ECN/NRG (HFR en LFR, Petten) ○ COVRA (Staat 100% aandeelhouder) en Urenco (Staat 1/3 aandeelhouder, daarnaast 1/3 Britse regering en 1/3 Duitse partijen RWE+E.on) ○ Partijen achter EPZ (Delta + RWE) en GKN (Nuon, EPZ, Engie, Uniper)

Behandeling	De Kamer wordt periodiek geïnformeerd over het nucleaire dossier. Meest recente informatie aan de Kamer is een (gelekt) Strategy&-conceptrapport over historisch afval. De TK wordt geïnformeerd over de bevindingen van de HAW inzake historisch afval en medische isotopen, zoals toegezegd door de minister van EZ mede namens de ministers van IenM en VWS.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Risico interdepartementaal: IenM en EZ, beide deels beleids-verantwoordelijk voor Nucleair, voelen zich – naar onze indruk - niet verantwoordelijk voor (oplossing van) financiële restrisico's uit de nucleaire sector en lijken aan te sturen op generale dekking. FIN zet in op een heldere en specifieke verantwoordelijkheid, mede om toekomstige risico's voor de overheid te beperken. Risico toezichtrol: ANVS (autoriteit onder IenM) heeft dubbelrol en daardoor potentieel dubbele-pettenprobleem). Bij financiële zekerheidsstelling is er een gedeelde verantwoordelijkheid van ANVS en FIN, waarbij FIN zich kritisch moet blijven opstellen. Risico juridisch: de procedure tegen GKN kent naar verwachting (oordeel LA) een lage kans van slagen. FIN dient in plaats daarvan in te zetten op een zo gunstig mogelijk onderhandelingsresultaat met GKN en aandeelhouders, waarbij het proces als drukmiddel fungeert. Risico financieel: sterke aandrang andere departementen op generale dekking voor financiële bijdragen en restrisico's.

CONCEPT

53. GT: *Groei luchthaven Schiphol*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen
Omschrijving inhoud	Groei van Schiphol is belangrijk voor de bereikbaarheid van NL en voor de Nederlandse economie. Tot en met 2020 is er echter een maximum van 500.000 vliegbewegingen per jaar op Schiphol Amsterdam afgesproken tussen de verschillende belanghebbenden verenigd in de Omgevingsraad Schiphol (ORS, vroeger Alderstafel). Schiphol bereikt naar verwachting eind dit jaar deze grens. Dit betekent dat Schiphol enkele jaren niet verder kan groeien. Vanaf 2021 mag Schiphol verder groeien conform het 50/50 principe, waarbij 50% van de geluidswinst die wordt behaald mag worden benut voor extra vliegtuigbewegingen. Deze regel laat ruimte voor interpretatie. Groei van Schiphol brengt investeringen en kosten met zich mee die deels door de Rijksoverheid gedragen worden. In 2016 hebben de aandeelhouders ingestemd met de bouw van een nieuwe pier en terminal (geen bijdrage overheid nodig). De snelle groei van Schiphol zorgt momenteel voor operationele problemen (wachtrijen).
Krachtenveld	Schiphol Groep: Amsterdam Airport Schiphol, Rotterdam The Hague Airport, Lelystad Airport. Gedeeltelijk eigenaar Eindhoven Airport (51%) Luchtvaartmaatschappijen: KLM, BARIN (belangenvertegenwoordiging) Aandeelhouders: MinFin namens de Staat (69,77%), de gemeenten Amsterdam (20,03%) en Rotterdam (2,2%), Aeroports de Paris (8%) Rijk: I&M (luchtvaartbeleid), EZ (industriepolitiek), V&J/Defensie (inzet marechaussee (KMAR) voor o.a. grensbewaking en politietaken) Toezichthouder: ACM Overig: omliggende gemeenten, omwonenden, luchtverkeersleiding.
Behandeling	Toekomstige groei: het vorige kabinet heeft de ORS gevraagd om met een advies te komen over de toekomstbestendige ontwikkeling van Schiphol naar 2030. Het nieuwe kabinet staat daarna voor de keuze in hoeverre groei op Schiphol wordt toegestaan. Verdere groei maakt bijdrage rijksoverheid aan infrastructuur (ontsluiting via spoor en wegen) en grenscapaciteit noodzakelijk. De Stas I&M heeft EUR 200 mln. toegezegd voor de uitbreiding van het station, een tekort van EUR 50 mln. resteert. Daarnaast zullen onder meer besluiten genomen moeten worden over zaken als de indeling van het civiel-militaire luchtruim, het baangebruik op Schiphol en eventueel compenserende maatregelen voor de omgeving. De ontwikkeling van Schiphol dient bovendien in samenhang met de woningbouwopgave in de regio te worden bezien. Recente drukte Schiphol: Schiphol heeft toegezegd de securitycontrolefilters volledig te bezetten deze zomer. Vorig jaar november is EUR 17 mln./135 extra KMAR incidenteel toegezegd. In de voorjaarsnota 2017 is dit EUR 20 mln./200 FTE structureel geworden vanaf 2018. Wachtrijen worden naar verwachting niet voorkomen, maar blijven beheersbaar.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Ons advies is om Schiphol conform de ruimere uitleg van de 50/50 regel te laten groeien, mits tegelijkertijd wordt aanvaard dat dit investeringen voor de Rijksoverheid met zich meebrengt. Verdere groei van Schiphol is van groot belang voor de bereikbaarheid en concurrentiepositie van Nederland en de Nederlandse economie.

54.	GT: *TenneT/Gasunie: energietransitie*
Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen
Omschrijving inhoud	Het vorige kabinet heeft met de energieagenda ingezet op transitie naar een CO2-arme energievoorziening. TenneT en Gasunie kunnen een belangrijke rol spelen bij de inrichting van de infrastructuur die nodig is om de energietransitie te laten slagen. Beleidsmatige keuzes van het kabinet kunnen van grote invloed zijn op de rol die TenneT en Gasunie in de toekomst spelen. Ook hebben de keuzes van het kabinet grote financiële gevolgen voor deze twee Staatsdeelnemingen en Financiën als aandeelhouder, omdat ze bepalend zijn voor de omvang van de investeringsagenda van beide bedrijven.
Krachtenveld	Financiën: 100% aandeelhouder van TenneT en Gasunie TenneT/Gasunie: beheerders van de elektriciteit- en gasinfrastructuur (hoofdnetten) in Nederland en delen van Duitsland, verantwoordelijk voor leveringszekerheid van energie EZ: beleidsministerie, opsteller van de Energieagenda I&M: verantwoordelijk voor klimaatbeleid, een belangrijke driver voor de Energieagenda ACM: toezichthouder, bepaalt de gereguleerde tarieven voor TenneT en Gasunie
Behandeling	○ Eind 2016 heeft de minister van EZ de Energieagenda opgesteld. Het doel is om in 2050 80-95% minder CO2 uit te stoten. De Energieagenda brengt in kaart wat nodig en mogelijk is om dit doel te halen. Er zijn diverse functionaliteiten genoemd, waarvan Kracht & Licht en Lage temperatuur warmte het meest relevant zijn voor TenneT en Gasunie. EZ werkt momenteel aan de transitiepaden. Hierin brengt EZ in beeld welke stappen het komende kabinet moet zetten om in 2030 op koers te liggen voor het behalen van de doelstelling voor CO2-reductie in 2050. ○ De keuze voor verdere CO2-reductie en klimaatneutrale energievoorziening impliceert grote investeringen, o.a. in infrastructuur. TenneT en Gasunie zijn daarom als stakeholders betrokken bij de uitwerking van de transitiepaden. ○ Eind van dit jaar moet het kabinet aan de Europese Commissie een voorstel sturen hoe Nederland de klimaatdoelstellingen gaat halen. De transitiepaden vormen hiervoor belangrijke input.
Ambtelijke beleidsopvattingen	○ De keuze voor een duurzame energievoorziening heeft implicaties voor de rol die TenneT en Gasunie in de toekomst als beheerders van de infrastructuur gaan spelen. Bij beide bedrijven is de energietransitie een belangrijke pijler in de strategie. De huidige regulering, wet- en regelgeving en vragen over wie wat betaalt, beperken echter de mogelijkheden voor daadwerkelijke koerswijzigingen. ○ Daarnaast heeft de koers om de energievoorziening CO2-arm te maken consequenties voor de leveringszekerheid. Om de leveringszekerheid op hoog niveau te houden zijn investeringen nodig in o.a. infrastructuur. Deze investeringen komen grotendeels voor rekening van TenneT en Gasunie (en dus de Staat). ○ Het is o.i. van belang de implicaties voor leveringszekerheid, de kosten daarvan en de mogelijkheid voor TenneT en Gasunie om investeringen terug te mogen verdienen via gereguleerde tarieven mee te wegen bij het uitzetten van een lange termijn koers voor de energievoorziening in Nederland.

55. GT: *Urenco – borging publieke belangen*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/Financieringen
Omschrijving inhoud	Financiën houdt via houdstermaatschappij UCN 1/3 van de aandelen in Urenco, een bedrijf dat uranium verrijkt met vestigingen in Nederland, het VK, Duitsland en de VS. De publieke belangen (non-proliferatie en veiligheid) worden geborgd door o.a. het Verdrag van Almelo. Het heeft echter de voorkeur van de Nederlandse Staat de publieke belangen daarnaast via een wet te borgen in plaats van via het aandeelhouderschap in Urenco.
Krachtenveld	Naast Nederland zijn de andere aandeelhouders het Verenigd Koninkrijk (1/3) en de Duitse energiebedrijven E.on en RWE (samen 1/3). Het Ministerie van EZ is beleidsverantwoordelijk en houdt samen met de Britse en Duitse overheid via een joint committee toezicht op de naleving van het Verdrag van Almelo.
Behandeling	○ Al enkele jaren wordt gewerkt aan nieuwe wetgeving voor Urenco. In oktober 2016 schreef de minister van EZ de Tweede Kamer dat het Nederlandse wetsvoorstel om de publieke belangen te borgen niet naar de Kamer gestuurd zou worden. De Nederlandse, Britse en Duitse overheid waren akkoord met het wetsvoorstel, maar de Duitse aandeelhouders E.on en RWE wilden niet instemmen met de bijbehorende governancestructuur. Die structuur sluit namelijk een beursgang uit, wat weer een expliciete eis van de Duitse overheid was. In juni 2017 is dit niet ingediende wetsvoorstel openbaar gemaakt. ○ Nu een Nederlandse wet vooralsnog geen optie is, wordt gewerkt aan alternatieve opties. Het VK onderzoekt momenteel de politieke draagkracht om een Britse wet te maken, die voor heel Urenco van toepassing zal zijn. Deze wet kan het VK eenzijdig opleggen, omdat het hoofdkantoor van Urenco in het VK staat. Als er politiek akkoord komt in het VK, gaat de wet in september 2017 naar het Britse parlement en kan deze in mei 2018 geïmplementeerd worden. Simultaan wordt dan een Nederlandse wet gemaakt die inhaakt op de Britse wet.
Ambtelijke beleidsopvattingen	○ Een nieuwe wet is o.i. hoe dan ook noodzakelijk om de publieke belangen bij Urenco beter te borgen. Het wel of niet willen verkopen van het Nederlandse aandeel in Urenco is een apart besluit. Verkoop van het Nederlandse aandeel voordat er een wet is, is echter geen optie. Maar als er eenmaal een wet is die de publieke belangen borgt, is er geen noodzaak meer aandeelhouder te blijven in Urenco. Het Nederlandse aandeel kan dan verkocht worden. Of dat ook gebeurt is afhankelijk van politiek draagvlak en de interesse vanuit de markt. ○ In de vorige Tweede Kamer was geen draagvlak om het Nederlandse aandeel te verkopen. Daarnaast is de vraag naar verrijkt uranium de afgelopen jaren gedaald in de markten waar Urenco actief is vanwege overaanbod en daarmee gepaard gaande sterke prijsdruk. Dit heeft als gevolg mogelijk lagere opbrengst bij verkoop van het aandeel en/of weinig interesse vanuit de markt. Op langere termijn zijn de vooruitzichten voor de uraniummarkt beter.

56. GT: *Terrorismefinanciering*	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FM en DGBEL/FIOD
Omschrijving inhoud	○ De aanpak van terrorismefinanciering (TF) is onderdeel van het bredere contraterrorismebeleid (CT). Het TF beleid heeft de volgende pijlers: ○ Bestuurlijke maatregelen: het 'bevriezen' van tegoeden van terroristische groeperingen en personen, ter uitvoering van VNVR-resoluties en EU-bevriezingsbesluiten. NL heeft daarnaast een nationale bevriezingslijst. De ministers van BZ, VenJ en FIN beslissen wie daarop wordt geplaatst. Financiële instellingen bevriezen de tegoeden en voorkomen financieel verkeer van en naar deze personen of entiteiten. ○ Strafrechtelijk spoor: TF is strafbaar sinds 2012 (art. 431 Sr).Het OM heeft hiervoor een speciale Officier van Justitie (OvJ) aangesteld. Ook de FIOD heeft als bijzondere opsporingsdienst een rol in de strafrechtketen. De FIOD onderzoekt fiscale en financieel-economische criminaliteit, waarvan TF-onderzoeken een specifiek onderdeel zijn. ○ Publiek-private samenwerking: overheden, toezichthouders en financiële instellingen werken nauw samen om misbruik van het financiële systeem voor terroristische doeleinden tegen te gaan.
Krachtenveld	○ TF heeft internationaal de aandacht van de VN, G7, G20 en de EU. Deze internationale organisaties hebben actieplannen opgesteld om TF-beleid te harmoniseren en effectiever te maken. ○ Een invloedrijke rol op TF heeft de Financial Action Taskforce (FATF), een intergouvernementeel technisch georiënteerd orgaan dat aanbevelingen doet om witwassen en TF tegen te gaan en waar deelnemende landen beurtelings geëvalueerd worden op (effectiviteit van) hun beleid.
Behandeling	○ De aanpak van TF is lopend beleid. Delen van het Actieplan Terrorismefinanciering van de EU zijn in onderhandeling en volgen het reguliere wetgevingsproces. De plaatsing van terroristische personen en/of organisaties op bevriezingslijsten (VN, EU of nationaal) is een continue proces.
Ambtelijke beleidsopvattingen	○ Omdat de aanpak van TF zo in de belangstelling staat zijn er in de laatste jaren veel initiatieven ontplooid, het genoemde EU Actieplan is hier een voorbeeld van. Focus op een goede implementatie hiervan is nodig voordat er een stapeling van initiatieven ontstaat. ○ De aanpak van nieuwe bronnen van TF is een blijvend proces i.s.m. diensten, de financiële sector en internationale partners. NL zet sterk in op publiek-private samenwerking om zo ook bij nieuwe ontwikkelingen snel te kunnen handelen.

57. DGFZ: *Internationale informatie-uitwisseling*	
Verantwoordelijk DG/directie	FZ (IZV/IZ voor internationale verdragen; AFP/EDA voor Europese afspraken en DB/FRI voor NL wetgeving) (informatie-uitwisseling door Belastingdienst)
Omschrijving inhoud	Belastingdiensten wisselen internationaal – op steeds grotere schaal – informatie uit. Dit kan: - Automatisch (grote hoeveelheden gegevens via databases) - Spontaan (belastingdienst in land X beschikt en deelt gegevens waarvan zij zelf vindt dat die ook nuttig zijn voor land Y) - Op verzoek (belastingdienst in land X vraagt aan land Y specifieke gegevens over belastingbetaler Z)
Krachtenveld	- Transparantie is een belangrijk wapen tegen belastingontwijking én belastingontduiking. NGO's (zoals Oxfam Novib en Tax Justice) pleiten al jaren voor (nog) meer informatie-uitwisseling. - Afspraken over wat en hoe worden gemaakt in internationaal verband (eerst OESO, vervolgens vaak richtlijn in EU). - Er moet altijd een (nationale) wettelijke basis zijn om de gegevens van de belastingplichtige te verkrijgen en een (internationale) regeling om de gegevens te kunnen delen. - Media besteden geregeld aandacht aan met name de gevolgen van FATCA voor zogeheten 'accidental Americans' in Nederland, die worden geconfronteerd met hun belastingplicht in de VS en (extra) informatie moeten aanleveren aan hun bank.
Behandeling	De volgende afspraken zijn in wetgeving geïmplementeerd, nu begint de uitvoering: - Common Reporting Standard (**CRS**), automatische uitwisseling van bankgegevens tussen meer dan 100 landen. Eerste uitwisseling door Nederland vindt plaats in september 2017. Niet alle landen (waaronder Curacao, Aruba en St Maarten) zijn in staat hun commitments na te komen. Dit kan voor Curaçao, Aruba en St Maarten (reputatie)schade opleveren. - **FATCA**, automatische uitwisseling van bankgegevens met de **VS**. Uitwisseling begonnen. Heeft bijzondere aandacht van de TK, omdat deze regelgeving impact kan hebben voor bankrekeningen van inwoners van Nederland met Amerikaanse nationaliteit. - Uitwisseling van **informatie over rulings** vindt plaats binnen OESO en EU verband. Uitwisseling begonnen. NL loopt achter met het uitwisselen in OESO-verband, mede gezien de grote hoeveelheid rulings. De TK heeft twijfels of NL richting andere Belastingdiensten voldoende transparant is over afspraken met multinationals. - **Country-by-Country reporting**. Uitwisseling van landenrapporten tussen belastingdiensten van multinationals. NGO's en een deel van de TK roept op tot het openbaar maken van dergelijke rapporten. Uitwisseling moet nog beginnen. De EU (implementatie richtlijn) en OESO (peer reviews en group pressure) houden toezicht of landen hun afspraken nakomen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De aanpak van internationale belastingontwijking, belastingontduiking en -fraude staat internationaal hoog op de agenda. Het verbeteren van fiscale transparantie staat o.i. hierbij centraal. Nederland is een groot voorstander van het verbeteren van de fiscale transparantie in internationaal verband.

58. DGFZ: *Autobelastingen*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ/IZV/VB
Omschrijving inhoud	Op 1 januari 2017 is Wet uitwerking Autobrief II (WUA II) in werking getreden. De maatregelen uit WUA II lopen van 2017 tot en met 2020. Uit WUA II volgen twee dossiers: • Evaluatie Wet uitwerking Autobrief II • Implementatie MRB-toeslag voor oude vervuilende dieselauto's
Krachtenveld	DGFZ, DGBel, Belastingdienst, IenM, RDW, EZ, BZK, SZW, Autobranche, Milieupartijen, VNO-NCW/MKB.
Behandeling	<u>Evaluatie Wet uitwerking Autobrief II:</u> • Medio 2018 worden de maatregelen uit Wet uitwerking Autobrief II geëvalueerd. Deze evaluatie zal worden uitbesteed. • Hierbij zal onder meer aandacht zijn voor de kosteneffectiviteit van (milieugerelateerde) stimuleringsmaatregelen en mogelijke signalen van overstimulering. • Vooruitlopend op de evaluatie is toegezegd de Kamer in het voorjaar van 2018 te informeren over het aantal nieuwe nulemissieauto's. <u>Implementatie MRB-toeslag voor oude vervuilende dieselauto's:</u> • Toeslag in de MRB voor dieselauto's met een fijnstofuitstoot hoger dan 5 mg/km. Treedt per 1 januari 2019 in werking. • Om deze maatregel uitvoerbaar te maken voor de Belastingdienst moet de RDW deze gegevens het kentekenregister aanvullen. • Over de voortgang van het aanvullen en de uitvoerbaarheid wordt de Kamer medio 2017 geïnformeerd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	<u>Evaluatie Wet uitwerking Autobrief II:</u> • Het aantal nieuwe nulemissieauto's, de CO_2-uitstoot van nieuwverkochte auto's en de budgetneutraliteit zullen onderwerp van discussie zijn. • Een deel van de Kamer zal het kabinet oproepen om mogelijke export van volledige elektrische en plug-in hybride voertuigen (PHEV's) die uit de lease komen te beperken. • Relevant is de overlap tussen nationale stimuleringsmaatregelen is en de toekomstige CO2-norm van het Europees bronbeleid. • De invoering van de nieuwe CO_2-testmethode voor (WLTP) vereist in medio 2019 een aanpassing van de BPM-tarieven. • Ook de doelen uit het transitiepad mobiliteit van de Energieagenda kunnen relevant zijn voor deze evaluatie. <u>Implementatie MRB-toeslag voor oude vervuilende dieselauto's:</u> • Het ontbreken van fijnstofuitstootgegevens kan leiden tot uitvoeringsproblemen voor de Belastingdienst (grote stroom klachten en bezwaren) en maakt de toeslag lastig te rechtvaardigen. • Zoals in de uitvoeringstoets is opgenomen is de MRB-toeslag alleen uitvoerbaar als de fijnstofuitstootgegevens in voldoende mate zijn aangevuld. • Deze maatregel ten behoeve van de luchtkwaliteit is een belangrijk onderdeel van het pakket van Wet uitwerking Autobrief II. Ondanks deze uitvoeringsrisico's is het politieke belang van deze maatregel groot. Media besteden regelmatig aandacht aan de gevolgen van Autobrief II voor het (semi-)elektrische wagenpark. Het moment van invoering van de roettax kan een publicitair debat opleveren tussen voor- en tegenstanders van deze maatregel, ook in relatie tot milieuzones.

59. DGFZ: *Staatssteun (lopende fiscale staatssteunzaken, o.a. Starbucks) en Hofzaken*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ – AFP EDA en DG BEL
Omschrijving inhoud	Er lopen sinds eind 2013 diverse onderzoeken van de Europese Commissie (EC) naar mogelijke fiscale staatssteun in rulingdossiers. Slechts één formeel onderzoek is openbaar; de overige onderzoeken zijn (nog) in een informeel stadium tussen EC en Nederland.Bij Starbucks heeft de EC geconcludeerd dat er sprake is van onrechtmatige staatssteun en heeft de terugvordering daarvan gelast. De terugvordering van € 25,7 miljoen heeft inmiddels plaatsgevonden. Tegen het besluit van de EC hebben zowel NL als Starbucks beroep aangetekend bij het EU Gerecht. Dit beroep loopt. Daarnaast heeft de EC informatie opgevraagd over de fiscale behandeling in Nederland van dienstverleningslichamen (dvl's), coöperaties (zie overdrachtsdossier wetsvoorstel coöps) en individuele belastingplichtigen (IKEA, BASF en ZARA). Deze onderzoeken van de EC bevinden zich nog in een informeel stadium en hierover vinden informele gesprekken met de EC plaats. Daarnaast zijn er een drietal rechtszaken aanhangig bij Het Hof van Justitie van de EU over twee Nederlandse fiscale regelingen, de fiscale eenheid (zie hierna het dossier toekomst fiscale eenheid) en de regeling voor Fiscale Beleggingsinstellingen (FBI's).Bij beleggen in aandelen kunnen alleen in Nederland gevestigde beleggingsfondsen gebruik maken van de fiscale voordelen van de regeling voor FBI's. Buitenlandse fondsen achten dit strijdig met het EU recht.
Krachtenveld	Betrokken ondernemingen, EC, EP, Tweede Kamer
Behandeling	In dossier Starbucks beroep bij het EU Gerecht. In andere staatssteundossiers: beantwoording vragen en overleg met EC. De rechtszaak inzake FBI's is aanhangig bij het Hof van Justitie. Daarnaast liggen er ruim tienduizend verzoeken van andere buitenlandse beleggingsfondsen bij de belastingdienst met een gezamenlijke waarde van 1,3 miljard euro. Een uitspraak van het Hof wordt in de tweede helft van 2018 verwacht.
Ambtelijke beleidsopvattingen	In de Starbucks-zaak is Nederland van mening dat er geen sprake is van een selectieve begunstiging van bepaalde ondernemingen (staatssteun), maar toepassing van normale wet- en regelgeving en jurisprudentie, gebaseerd op de OESO-verrekenprijzen richtlijnen (arms length principle – zakelijkheidsbeginsel). De EC heeft bij de staatssteunbeoordeling echter een nieuw en eigen zakelijkheidsbeginsel toegepast in de Starbuckszaak (overigens ook in de Fiat zaak van Luxemburg en de Apple-zaak van Ierland), waarvan de inhoud en reikwijdte niet bekend is. Beroep tegen Starbucks-besluit is ingesteld om duidelijkheid en rechtszekerheid te krijgen over toepasselijkheid staatssteunregels bij verrekenprijzen. Inzake de FBI's heeft de Hoge Raad eerder in 2015 geoordeeld dat er geen sprake was van strijdigheid met het EU recht. Daarom is o.i. uitprocederen wenselijk. Verlies van de procedure bij het Hof van Justitie behoort echter tot de mogelijkheden. De budgettaire impact van een verlies is sterk afhankelijk van de details van de uitspraak. Staatssteunzaken genereren zeer veel aandacht van nationale en internationale media. De – mogelijke – zaken worden doorgaans geplaatst in de context van Nederland als belastingparadijs.

60.	DGFZ: *Overzicht actuele EU-richtlijnvoorstellen*
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ/AFP/EDA
Omschrijving inhoud	Mandatory Disclosure (MD): Financiële tussenpersonen zoals belastingadviseurs en trusts worden verplicht om gebruikte grensoverschrijdende fiscale structuren (in anonieme vorm) openbaar te maken. Zwarte lijst: jurisdicties buiten de EU worden beoordeeld of zij voldoen aan de minimumcriteria van tax good governance. Uitgangspunt is dat als een jurisdictie niet aan alle criteria voldoet, dat dan de jurisdictie, behoudens nog te formuleren verzachtende omstandigheden, op de zwarte lijst wordt gezet. Verleggingsregeling: tijdelijk toepassen van een algemene verlegging van verschuldigde btw op binnenlandse diensten en leveringen tussen ondernemers naar de afnemer van die prestatie. E-publications: gelijke btw-behandeling van elektronische en fysieke publicaties door de toepassing van het verlaagde btw-tarief toe te staan voor elektronische en fysieke boeken, kranten en tijdschriften. E-commerce: uitbereiding van de Mini One Stop Stop (MOSS) naar andere grensoverschrijdende diensten en goederenleveringen en afschaffen van de vrijstelling voor kleine zendingen onder de € 22. C(C)CTB: een uniforme Europese belastinggrondslag voor de vennootschapsbelasting. Mogelijk ook consolidatie ('derde c'), waarbij winsten binnen een concern bij elkaar worden opgeteld en op grond van een verdeelsleutel onder betrokken lidstaten worden verdeeld.
Krachtenveld	MD: onduidelijk, het voorstel wordt pas op 21 juni verwacht. Zwarte lijst: Niemand is tegen de zwarte lijst. Vraag is wel of jurisdicties er permanent op moeten blijven (FRA, DUI, ITA) of dat jurisdicties de kans moeten krijgen om door verbetering van de lijst af te kunnen komen (ZWE, NL, IER en het VK). Verleggingsregeling: TSJ en OOS hebben te kennen gegeven gebruik te willen maken van een algehele verlegging in hun land. FRA en SLV hebben principiële bezwaren tegen het voorstel. De andere lidstaten zitten hier in min of meerdere mate constructief in. E-publications: vrijwel alle LS, met uitzondering van OOS en TSJ, zijn voorstander van dit richtlijnvoorstel. E-commerce: vrijwel alle lidstaten ondersteunen het uitgangspunt, maar bij veel LS zijn nog onduidelijkheden over de praktische uitwerking. C(C)CTB: lidstaten verdeeld over wenselijkheid harmonisering grondslag. Sommige LS hebben zorgen over gevolgen voor belastinginkomsten. Mogelijk nieuwe impuls door DUI-FRA as. Tweede en Eerste Kamer en kabinet zijn negatief over subsidiariteit en proportionaliteit ('gele kaart').
Behandeling	MD: op 21 juni zal het voorstel worden gepubliceerd. Zwarte lijst: eind 2017 zal de lijst worden gepubliceerd door de lidstaten. Op dit moment worden 92 jurisdicties onderzocht. Verleggingsregeling: het voorstel ligt ter besluitvorming voor tijdens de Ecofin van 16 juni. E-publications: het voorstel ligt ter besluitvorming voor tijdens de Ecofin van 16 juni. E-commerce: behandeling op Raadswerkgroepniveau. C(C)CTB: behandeling op Raadswerkgroepniveau.
Ambtelijke beleidsopvattingen	MD: Proportionaliteit is belangrijk tussen de toegevoegde waarde van dit voorstel versus de administratieve lasten die met dit voorstel gemoeid zijn. Er zijn al veel transparantie voorstellen (uitwisseling van rulings en behaalde winsten) in de afgelopen tijd aangenomen. Dit voorstel moet daarbovenop wel een meerwaarde hebben. Zwarte lijst: jurisdicties moeten geprikkeld worden om hun wetgeving aan te passen. Dit betekent dat proportionele en gerichte sancties moeten worden geflankeerd met goede regels over delisting.

	Verleggingsregeling: Nederland is vooralsnog zelf niet van plan in te zetten op deze vorm van fraudebestrijding en kan dit ook niet op basis van de nu beschreven voorwaarden, maar is geïnteresseerd in de effecten daarvan in lidstaten die de maatregel wel willen inzetten met het oog op de toekomstige beslissing voor een definitief btw-systeem. E-publications: met dit voorstel wordt tegemoet gekomen aan de wens van de TK voor deze gelijke behandeling. De maatregel heeft financiële consequenties. In de dekking voor de budgettaire derving is nog niet voorzien. E-commerce: Voorstander van het voorstel dat belangrijke belemmeringen voor grensoverschrijdende e-commerce wegneemt en het level playing field ten goede komt. Wel spelen uitvoeringstechnische en handhavingsvraagstukken voor de Belastingdienst en Douane voor het gedeelte van het richtlijnvoorstel dat ziet op derde landen. Daarbij blijft de implementatietermijn een belangrijk aandachtsgebied. C(C)CTB: NL is niet overtuigd dat beoogde doelen van de CCTB- en CCCTB-voorstellen worden bereikt: belastingontwijking is eerder in EU-richtlijnen geregeld en ook voordelen interne markt lijken beperkt. Nadelige gevolgen voor NL begroting: tarief vennootschapsbelasting zou significant moeten worden verhoogd om verlies aan inkomsten te compenseren. Traject kan nog zeer lang gaan duren, tenzij FRA en DUI er vaart achter willen zetten. Communicatie: Media besteden met name aandacht aan e-publications en de C(C)CTB. Over het laatste onderwerp is de berichtgeving kritisch.

CONCEPT

61. DGFZ: *Dividendbelasting (positie multinationals)*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ, directie DB/winst en directie IZV/internationale zaken
Omschrijving inhoud	Grote beursgenoteerde multinationals pleiten regelmatig voor afschaffing van de dividendbelasting. Dividendbelasting is in NL een voorheffing en dus verrekenbaar met de inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting. NL dividendbelasting is vanuit NL oogpunt voor de buitenlandse aandeelhouder een eindheffing. In de meeste gevallen is de dividendbelasting op basis van een belastingverdrag in het buitenland wel verrekenbaar. Dividendbelasting speelt in die zin voor het vestigingsklimaat geen grote rol. Er is ook geen directe koppeling met investeringsbeslissingen van bedrijven Dividendbelasting speelt alleen een rol als een onderneming beoogt dividend uit te keren aan buitenlandse aandeelhouders en de dividendbelasting niet kan worden verrekend. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een deel van de portfolio-aandeelhouders (belang <5%) uit het Verenigd Koninkrijk. Nederlandse multinationals met veel portfolio-aandeelhouders in het VK hebben hier last van. Daarnaast speelt de dividendbelasting een rol bij de inkoop van aandelen. Een onbelaste inkoop is alleen mogelijk als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Afschaffing van de dividendbelasting is echter een grote generieke maatregel voor specifieke problemen. Afschaffing van de dividendbelasting leidt tot een budgettaire derving van € 1,4 miljard waarvoor – bij een gelijk uitgavenniveau/EMU saldo – dekking moet worden gezocht. Dat gaat gepaard met een verschuiving van belastingdruk van buitenlandse aandeelhouders naar Nederlandse belastingbetalers, afhankelijk van de gekozen dekking. Bovendien heeft dit tot gevolg dat het grootste deel van derving ten gunste komt van buitenlandse overheden (die verlenen nu de verrekening). Met de afschaffing van de dividendbelasting verdwijnt de bronheffing op uitgekeerde dividenden. Dat vergroot de kans dat Nederland als doorsluisland wordt gebruikt bij internationale constructies om de totale belastingdruk te verminderen. Dit is niet in lijn met de Nederlandse inzet ten aanzien van de bestrijding van belastingontwijking en slecht voor het imago van Nederland. Dat Nederland nu geen bronheffing op rente en royalty's kent speelt daarbij een rol.
Krachtenveld	Grote beursgenoteerde multinationals.
Behandeling	Er lopen momenteel geen concrete voorstellen. Dit is mede afhankelijk van de inhoud van een nieuw regeerakkoord
Ambtelijke beleidsopvattingen	Om het Nederlandse fiscale vestigingsklimaat op een verantwoorde manier blijvend aantrekkelijk te houden, ligt – vanuit het perspectief voor de lange termijn – een verlaging van de vennootschapsbelasting veel meer voor de hand dan afschaffing van de dividendbelasting.

CONCEPT

62. DGFZ: *Belastingverdragen*

Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ, directie International Zaken en Verbruiksbelastingen
Omschrijving inhoud	NL onderhandelt voortdurend met andere landen over (nieuwe) belastingverdragen. Een dergelijk verdrag omvat afspraken die moeten voorkomen dat enerzijds bedrijven of burgers dubbel belasting betalen (verdeling van heffingsrechten) en anderzijds dat er geen belasting wordt betaald (anti-misbruikbepalingen). De laatste stand van zaken van de verdragsonderhandelingen is:

Landen waarmee Nederland momenteel **in gesprek** is:	Verdragen en wijzigingsprotocollen die naar verwachting binnenkort **ondertekend** worden:	Verdragen en wijzigingsprotocollen die momenteel de **parlementaire goedkeuringsprocedure** doorlopen:
Andorra België Chili Frankrijk India Iran Liechtenstein Pakistan Polen Senegal Verenigde Staten	Bangladesh Bulgarije Denemarken Irak Ierland Spanje Oekraïne Zimbabwe	Ghana Kenia Malawi Oezbekistan Zambia

Het multilaterale instrument ("MLI") heeft NL op 7 juni 2017 ondertekend en doorloopt momenteel de gebruikelijke parlementaire goedkeuringsprocedure. Met het MLI worden de meest recente verdragsbepalingen die de OESO in het BEPS-project tegen belastingontwijking heeft ontwikkeld (waaronder een algemene anti-misbruikbepaling) in één keer in de bestaande verdragen geïmplementeerd. Het MLI biedt daardoor een alternatieve route om op efficiënte wijze anti-misbruikmaatregelen in de verdragen met de 23 ontwikkelingslanden op te nemen.

Krachtenveld	Bij de verdragsonderhandelingen spelen oa de volgende discussies: • **Bronheffingen**. Ontwikkelingslanden, waaronder India, proberen steeds meer hoge bronbelastingen in belastingverdragen op te nemen. NL is bij ontwikkelingslanden bereid hogere bronbelastingen af te spreken, mits de belangen van NL belastingplichtigen niet onevenredig worden geschaad. Mogelijk hebben NGO's, en in het verlengde BHOS kritiek op dit beleid. • **Pensioenen**. In de huidige verdragen met de buurlanden België en Frankrijk is momenteel een woonstaatheffing voor pensioenen opgenomen. Dit terwijl NL in het huidige verdragsbeleid streeft naar uitsluitende bronstaatheffing. Gezien het grote budgettaire belang is de verwachting dat te zijner tijd discussie hierover op politiek niveau met deze landen nodig zal zijn. • **LOB-bepaling.** Met de VS zijn gesprekken gaande over het actualiseren van de huidige anti-misbruikbepaling (de zogenoemde LOB-bepaling). Mogelijk heeft VNO-NCW hier bezwaar tegen, omdat aanscherping van de LOB-bepaling het NL bedrijfsleven kan schaden. Daarbij is het level-playing-field, de VS-verdragen met oa Lux, BEL, Ier en Zwi van belang.
Behandeling	Zie het bovenstaande overzicht.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het verdragsbeleid van NL is vastgelegd in de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2011.

CONCEPT

63. DGFZ: *Wetsvoorstel introductie inhoudingsplicht houdstercoöperatie en uitbreiding inhoudingsvrijstelling*

Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ, directie Directe Belastingen/ afdeling winst
Omschrijving inhoud	Dit concept wetsvoorstel heeft als doel misbruik van coöperaties in internationale structuren te bestrijden. Een coöperatie, ook als die niet voor zijn oorspronkelijke doel wordt benut en als houdstercoöperatie in internationale structuren wordt gebruikt, is momenteel veelal bij voorbaat uitgezonderd van inhoudingsplicht dividendbelasting. Een kapitaalvennootschap is daarentegen wel inhoudingsplichtig voor de dividendbelasting. Het concept wetsvoorstel bevat maatregelen om dit verschil op te heffen. Houdstercoöperaties worden inhoudingsplichtig voor de dividendbelasting voor wat betreft de opbrengsten uit kwalificerende lidmaatschapsrechten. Daarnaast wordt een meer gelijke behandeling voor toepassing van de inhoudingsvrijstelling in de dividendbelasting van houdstercoöperaties en kapitaalvennootschappen nagestreefd. De inhoudingsvrijstelling wordt uitgebreid richting derde landen waarmee Nederland een belastingverdrag heeft gesloten dat voorziet in een dividendbepaling. De uitbreiding van de inhoudingsvrijstelling gaat gepaard met een aanscherping van de huidige antimisbruikbepalingen in de dividend- en vennootschapsbelasting.
Krachtenveld	De aanleiding van het wetsvoorstel is de (tot nu toe niet in het openbaar geuite) kritiek van de Europese Commissie (EC) inzake het gebruik van de coöperatie in Nederland vanuit staatssteunperspectief. Met de EC is informeel afgesproken om stappen te zetten op dit dossier onder de voorwaarde dat de EC geen formeel onderzoek staatssteun zou starten. De verwachting is dat de EC dit alsnog zal doen, als het wetsvoorstel geen doorgang vindt. Daarnaast heeft de EC informeel laten weten, naast houdstercoöperaties, ook intercompany coöperaties, ook als zij niet overwegend houdsteractiviteiten verrichten, inhoudingsplichtig te willen maken. Onder intercompany coöperaties worden coöperaties verstaan waarin met elkaar verbonden leden een belang hebben van meer dan 95%. Deze discussie loopt nog (want gaat verder dan oorspronkelijke bezwaren van de EC). Om er voor te zorgen dat het reële coöperatieve bedrijfsleven niet geraakt wordt, is het concept wetsvoorstel voorafgaand aan de consultatie voorgelegd aan de Nationale Coöperatieve Raad (NCR). De NCR kon zich vinden in het concept. VNO-NCW heeft zich nog niet uitgelaten over het wetsvoorstel, maar had geen bezwaren tegen de brief die met Prinsjesdag is verstuurd (waarin voorstellen werden aangekondigd). De verwachting is dat de advieswereld (NOB en afzonderlijke advieskantoren, zoals PWC) zich deels kritisch, deels positief zullen uitlaten over het wetsvoorstel. De kritiek zal met name gericht zijn op de aanscherping van de antimisbruikmaatregelen. Hierdoor zullen bepaalde structuren niet meer lucratief zijn. Media hebben tot nog toe nauwelijks aandacht besteed aan het wetsvoorstel. Spreeklijnen liggen klaar.
Behandeling	In de Prinsjesdagbrief 2016 heeft het kabinet voorstellen gedaan om het verschil in fiscale behandeling in de dividendbelasting tussen kapitaalvennootschappen enerzijds en coöperaties die niet voor hun oorspronkelijke doel worden benut anderzijds op te heffen. In december 2016 heeft er een schriftelijk overleg over deze brief plaatsgevonden met de Tweede Kamer. De internetconsultatie heeft plaatsgevonden van 16 mei 2017 tot en met 13 juni 2017. Hierna volgt het wetsvoorstel het BP-traject. Indiening van het wetsvoorstel is beoogd op Prinsjesdag 2017 en inwerkingtreding per 1 januari 2018.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het wetsvoorstel heeft een structurele budgettaire derving van € 30 mln. waarvoor nog dekking gevonden moet worden binnen het domein van het bedrijfsleven. De dekkingsmaatregelen, de uitvoeringstoets en de paragraaf over de administratieve lasten worden pas opgenomen in het definitieve wetsvoorstel.

64. DGFZ: *Toekomst fiscale eenheid vennootschapsbelasting*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ/DB
Omschrijving inhoud	De fiscale eenheid (FE) staat onder voorwaarden toe dat een groep Nederlandse vennootschapsbelastingplichtige lichamen als één belastingplichtige kan worden behandeld. Zo kunnen o.a. winsten en verliezen binnen de FE met elkaar worden verrekend. In het buitenland gevestigde lichamen (zonder Nederlandse vaste inrichting) kunnen niet in een FE worden opgenomen. Dat is onder het EU-recht gerechtvaardigd voor zover het grensoverschrijdende verliesverrekening betreft. Door deze onmogelijkheid kunnen bepaalde voordelen (elementen) van het FE-regime niet in grensoverschrijdende situaties worden benut. Dit is mogelijk in strijd met het EU-recht en zou in dat geval kunnen leiden tot een fundamentele herbezinning van de regeling.
Krachtenveld	Vennootschapsbelastingplichtigen die een FE vormen (200.000 gevoegde maatschappijen, waarvan 97% in het MKB) of die in een grensoverschrijdende situatie zitten, Hoge Raad (HR), Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ EU), Tweede en Eerste Kamer. Het dossier krijgt in de media voornamelijk aandacht in de vakpers.
Behandeling	Op 8 juli 2016 heeft de HR prejudiciële vragen gesteld aan het HvJ EU over de verenigbaarheid van het Nederlandse FE-regime in de vennootschapsbelasting (Vpb) met de uit het EU-recht voortvloeiende vrijheid van vestiging.[2] Het gaat om twee afzonderlijke zaken met een gemeenschappelijke kernvraag: kunnen belastingplichtigen ondanks dat zij geen FE kunnen aangaan met hun buitenlandse dochters, wel in aanmerking komen voor de voordelen van afzonderlijke elementen van het FE-regime alsof wel een FE met die buitenlandse dochters is aangegaan (de zogenoemde per-elementbenadering)? De erkenning van de per-elementbenadering door het HvJ EU heeft – ook budgettair – mogelijk verder strekkende gevolgen voor de Vpb dan de problematiek die aan de orde is in de aanhangige zaken. Het gaat onder meer om het - door de wetgever niet zo bedoeld - in aanmerking nemen van rente, valutaresultaten en bepaalde verliezen. Deze gevolgen kunnen met reparatiewetgeving slechts voor de toekomst worden beperkt. Zowel de Eerste als Tweede Kamer zijn over deze gevolgen bij meerdere gelegenheden geïnformeerd. De mondelinge behandeling bij het HvJ EU wordt net voor of na de zomer verwacht. De conclusie van de advocaat-generaal (A-G) bij het HvJ EU kan normaliter binnen drie maanden na de mondelinge behandeling worden verwacht (als de mondelinge behandeling niets aanvullends oplevert zelfs binnen zes weken). Een arrest van het HvJ EU is daarom vermoedelijk eind 2017, begin 2018 te verwachten.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Vanwege alle onduidelijkheden, onzekerheden en de mede daaruit voortvloeiende complexiteit is met uw voorganger afgestemd pas met reparatiewetgeving te komen na een (negatieve) conclusie van de A-G of uitspraak van het HvJ EU. Er worden mogelijke oplossingsrichtingen uitgewerkt in anticipatie op de aanvaarding van de per-elementbenadering. Deze hebben o.i. tot doel op korte termijn het (toekomstige) budgettaire risico te beperken. Op langere termijn kan dan over de toekomst van de FE of varianten daarvan worden nagedacht.

[2] Artikel 49 en 54 VWEU.

65.	DGFZ: *Implementatie richtlijn vouchers*
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ/IZV/VB
Omschrijving inhoud	Het wetsvoorstel strekt ertoe om de vorig jaar onder NL voorzitterschap aangenomen EU-voucherrichtlijn te implementeren in de Wet op de omzetbelasting 1968. De nieuwe geharmoniseerde regels maken een einde aan een aantal onduidelijkheden wat betreft de btw-heffing over goederenleveringen en dienstverrichtingen waarbij vouchers als tegenprestatie worden gebruikt. De nieuwe regels hebben in het bijzonder betrekking op de definitie en de soorten van vouchers, het al dan niet heffen van btw bij transacties met vouchers en de maatstaf van heffing bij belaste transacties met een voucher.
Krachtenveld	In het proces van de onderhandelingen in Brussel over de totstandkoming van de voucherrichtlijn heeft er verschillende keren overleg en afstemming met vertegenwoordigers van het Nederlandse bedrijfsleven plaatsgevonden. Het gaat daarbij met name om vertegenwoordigers van VNO-NCW, MKB-Nederland en van de telecommunicatiesector. Vanaf het begin heeft men de ontwikkelingen met betrekking tot deze richtlijn goed kunnen volgen. Het bedrijfsleven staat op zichzelf positief staat tegenover de totstandkoming van een beperkt aantal uniforme basisregels voor vouchers. Er bestaan bij het bedrijfsleven echter ook zorgen dat de toepassing van de btw-regels voor veel sectoren complex zal blijven vanwege de grote, nog steeds toenemende diversiteit aan vouchers, waarbij vaak meerdere partijen een rol spelen.
Behandeling	Het wetsvoorstel is op 2 juni 2017 ter advisering naar de RvS gestuurd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De voucherrichtlijn moet in de nationale btw-wetgeving worden geïmplementeerd en biedt de lidstaten daarbij niet de mogelijkheid bepaalde onderdelen ervan naar eigen keuze in te vullen in de nationale wetgeving. Het wetsvoorstel volgt daarom zoveel mogelijk de redactie van de richtlijntekst. Het wetsvoorstel bevat verder geen additionele nationale bepalingen. Het Uitvoeringsbesluit OB 1968 en enkele beleidsbesluiten zullen moeten worden aangepast/ingetrokken. Wij zijn bezig de precieze gevolgen in kaart te brengen met de Belastingdienst en het bedrijfsleven. De huidige regelingen voor bijvoorbeeld spaarzegels en airmiles worden in de nieuwe opzet in een aantal gevallen mogelijk minder gunstig voor het bedrijfsleven.

66. DGFZ: *BTW (carrousel) fraude*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ/IZV/VB (voor Europees overleg inhoudelijk en wettelijke maatregelen) DGFZ/AFP Europa (voor Europees overleg proces) DGBel en Belastingdienst (voor de uitvoering door belastingdienst en FIOD en beleidsbesluiten) Ministerie van V en J/Openbaar ministerie (voor strafrechtelijke onderzoeken door Belastingdienst/FIOD).
Omschrijving inhoud	Aanpak en bestrijding van BTW-fraude nationaal en Europees
Krachtenveld	Bedrijfsleven, (buitenlandse) belastingdienst(en), Europese Commissie, Europees en nationaal parlement, diverse departementen, KvK, Douane en rechtelijke macht.
Behandeling	Dit dossier is een continue Europees en nationaal proces en staat ook in de politieke belangstelling. *De fraude* De opzet van het huidige BTW-systeem in Europa is gevoelig voor de specifieke vorm van btw-carrouselfraude. Hiermee is naar schatting € 50 miljard per jaar in de hele EU mee gemoeid. De mate waarin de lidstaten getroffen worden verschilt en wordt door de Europese Commissie jaarlijks afgeleid uit de zogenoemde VAT-GAP. Deze fraude wordt voor 80% veroorzaakt door georganiseerde misdaad met linken naar landen buiten de EU. *Nederlandse aanpak* De aanpak in Nederland is van een multidisciplinair karakter met investering in samenwerking met alle in de diensten- en handelketen betrokken partijen. De FIOD doet ook veel aan uitwisseling van kennis over onze aanpak met andere lidstaten. Naast het multidisciplinaire karakter is kenmerkend voor Nederland dat de aanpak van fraude nationaal gericht is op *het voorkomen* van btw-verlies waarbij data analyse en snelle inzet van mensen een belangrijke rol speelt. Dit heeft ertoe geleid dat we snel met de branche informatie over de fraudeontwikkeling en de te nemen fraudemaatregelen kunnen afstemmen. Recent heeft NL voortvarend het eerste signaal van telecomfraude in samenspraak met de branche opgepakt en een traject van btw-verlegging ingezet, eerst snel via een goedkeurend beleidsbesluit gevolgd door een verplichte verlegging door aanpassing van het Uitvoeringsbesluit OB 1968. *Europese aanpak* De fraude is alleen in Europees (en liefst internationaal) verband te bestrijden. Belangrijk daarin is een netwerk van fraude-experts: EUROFISC. Een Frans –Nederlands initiatief. Hierin worden tussen de lidstaten mogelijke fraude gerichte gegevens uitgewisseld. Een ander initiatief in Beneluxverband vindt nu navolging in Europees verband: een speciale IT tool TNA (Transaction Network Analyses) waarmee veel sneller en completer dan via handmatige analyse frauduleuze handelsnetwerken in beeld kunnen worden gebracht. Naast het verbeteren van de samenwerking en informatie uitwisseling tussen lidstaten en data-analyse heeft de Europese Commissie in het BTW-actieplan een aanpak van deze fraude geschetst. Eind 2017 is een voorstel te verwachten voor een definitief BTW systeem dat robuuster moet zijn tegen deze fraude. Voor de korte termijn stelt de Commissie voor om lidstaten tijdelijk een verlegging van btw-plicht naar de afnemer toe te staan op bijna alle diensten en leveringen van goederen in hun land. Zie hiervoor het dossier actuele richtlijnvoorstellen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Bij te nemen maatregelen en de aanpak van btw fraude vindt altijd een afweging plaats tussen de effectiviteit en de administratie uitvoeringslast die de maatregel veroorzaakt. De Nederlandse inzet tijdens het EU-voorzitterschap heeft goede aandacht gekregen in de media. Los daarvan keert het onderwerp vooral terug op het moment dat de FIOD strafrechtelijke onderzoeken naar BTW-carrouselfraude in de publiciteit brengt.

67. DGFZ: *Lokale belastingen*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ, AFP/Beleid
Omschrijving inhoud	Voor de lokaal geheven belastingen door gemeenten en provincies is de minister van BZK de primair verantwoordelijk bewindspersoon, voor de waterschappen is dat de minister van I&M. De betrokkenheid van het ministerie van Financiën bij lokale belastingen vloeit met name voort uit het mede fondsbeheerder zijn van het Gemeente- en Provinciefonds. Daarnaast is er een betrokkenheid van de staatssecretaris van Financiën gegeven zijn primaire verantwoordelijkheid voor het kwijtscheldingsbeleid van belastingen (Invorderingswet). De belangrijkste gemeentelijke belasting is de onroerende zaakbelasting (OZB), de belangrijkste provinciale belasting de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB). Van het totaal aan belasting- en premieopbrengsten wordt 95% geheven door het Rijk en slechts 5% door de decentrale overheden (gemeenten 3,4%, waterschappen 1% en provincies 0,6%). Over de ontwikkeling van de lokale belastingen en heffingen wordt jaarlijks gerapporteerd door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) in de Atlas van de lokale lasten. Het overleg met de vertegenwoordigers van de medeoverheden (VNG, IPO en UvW) en met de Tweede en Eerste Kamer over de ontwikkeling van de lokale lasten vindt plaats op basis van deze cijfers.
Krachtenveld	BZK, EZ (lokale heffingen bedrijven), de VNG, het IPO, de UvW, de Tweede en Eerste Kamer en diverse belangenorganisaties zoals bijvoorbeeld Vereniging Eigen Huis.
Behandeling	N.v.t.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Al vele jaren wordt gepleit voor een verruiming van het lokaal belastinggebied, met name van het gemeentelijk belastinggebied. Argumenten die hiervoor worden genoemd zijn o.a. versterking van de lokale democratie, de doelmatigheid (flypaper-effect) en de in internationaal perspectief bezien beperkte omvang van het lokaal belastinggebied. Daar is als argument bijgekomen de mogelijkheid die zo'n verruiming biedt om de lasten op arbeid te verlagen. In 2015 is - als onderdeel van een mogelijke belastingherziening - als één van de opties genoemd een verschuiving van rijksbelastingen (inkomstenbelasting) naar gemeentelijke belastingen in de orde van grootte van € 4 miljard. Deze optie is begin 2016 nader uitgewerkt, uiteindelijk resulterend in een gezamenlijke brief van de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën met bouwstenen voor een hervorming van het gemeentelijk belastinggebied die op 24 juni 2016 naar de Tweede en Eerste kamer is gestuurd. In de brief is expliciet gemeld dat het "logischerwijs" aan het volgende kabinet is om hierin keuzes te maken. Media tonen begrip voor de wens van gemeenten om hun belastinggebied te verruimen, mede omdat ze meer verantwoordelijkheden hebben gekregen. Tegelijkertijd plaatst de pers kritische vraagtekens bij de betrouwbaarheid van gemeenten als inner van belastingen.

68. DGFZ: *Modernisering kleine ondernemingsregeling btw*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ, IZV/VB
Omschrijving inhoud	**Wat is het probleem:** Ondernemers die in een jaar minder dan € 1.883 btw moeten afdragen kunnen momenteel in aanmerking komen voor een belastingvermindering of hoeven helemaal geen btw af te dragen. De huidige regeling is complex (daardoor fraude- en fraudegevoelig), ongericht en discriminatoir (alleen voor natuurlijke personen) en leidt tot een disbalans tussen enerzijds het individuele fiscale belang per ondernemer en anderzijds de uitvoeringskosten (Belastingdienst) en de administratieve lasten. **Oplossing:** In het BP 2018 wordt de huidige regeling gemoderniseerd door introductie van een rechtsvormneutrale, facultatieve omzetgerelateerde vrijstellingsregeling voor **alle** kleine ondernemers. De budgettair neutrale omzettingsgrens ligt rond de € 20.000.
Krachtenveld	• Weerstand verwacht vanuit VNO-NCW en MKB. De ondernemers die met een omzetgerelateerde vrijstelling het "financiële cadeau" van € 1345 moeten missen. Dit zijn ondernemers met hoge omzet in combinatie met lage afdracht of hoge voorbelasting (ondernemers die onder 6%-tarief vallen, horeca en financiële dienstverlening) • Steun vanuit ZZP-Nederland (vereenvoudiging voor ZZPérs met omzet onder de € 20.000.
Behandeling	Maakt deel uit van het Belastingplanpakket 2018. Inwerkingtreding 1 januari 2019.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• Een omzetgerelateerde vrijstelling maakt de heffing van btw bij kleine ondernemers eenvoudiger, omdat vrijgestelde ondernemers geen aangifte meer hoeven te doen. Hierdoor treedt een structurele besparing op in de uitvoeringskosten bij de Belastingdienst • De mogelijkheid tot het doen van jaaraangifte komt te vervallen. Ondernemers die voor de regeling kiezen zijn vrijgesteld van aangifte, de andere ondernemers doen vanwege de hoogte van hun omzet regulier per kwartaal aangifte. Dit is een vereenvoudiging voor de Belastingdienst en draagt bovendien bij aan een effectievere bestrijding van btw-fraude. • De voorgestelde regeling kan niet meer (onbedoeld) gebruikt worden door grotere ondernemers, maar alleen nog door kleine ondernemers waarvoor de regeling bedoeld is. • Binnen de huidige groep van 1,9 miljoen btw-plichtige ondernemers heeft circa de helft een omzet van minder dan € 20.000. Een facultatieve omzetgerelateerde vrijstelling zal vooral interessant zijn voor ondernemers binnen deze groep die leveringen of diensten verrichten aan particulieren (B2C). Indien 10% van de huidige totale groep van btw-plichtige ondernemers voor een vrijstelling kiest, zal de structurele besparing bij de Belastingdienst naar verwachting € 8 tot 10 miljoen bedragen.

2027172 03713

69. DGFZ: *Exportheffing afvalstoffenbelasting*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ/IZV
Omschrijving inhoud	• De afvalstoffenbelasting voor stortafval werd per 1 januari 2012 afgeschaft, per 1 april 2014 heringevoerd, en per 1 januari 2015 uitgebreid tot afvalstoffen die worden verbrand (Belastingplan 2015). Bij die verbreding heeft de Tweede Kamer bij amendement ook een exportheffing in de afvalstoffenbelasting ingevoegd. Reden daarvoor was een vrees voor weglekeffecten (met name naar Duitsland, waar geen belasting op verbranding geldt). • De destijds gekozen vormgeving van de exportheffing bleek niet Europees houdbaar en handhaafbaar. Het tarief van de exportheffing is daarom met terugwerkende kracht op nul gesteld. • Een gezamenlijke werkgroep van de afvalsector en betrokken instanties heeft geconcludeerd dat een Europees houdbare handhaafbare exportheffing onder bepaalde voorwaarden mogelijk is. In de voorgestelde opzet ligt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de exportheffing bij twee uitvoerende instanties, de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en de Belastingdienst, ieder voor hun eigen deel. • De ILT, in Nederland verantwoordelijk voor het toezicht op de export van afval, zou in deze opzet de geëxporteerde hoeveelheden en opgegeven verwerkingswijze beoordelen. Niet al deze gegevens zijn op dit moment in detail bekend bij de ILT. Naar Vlaams voorbeeld kan daarvoor een systeem worden opgezet waarbij de exporteur aanvullende gegevens verstrekt aan de ILT. • De administratieve controle van de aangifte, de inning en het boetebeleid zou in deze opzet plaatsvinden door de Belastingdienst. De Belastingdienst maakt daarbij gebruik van door de ILT beoordeelde gegevens.
Krachtenveld	Ministerie van I&M, ILT, RWS, afvalbranche (o.a. Vereniging Afvalbedrijven en Brancheverenigingen Breken en Sorteren), Eerste en Tweede Kamer.
Behandeling	Op 19 mei 2017 is een brief met de rapportage van de werkgroep exportheffing naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. In de brief aan de Kamers is de ambitie uitgesproken om de voorbereidingen voor invoering in het voorjaar van 2018 gereed te hebben. • In het Belastingplan 2018 zal het belastbare feit van de huidige exportheffing in de Wet belastingen op milieugrondslag zodanig gerepareerd worden dat de grondslag overeenkomt met de grondslag voor de binnenlandse heffing. Tevens wordt het tarief van nihil op het binnenlandse tarief gesteld. • Ten tweede zullen de betrokken uitvoerende instanties (ILT en Belastingdienst) in de komende periode de exportheffing verder invullen aan de hand van een gedetailleerde uitwerking op handelingenniveau. • Tot slot zal ook voor de ILT dekking gevonden moeten worden voor de extra uitvoeringskosten. Dekking van de uitvoeringskosten van de Belastingdienst loopt mee in het Belastingplan 2018 De inwerkingtreding van de wetgeving vindt niet eerder plaats dan het moment waarop de exportheffing uitvoerbaar is voor de ILT en de Belastingdienst (inwerkingtreding bij KB).
Ambtelijke beleidsopvattingen	• De exportheffing is in feite een uitwerking van een eerder aangenomen amendement. In beide Kamers bestaat brede steun voor de exportheffing. • Belangrijk aandachtspunt bij uitwerking van de exportheffing zijn de administratieve lasten bij het bedrijfsleven en de uitvoeringsgevolgen voor Belastingdienst en ILT. De werkgroep heeft geconstateerd dat een Nederlandse exportheffing waarschijnlijk meer uitvoeringskosten met zich mee zal brengen

	dan exportheffingen die in het buitenland zijn vormgegeven. Dit komt door de opzet van de binnenlandse afvalstoffenbelasting. Deze uitvoeringskosten moeten gedekt worden. • Het is overigens de verwachting dat eventuele weglekeffecten momenteel slechts beperkt optreden, onder meer door de lage tarieven van de afvalstoffenbelasting en huidige marktomstandigheden.

CONCEPT

70. BJZ: *Maror-gelden*	
Verantwoordelijk DG/directie	BJZ
Omschrijving inhoud	In 2000 heeft de regering 400 miljoen gulden gegeven aan de joodse gemeenschap als erkenning van achteraf geconstateerde tekortkomingen in de bejegening van joodse oorlogsslachtoffers na WO-II. De aanleiding waren de aanbevelingen van de commissies Van Kemenade, Kordes en Scholten, die eind jaren negentig onderzoek hebben gedaan op verzoek van de regering. Van dit bedrag is 50 miljoen gulden verdeeld onder projecten in Oost-Europa door het Joods Humanitair Fonds (JHF). De overige 350 miljoen is verdeeld door de Stichting Maror-gelden Overheid (SMO). Het overgrote deel is uitgekeerd aan joodse overlevenden, de rest is verdeeld onder projecten in Nederland en Israël. In 2005 waren de gelden verdeeld en is SMO overgegaan in SAMO (stichting afwikkeling maror-gelden overheid). De taken van SAMO bestonden uit het monitoren van lopende projecten en het behandelen van bezwaren en beroepen. Voor deze laatste taken was SAMO nog een zelfstandig bestuursorgaan (zbo). Sinds 2013 zijn de werkzaamheden van SAMO afgerond en thans is de stichting 'in liquidatie'. Het batig saldo van de stichting zal conform de statuten worden verdeeld tussen de koepelorganisaties in Nederland en Israël: de stichting Collectieve Maror-gelden Nederland (COM), de Stichting Collectieve Maror-gelden Israël (SCMI). Voor meer informatie en details is een set notities beschikbaar. Daarnaast zijn er andere dossiers die met de joodse oorlogsslachtoffers samenhangen; hiervoor is eveneens nadere informatie beschikbaar.
Krachtenveld	De betrokken organisaties zijn SAMO, het Centraal Joods Overleg, de Stichting Platform Israël, COM, SCMI, de Stichting Individuele Maror-gelden, JHF, de ambassadeur te Israël.
Behandeling	De minister heeft op 14 maart 2017 besloten tot ontbinding van SAMO. Het bestuur van SAMO is aangewezen als vereffenaar van de stichting. Nadat de balans is opgemaakt, stellen de vereffenaars de rekening en verantwoording op (batig saldo en verdeling onder COM en SCMI). Dit wordt 2 maanden ter inzage gelegd. Hiertegen is verzet mogelijk door evt schuldeisers. Na ontbinding van SAMO zal de TK worden geïnformeerd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Dit is een langlopend en gevoelig dossier. Wij denken dat het onderwerp van de joodse tegoeden/bejegening joodse oorlogsslachtoffers na WO-II nooit vergeten mag en zal worden. De mensen betrokken bij SAMO en de maror-gelden zijn het vaak onderling oneens en beschuldigen elkaar van onjuiste besteding van de maror-gelden. Financiën heeft de aantijgingen meerdere malen onderzocht, maar er is nooit bewijs voor gevonden. Het heeft wel geleid tot beschadiging van (voormalige) bestuursleden van SAMO. Het is belangrijk om het dossier SAMO op zorgvuldige wijze af te sluiten.

71. BJZ: *Mellon zaak*

Verantwoordelijk DG/directie	BJZ/FIN
Omschrijving inhoud	In maart 2014 is RBS een internationale arbitrageprocedure gestart tegen Ageas (voorheen Fortis Holding), ABN AMRO en de staat. RBS meent recht te hebben op EUR 75 miljoen in verband met een afspraak die volgens RBS is gemaakt ten tijde van de overname van ABN AMRO door het consortium van RBS, Santander en Fortis. ABN AMRO Mellon was een 50/50 joint venture tussen ABN AMRO en Mellon Bank. Mellon Bank fuseerde in 2007 met Bank of New York (BONY). ABN AMRO werd in 2007 overgenomen door het RFS consortium (RBS, Fortis en Santander). De JV behoorde tot het R-aandeel. De fusie van Mellon Bank en overname van ABN AMRO leidde tot de wens om de JV op te heffen en alle aandelen bij BONY Mellon onder te brengen. In december 2007 zijn, met een vvgb van DNB, de activiteiten aan BONY Mellon overgedragen uit het R-aandeel. In het F-aandeel bevond zich een aparte rechtspersoon met een grote klantenbasis van de joint venture, namelijk ABN AMRO Asset Management (AAAM). AAAM is voor de nationalisatie van ABN AMRO Bank Nederland en Fortis Bank Nederland reeds geïntegreerd in wat nu Ageas is en is niet overgenomen door de Nederlandse Staat. Volgens RBS verplichtte Fortis zich, ook reeds voor de nationalisatie, om gebruik te blijven maken van BONY Mellon met de AAAM klanten. Fortis is deze verplichting niet nagekomen aangezien Fortis van mening is dat deze afspraak nooit formeel is gemaakt. BONY Mellon heeft een claimvan EUR 135 mln ingediend bij RBS vanwege het niet nakomen van de afspraken. RBS heeft dit bedrag in april 2009 aan BONY Mellon betaald. Pas in 2014 is RBS een arbitrage-procedure gestart tegen de staat, omdat de staat na de nationalisatie het F-aandeel en de bijbehorende verplichtingen heeft overgenomen.
Krachtenveld	Eisers: Royal Bank of Scotland Group plc en Royal Bank of Scotland NV. Verweerders: Ageas SA/NV en de staat. Januari 2017 heeft RBS de claim tegen ABN AMRO laten vallen. staat: De arbiters in het tribunaal zijn en Getuigen voor de staat zijn (destijds Financieringen, thans , (destijds in onderhandelingen met het consortium, thans NLFI) en (destijds van de staat). Begeleiding door (DJZ) en en (beide NLFI). De betrokken zijn (DJZ) en (Financieringen).
Behandeling	Van 3 t/m 7 juli 2017 is een inhoudelijke hoorzitting van het tribunaal. Daarna vindt nog een schriftelijke ronde plaats, waarna het tribunaal waarschijnlijk dit najaar uitspraak doet. De betrokken directeuren worden per notitie op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen in dit dossier. Er is geen bekendheid gegeven aan deze arbitrageprocedure (wegens geheimhouding). Wel meldde het FD in 2015 een Franse arbitrageprocedure en een procedure voor de Belgische rechtbank van koophandel na berichten hierover in het jaarverslag van Ageas.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Indien de claim van EUR75m van RBS gegrond wordt verklaard door het tribunaal, dan zal de staat de schade en kosten moeten vergoeden. In dat geval zal de TK ingelicht moeten worden. Het is lastig om een inschatting van de eventuele uitkomst van de procedure te geven. In het ongunstigste geval dient de staat RBS de volledige claim en de door RBS gemaakte kosten te betalen. Indien RBS in het ongelijk wordt gesteld, dan zal RBS worden veroordeeld tot betaling van (een deel van) onze kosten. Deze worden op circa EUR 2 miljoen geschat.

72. GT: *Wet normering topinkomens*	
Verantwoordelijk DG/directie	[ ](FM) / SG-cluster,
Omschrijving inhoud	De Wet Normering Topinkomens (WNT) bevat regels over de maximale beloning van bestuurders (en commissarissen) van publieke en semipublieke instellingen. BZK is beleidsverantwoordelijke voor de WNT. De beloning van bestuurders van organisaties die worden gefinancierd met publiek geld mag niet hoger zijn dan een ministersalaris (€ 181.000,- in 2017), tenzij een WNT-uitzonderingsbesluit wordt genomen. De WNT kent overgangsrecht dat toestaat dat een al eerder afgesproken hogere beloning nog enige tijd betaald mag worden en vervolgens moet worden afgebouwd.
Krachtenveld	De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM)
Behandeling	*1.Individuele uitzondering op maximale bezoldiging uit de WNT voor Directielid DNB met functieprofiel Voorzitter Toezicht* (Uiterlijk) per 1 juli 2018 wordt een nieuw directielid bij DNB benoemd met het functieprofiel [ ]. Het huidige directielid met dit functieprofiel ([ ]) heeft aangegeven geen herbenoeming te wensen. Er is een geschikte kandidaat gevonden voor wie een uitzondering wordt gemaakt op de WNT tot een maximale bezoldiging van € 396.000,-. De Ministerraad heeft ingestemd met deze WNT-uitzondering. Een mededeling over de benoeming en de WNT-uitzondering wordt in de eerste week van juli 2017 gepubliceerd in de Staatscourant. *2.Uitbreiding Wet normering topinkomens naar alle medewerkers van (semi-)publieke instellingen ('WNT-3')* Op het wetsvoorstel WNT-3 is een advies van de Raad van State gekomen. De Raad adviseert om het wetsvoorstel niet naar de Tweede Kamer te sturen, omdat het vindt dat de effecten van de WNT op het inkomen van topfunctionarissen nog onvoldoende duidelijk zijn, en de onderhandelingsvrijheid van werkgevers en werknemers voor CAO's te veel wordt ingeperkt. De MIN BZK wil de verdere afhandeling van het wetsvoorstel aan het volgende kabinet overlaten. *3.Formalisering uitzondering zittende bestuursleden DNB* Op 10 april 2014 is in een brief aan de Tweede Kamer toegelicht dat de bezoldiging van de zittende bestuursleden van DNB niet wordt verlaagd tijdens hun benoemingsperiode. De reden hiervoor is de onafhankelijke positie van DNB bij de uitvoering van monetaire taken als onderdeel van het Europees Stelsel van Centrale Banken. Volgens de ECB brengt dit mee dat de beloning van de zittende bestuurders niet verlaagd kan worden vanwege een maatregel afkomstig van de Nederlandse staat. Omdat vanaf 1 januari 2017 de WNT vereist dat de bezoldiging van zittende bestuurders wordt afgebouwd, is het noodzakelijk dat de uitzondering voor zittende bestuurders van DNB wordt geformaliseerd in een WNT-uitzonderingsbesluit. Dit moet zo snel mogelijk gebeuren en met terugwerkende kracht tot 1 januari 2107, zodat er bij de accountantscontrole en jaarrapportage WNT over 2017 geen onduidelijkheden of overtredingen worden geconstateerd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Ad 1. Naar verwachting zal er media-aandacht zijn voor de benoeming en WNT-uitzondering in de eerste week van juli 2017 en mogelijk worden ook Kamervragen gesteld, die zich concentreren op hoogte van het bedrag en de rechtvaardiging van de WNT-uitzondering. Er worden op dit moment Q&A's voorbereid, in overleg met DNB en M BZK, zodat er adequaat gereageerd kan worden. Ad 2. DNB en de AFM hebben bezwaren tegen deze uitbreiding, omdat zij vrezen niet meer voldoende gekwalificeerd personeel binnen te kunnen halen. Dit is o.i. (nog) niet met concrete gegevens onderbouwd.

73. DGBEL: *Algemene verordening gegevensbescherming*	
Verantwoordelijk DG/directie	☐ Belastingdienst – Directie *afhankelijk van Topstructuur* Belastingdienst – Centrale Administratieve Processen i.s.m. directie financiële markten
Omschrijving inhoud	Op het terrein van gegevensgebruik spelen de volgende onderwerpen: *Algemene verordening gegevensbescherming* In april 2016 heeft de Raad van de EU de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) vastgesteld. De AVG werkt rechtstreeks en vervangt de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Uiterlijk op 25 mei 2018 moeten alle organisaties waarop de AVG van toepassing is aan de eisen van de verordening voldoen. De AVG stelt geen wezenlijk andere eisen aan de bescherming van persoonsgegevens dan de Wbp. De AVG is wel veeleisender wat betreft *transparantie* en *verantwoording* over gebruik van persoonsgegevens. Verder stelt de AVG de eis van *privacy by design* en *privacy by default.* Gegevensbescherming moet als het ware 'ingebakken' worden in de processen en systemen (by design), waardoor gegevensbescherming in feite standaard op 'aan' staat (by default). De nieuwe eisen vragen aanzienlijke aanpassingen van de organisatie en systemen van de Belastingdienst. Dat komt ook omdat dat de Belastingdienst niet op alle fronten compliant was met de huidige Wbp. Ook staat de huidige inrichting van het gegevensgebruik (zowel inwinnen, verstrekken als intern gebruik) efficiënte en effectieve naleving in de weg. Het gaat daarom niet alleen om het overbruggen van het verschil tussen oude en nieuwe regels; op sommige punten moet ook een achterstand worden weggewerkt. De uitvoering van de AVG zal ook wijziging in de (formele) belastingwetgeving vergen, bijvoorbeeld op het punt van grondslagen voor gegevensverwerking en doorbreking geheimhoudingsplicht. De AVG is niet alleen voor de Belastingdienst van belang, maar ook voor de rest van het ministerie. Daarnaast moeten ook de financiële sector en de financiële toezichthouders DNB en AFM aan de AVG voldoen. Ook hier worden voorbereidingen getroffen. *Inrichting integraal datamanagement* Dit betreft het structureel vervullen van de eisen die verantwoord gebruik van gegevens met zich brengen. Deze eisen komen voort uit interne factoren (bedrijfsdoelstellingen, techniek, processen), en uit externe factoren zoals wetgeving (bv. de AVG), maatschappelijke ontwikkelingen, politieke wensen etc. De samenhang tussen al deze factoren moet beter worden verzekerd. *Open data* De Belastingdienst sluit aan op overheidsbreed beleid ten aanzien van open data, zij het dat voor de Belastingdienst geheimhoudingsplicht en bescherming van persoonsgegevens natuurlijke grenzen vormen aan de beschikbaarheid van data. Ook uitvoerbaarheid speelt een belangrijke rol. Met het oog daarop heeft de Belastingdienst actief bijgedragen aan een impactanalyse op het (initiatief)wetsvoorstel Open overheid. Dat wetsvoorstel leidt tot enorme kosten en staat op bepaalde punten op gespannen voet met de genoemde grenzen.
Krachtenveld	De Autoriteit Persoonsgegevens, het ministerie van V&J, maatschappelijke organisaties. Naar de Belastingdienst wordt in toenemende mate kritisch gekeken als het gaat om (grootschalig) gebruik van gegevens (zie ook sjabloon

	onderzoeken naar aanleiding van het Kamerdebat over de uitzending van Zembla).
Behandeling	*AVG* De Belastingdienst heeft een uitvoeringstoets (impactanalyse) uitgebracht op de AVG. Daarin zijn acties geformuleerd om op kort termijn een basisniveau van conformiteit met de AVG te realiseren, en acties om de gegevenshuishouding op lange termijn robuust in te richten op voldoen aan de AVG. Dit zijn acties voor te nemen technische en organisatorische maatregelen. De uitvoering van de acties ligt primair in de lijnorganisatie. Gezien de omvang en impact van de benodigde acties is [redacted] aangesteld om de implementatie van de AVG bij de dienstonderdelen aan te jagen en te ondersteunen en om te sturen op de resultaten. Doel is het bereiken van het genoemde basisniveau van conformiteit met de AVG in mei 2018. Het Ministerie van V&J bereidt een Uitvoeringswet AVG voor, waarin o.a. de positie van de AP wordt geregeld. Verwacht mag worden dat behandeling van het wetsvoorstel in het parlement ook de belangstelling voor naleving bij overheidsorganisaties zoals de Belastingdienst opwekt en wellicht ook bij de financiële sector. *Integraal datamanagement* Voor het realiseren van integraal datamanagement bij de Belastingdienst is een Datamanagement Forum ingesteld, bestaande uit een stuurgroep met de betrokken onderdelen en een beleidsmatig en operationeel 'voorportaal'. Daarin worden issues rond gegevensgebruik behandeld. Daarnaast worden een framework en concrete instrumenten voor datamanagement ontwikkeld. Een kernteam is belast met het inrichten van de organisatie en processen rond het Datamanagement Forum. Daarbij wordt uitdrukkelijk ook het cultuur- en organisatieaspect van verantwoord datagebruik betrokken, en de relatie met externe stakeholders. Goed datamanagement is essentieel om in control te blijven op deze belangrijke productiefactor. *Open data* Onderzocht wordt op welke wijze en onder welke voorwaarden gegevens van de Belastingdienst als open data beschikbaar kunnen worden gesteld, zodat de grenzen van geheimhouding en privacy gerespecteerd worden en uitvoerbaarheid verzekerd is. Het via het CBS beschikbaar stellen van gegevens is een van de modaliteiten.
Ambtelijke beleidsopvattingen	*AVG en integraal datamanagement* De Belastingdienst is een van de grootste gegevensverwerkers binnen de overheid en ligt door kwesties als gebruik van ANPR-camerabeelden en analytics onder een vergrootglas. Het aantoonbaar in lijn zijn met de geldende regels (AVG) en in control zijn op gebruik van gegevens van burgers en bedrijven (integraal datamanagement) is van groot belang voor het vertrouwen in de Belastingdienst. Daarbij speelt mee dat op niet naleving van de AVG boetes staan tot een maximum van € 10 of 20 mln. (afhankelijke van de aard van de overtreding). Niet minder belangrijk is echter het oog hebben voor maatschappelijke wensen ten aanzien van het omgaan met gevoelige gegevens.

74. DGBel: *Wet Elektronisch Berichtenverkeer /GDI*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGBel (afstemming met IRF loopt nog)
Omschrijving inhoud	• Op 1 november 2015 is de Wet elektronisch berichtenverkeer (EBV) Belastingdienst in werking getreden. Op basis daarvan kan alle verkeer tussen Belastingdienst enerzijds en burgers en bedrijven anderzijds volledig gedigitaliseerd worden; zowel de inkomende en uitgaande stromen. Doelen van de wet zijn: - de dienstverlening aan de belastingplichtige verbeteren - de administratieve lasten beperken. - papier- en kostenbesparing Belastingdienst. • De invoering van de Wet EBV vindt stapsgewijs plaats, met oog voor doelgroepen (met steeds een gewenningsperiode van 1 of 2 jaar en waarin het uitgaande bericht zowel op papier als digitaal gaat). • Er zijn nu ruim 6 miljoen berichtenboxen geactiveerd. Het vooralsnog het enige bericht dat uitsluitend digitaal (via de Berichtenbox van MijnOverheid) wordt verzonden aan particulieren is de voorschotbeschikking van Toeslagen. Een aantal andere berichten aan particulieren gaat momenteel zowel digitaal als op papier uit. De invoering verloopt trager dan beoogd (o.a.) door het ontbreken van machtigingsvoorzieningen voor organisaties en een berichtenapp. Deze voorzieningen maken onderdeel uit van generieke digitale infrastructuur (GDI) voor de digitale overheid, en worden door BZK/Logius gerealiseerd.
Krachtenveld	EZ/ BZK (verantwoordelijk voor GDI), Logius GDI),Digicommissaris, uitvoeringsorganisaties verenigd in de Manifestgroep, maatschappelijk intermediairs, gemeenten en provincies
Behandeling	Er is vaak met de TK en EK gesproken over dit onderwerp. Cruciaal daarbij is steeds geweest het tempo van invoering en de wijze waarop kwetsbare groepen worden meegenomen, bijv. door voor hen de mogelijkheid tot een papieren kopie open te houden. Er is een groot aantal moties aangenomen en toezeggingen gedaan op deze punten.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De Belastingdienst is afhankelijk van en beleidsverantwoordelijke departmenten en opdrachtgevers voor financiering en realisatie van generieke voorzieningen (zoals GDI). De Belastingdienst is enerzijds gebaat bij zo snel mogelijk digitalisering o.a. vanuit kostenperspectief, maar anderzijds ook bij het door alle belastingplichtigen nakomen van hun verplichtingen, ook de minder digitaalvaardigen. De zich voortslepende discussie over de financiering speelt hierbij een belangrijke rol. Media besteden regelmatig aandacht aan de digitalisering van de Belastingdienst. Publicitaire risico's zitten met name in onvoldoende hulp aan niet-digitaal vaardigen en in de stagnatie van de ontwikkeling van machtigingsvoorzieningen.

	75. DGBel: *Belastingtelefoon*
Verantwoordelijk DG/directie	DGBel / Klantinteractie & - services Belastingdienst
Omschrijving inhoud	De BelastingTelefoon beantwoordt naar verwachting in 2017 tussen de 10 en 11 miljoen telefoontjes. Van de vragen bestaat ongeveer 90 procent uit statusvragen en 10 procent uit fiscaal inhoudelijke vragen. De norm van 90% juist en volledig beantwoorden van statusvragen wordt doorgaans ruim gehaald. Bij de fiscaal inhoudelijke vragen wordt een 85-90% score (norm is 80%) behaald op vaker gestelde vragen. 1. *Consumentenbond onderzoek* De Consumentenbond voerde in de afgelopen zeven jaar vijf keer een onderzoek uit naar de kwaliteit van de antwoorden van BelastingTelefoon. Ook het laatste onderzoek scoorde een onvoldoende; er was wel een verbetering ten opzichte van voorgaande jaren. Vragen die minder vaak voorkomen en waarvoor geen scripts zijn, worden vaker niet goed beantwoord. Juist op deze vragen legt de Consumentenbond de focus. Er zijn verschillende maatregelen getroffen, waarbij de doelstelling is dat online content leidend wordt voor de beantwoording van niet persoonsgebonden vragen. 2. *Invoeren 'Betaald Bellen'* Invoeren van Betaald Bellen kan een kostenbesparing opleveren. Het kan dan gaan om het doorberekenen van de reguliere belkosten (geen gratis nummer meer), of het in rekening brengen van een bedrag bovenop de reguliere belkosten. Omdat er recent een nieuw 3-jarig telefoniecontract is afgesloten zal deze beleidsoptie voor het eerst in 2020 weer aan de orde zijn.
Krachtenveld	1. Consumentenbond, media 2. Alle burgers en bedrijven van Nederland die aangifteplichtig en/of toeslaggerechtigd zijn, de Nationale Ombudsman
Behandeling	1. In het vragenuurtje van 28 maart 2017 is toegezegd aan de TK dat er passende maatregelen genomen worden om de kwaliteit van de antwoorden bij BelastingTelefoon te verbeteren. Deze maatregelen zijn hierboven beschreven. 2. Vanaf januari 2016 is invoering van betaald bellen onderwerp van gesprek geweest met de staatssecretaris en (later) minister
Ambtelijke beleidsopvattingen	1. Met de genoemde maatregelen wordt de beantwoording door de BelastingTelefoon van complexe fiscaal inhoudelijke en minder vaak voorkomende vragen verbeterd. Dit moet leiden tot verbetering van ons werkproces en een voldoende beoordeling van de Consumentenbond in het eerstvolgende onderzoek naar de prestaties van de BelastingTelefoon. 2. Sinds twee jaar zien we een afnemend callvolume en deze trend zal zich voorlopig doorzetten vanwege de beweging 'Digitaal tenzij..'. De afnemende vraag zorgt voor een dalend rendement op de business case van invoering van betaald bellen. Hiermee zal de maatregel minder structureel kunnen bijdragen aan besparingen, hoewel het nog steeds een potentiële mogelijkheid is om (eventuele) budgettaire problematiek het hoofd te bieden. Doordat burgers en bedrijven met kosten kunnen worden geconfronteerd is het risico van deze maatregel dat de compliance van burgers en bedrijven afneemt. Media besteden regelmatig aandacht aan de kwaliteit van de Belastingtelefoon, vaak rond de aangifteperiode en jaarlijks onderzoek Consumentenbond. Kansen liggen publicitair gezien bij verbeteren antwoorden complexe vragen en toegankelijke informatie op de site.

76. DGBEL: *Toeslagen*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGBel/Uitvoeringsbeleid voor het uitvoeringsproces van de Belastingdienst/Toeslagen, DGFZ/DB/FRI voor de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir)
Omschrijving inhoud	Toeslagen zijn inkomenafhankelijke tegemoetkomingen van het Rijk in bepaalde kosten van burgers: het huren van een woning (huurtoeslag), het betalen van premie ziektekostenverzekering (zorgtoeslag), onderhouden van kinderen (kindgebonden budget) en de opvang van kinderen van werkende ouders (kinderopvangtoeslag). De Awir bevat de regels over de in aanmerking te nemen draagkracht van de burger. Draagkracht wordt op huishoudniveau vastgesteld (fiscale inkomen van de burger + zijn eventuele partner). Awir geeft ook regels over de aanvraag-, bevoorschottings en toekenningsprocedure. De Belastingdienst/Toeslagen is belast met de uitvoering. De Wet op de huurtoeslag (BZK), Wet op de zorgtoeslag (VWS), Wet op het kindgebonden budget (SZW) en de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (SZW) bevatten de regels die bepalen wanneer er aanspraak is op een toeslag en tot welk bedrag. Kenmerkend voor het uitvoeringsproces van toeslagen is dat wordt aangesloten bij de actuele omstandigheden van de burger. Mensen krijgen lopende het toeslagjaar een voorschot in maandelijkse termijnen uitgekeerd, gebaseerd op een schatting van hun inkomen in dat jaar. Na afloop van het jaar wordt aan de hand van het fiscale inkomensgegeven + de overige relevante grondslagen het recht op toeslag vastgesteld. Als dan blijkt dat een te hoog voorschot is verstrekt wordt er teruggevorderd. Bij een te laag voorschot vindt er nog een nabetaling plaats. In meer dan 50% van de gevallen is het voorschot correct.
Krachtenveld	SZW, BZK en VWS zijn beleidsverantwoordelijk voor de verschillende toeslagenwetten. De staatssecretaris van FIN is verantwoordelijk voor het uitvoeringsproces van die toeslagwetten en voor de Awir, de kaderwet die geldt voor de toeslagen. SZW is eerstverantwoordelijk voor het onderwerp inkomensafhankelijke regelingen als zodanig. Er worden maandelijks 0,4 miljoen kinderopvangtoeslagen uitgekeerd, 1,3 miljoen huurtoeslagen, 4,5 miljoen zorgtoeslagen en 0,8 miljoen kindgebonden budgetten. Ongeveer 6 miljoen huishoudens ontvangen één of meer toeslagen. Hiermee was in 2016 een totaalbedrag gemoeid van € 11,5 miljard. Dit programmageld staat op de begroting bij de toeslagdepartementen. Het gaat bij toeslagen dus om grote getallen. Het uitvoeringsproces is daarom massaal geautomatiseerd. Dat wringt regelmatig met wensen die er zijn vanuit de Tweede Kamer/Ombudsman etc. om maatwerk te leveren in specifieke gevallen. Bijvoorbeeld de wens om letselschadevergoedingen buiten beschouwing te laten bij de toepassing van de vermogenstoetsen voor de toeslagen.
Behandeling	Toeslagen is de afgelopen jaren regelmatig negatief in het nieuws geweest, met name door de Bulgarenfraude, de problemen met 1 bankrekeningnummer en het niet doorgaan van de huishoudentoeslag. Er zijn de daarna de nodige maatregelen getroffen om frauderisico's tegen te gaan die hun vruchten hebben afgeworpen en de problemen met 1 bankrekeningnummer zijn goed opgelost. De kinderopvangtoeslag (meest ingewikkelde en fraudegevoelige toeslag) zal op termijn verdwijnen en vervangen worden door een systeem van directe financiering van kinderopvanginstellingen uitgevoerd door DUO.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Grosso modo gaat het nu relatief goed met de uitvoering van de toeslagen. Uit de Beleidsdoorlichting Toeslagen en de Evaluatie van de Awir (allebei begin dit jaar naar de TK gezonden) komt dat beeld ook

	naar voren. Hardnekkig blijft echter het probleem van de terugvorderingsproblematiek die voortvloeit uit de systematiek van voorschotverlening en vaststelling achteraf. Meestal heeft de terugvordering als oorzaak dat de burger zijn inkomen te laag schat of vergeet inkomenswijzigingen door te geven. Belastingdienst/Toeslagen gebruikt sinds vorig jaar een andere systematiek bij het massaal automatisch continueren van voorschotten. Door gebruik te maken van bij de Belastingdienst reeds bekende inkomensgegevens wordt in daartoe aanleiding gevende gevallen het door de burger geschatte inkomen pro-actief bijgesteld. Naar verwachting van de Belastingdienst/Toeslagen zal dit ertoe leiden dat het aantal terugvorderingen en de omvang van de teruggevorderde bedragen gaan afnemen. Waarschijnlijk zijn in najaar 2017 de resultaten bekend of dit effect inderdaad optreedt. Media besteden regelmatig aandacht aan problemen met toeslagen (zie Behandeling). Publicitair gevoelige dossiers zijn met name de fraude met kinderopvangtoeslag en meer algemeen wijzigingen van wet- en regelgeving die niet tijdig kunnen worden doorgevoerd in de systemen van de Belastingdienst. Ook komen schrijnende gevallen met bredere problematiek, waaronder schulden en problemen met toeslagen en de Belastingdienst in het algemeen, in de media aan bod.

CONCEPT

77.	DGBel: *Wetsvoorstel Directe Financiering Kinderopvang*
Verantwoordelijk DG/directie	[ ] Belastingdienst, Cluster Uitvoeringsbeleid en Belastingdienst/ Toeslagen
Omschrijving inhoud	Op dit moment voert de Belastingdienst de kinderopvangtoeslag (KOT) voor SZW uit. Omdat de toeslag bij bepaalde groepen aanvragers tot relatief hoge terugvorderingen leidt, is een wetsvoorstel in voorbereiding waarmee de rijksbijdrage rechtstreeks aan de kinderopvangorganisaties wordt verstrekt, nadat de ouders eerst zelf een eigen bijdrage hebben betaald. SZW verwacht hiermee het aantal terugvorderingen te kunnen verminderen. De vergoeding wordt niet langer gebaseerd op het actuele inkomen, maar op een reeds vastgesteld inkomen van twee jaar eerder (t-2). De uitvoering van DFKO zal bij DUO worden belegd. Hierdoor zullen bij de Belastingdienst ca 600 fte vervallen (een besparing van circa 38 mln. euro). Het debiteurenrisico blijft bij de kinderopvangorganisaties. De FIOD zal de strafrechtelijke handhaving blijven doen. Het doel is om de wet met ingang van 2020 in werking te laten treden. Het jaar 2019 wordt een transitiejaar waarbij de KOT kinderopvang van eerstgeboren kinderen in 2019 al via de nieuwe systematiek zal worden geregeld.
Krachtenveld	Ambtelijk: SZW wil meer grip op de uitvoering en het eenvoudiger maken voor ouders. SZW wil het voorstel ter besluitvorming brengen om de beoogde inwerkingtreding te kunnen halen, ook onder een demissionair kabinet (stvz juni 2017). Kinderopvangorganisaties: meewerkend, maar nu de uitwerking zichtbaar wordt vragen ze om extra financiële zekerheden. Politiek: Het wetsvoorstel is een politiek compromis van het vorige kabinet: PvdA wil meer grip op de kinderopvangsector, VVD wil behoud marktwerking. De Tweede Kamer is diverse malen geïnformeerd over de ontwikkeling van het wetsvoorstel. Het is neutraal ontvangen.
Behandeling	De Raad van State heeft een dictum 4-advies uitgebracht. Op dit moment (juni 2017) wordt het advies verwerkt. Dit kost meer tijd dan voorzien. Er spelen enkele lastige staatssteun- en privacydiscussies. SZW wil het wetsvoorstel en het advies van de Raad van State begin september 2017 ter besluitvorming aan de betrokken bewindslieden en de ministerraad aanbieden. Het tijdpad om Directe Financiering in 2019 geleidelijk en in 2020 algeheel in te voeren is krap. De Belastingdienst heeft inmiddels een opdracht van SZW ontvangen om voorbereidingen te treffen voor de geleidelijke invoering per 2019. Deze opdracht kan tot een zeker moment nog worden ingetrokken als 2019 niet haalbaar blijkt door bv. vertraging in het wetsvoorstel. Voor de definitieve invoering per 2020 moet er uiterlijk 1 juli 2018 een opdracht liggen. Omdat deze opdracht onomkeerbaar is, is door de Belastingdienst de voorwaarde gesteld dat de EK dan moet hebben ingestemd met het wetsvoorstel en dat SZW een bestuurlijke garantie geeft dat DUO gereed is voor de uitvoering van DFKO.
Ambtelijke beleidsopvattingen	DUO is gedreven om uitvoering op zich te nemen. De Belastingdienst heeft in het verleden meegewerkt aan de overdracht aan DUO vanwege de politieke wens om de toeslagen te vereenvoudigen en omdat de DFKO-systematiek niet past binnen het toeslagenstelsel van de Belastingdienst. Gelet op de vraagstukken die bij de uitwerking van het wetsvoorstel naar boven zijn gekomen en gelet op het advies van de Raad van State, kan o.i. de vraag worden gesteld in hoeverre het wetsvoorstel de beoogde doelstelling van complexiteitsreductie zal behalen. Met enkele maatregelen binnen Toeslagen kan de doelstelling van vereenvoudiging en vermindering van de verrekeningen volgens ons namelijk ook worden bereikt. Er is veel publiciteit geweest rond kinderopvang [ ] waar een omvangrijke fraude werd gepleegd.

78. DGBel: *RVU-heffing*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGBel/Bedrijf, Directie CAP
Omschrijving inhoud	Over de vertrekregeling heeft de inspecteur van de Belastingdienst het standpunt ingenomen dat de regeling kwalificeert als een regeling vervroegde uittreding zoals bedoeld in art 32ba Wet op de Loonbelastingen 1964, waarop de zogenoemde RVU-heffing van toepassing is. Een werkgever is RVU-heffing over stimuleringspremies verschuldigd voor zover vaststaat dat premies die zijn betaald in een uitstroomregeling kunnen worden gebruikt ter overbrugging van de periode tot aan het pensioen, of als aanvulling op het pensioen. Het tarief van de heffing is 52%. Over welke toegekende premies RVU-heffing moet worden betaald (omdat in redelijkheid mag worden aangenomen dat daarmee vroegpensioen mogelijk is) zijn afspraken gemaakt met de inspecteur. In een casus vergelijkbaar met de vertrekregeling bij de Belastingdienst heeft het Hof geoordeeld dat de RVU-heffing niet van toepassing is. Er is cassatie bij de Hoge Raad (HR) ingesteld tegen de uitspraak van het Gerechtshof. Nu er daarmee vooralsnog onduidelijkheid bestaat over de toepassing van art 32ba wet LB heeft de Belastingdienst als werkgever ter behoud van recht bezwaar gemaakt tegen de RVU-heffing als gevolg van de vertrekregeling. Het bezwaar is uitsluitend bedoeld om aan te sluiten bij de aankomende jurisprudentie. Nadat het arrest er is en de inspecteur zijn standpunt heeft heroverwogen zal hij uitspraak doen op bezwaar. De Belastingdienst zal niet gaan procederen bij de rechter.
Krachtenveld	De belastinginspecteur, Hoge Raad, W&R (BZK)
Behandeling	De RVU-raming over de uitgekeerde stimuleringspremies n.a.v. de vertrekregeling is geraamd op 178 mln. waarvan in 2016 reeds € 48 mln. aan RVU-heffing is betaald. Of de Belastingdienst uiteindelijk niet de RVU-heffing zal moeten betalen is afhankelijk van het oordeel van de HR. Wanneer het oordeel van de HR komt is onbekend. De Tweede Kamer is op 27 januari voor het laatst geïnformeerd over de in 2016 betaalde RVU-heffing en de verwachte totale RVU-heffing (Bijlage bij Kamerstukken II 2016/17, 31066 nr. 331).
Ambtelijke beleidsopvattingen	Onduidelijkheid bestaat nu nog ten aanzien van het standpunt van de inspecteur in hoeverre hij van oordeel is in welke mate de voorliggende casus bij de HR vergelijkbaar is met de vertrekregeling van de Belastingdienst. Met de inspecteur is afgesproken dat daarover helderheid moet bestaan voordat de HR uitspraak doet. De vertrekregeling (oorspronkelijk bedoeld als werkbedrijf) is erg veel en negatief in het nieuws geweest sinds de zomer van 2016. Zodra continuïteit in gevaar zou komen, loopt dit weer op. Ook "de boete" die de Belastingdienst zichzelf oplegt komt vast opnieuw in het nieuws.

79. DGBel: *IV algemeen*	
Dossiernaam	IV Algemeen (Massaal Proces, Klantinteractie, Toezicht, Innovatie door technologie).
Verantwoordelijk DG/directie	DGBel / IV-beleid
Omschrijving inhoud	Onderdeel van de Investeringsagenda is om Klantinteractie en Toezicht informatiegestuurd, meer op basis van informatie uit analytische gegevens en vanuit een gedeelde informatiepositie uit te voeren. Deze vernieuwing wordt vormgegeven door de Innovatiedriehoek (Data & Analytics (D&A), IV-accent en Implementatie Ondersteuning (IO)), in samenwerking met de verschillende dienstonderdelen die hier gebruik van maken. De innovatiedriehoek is randvoorwaardelijk voor het behalen van de doelen van de investeringsagenda, ook na de herijking. D&A maakt informatiegestuurd werken voor de hele organisatie mogelijk door het ordenen, analyseren en presenteren van data, zodanig dat het hierdoor verkregen inzicht meerwaarde biedt aan de organisatie. Dit helpt o.a. bij: - het maken van keuzes in toezicht/invordering; - het verbeteren van processen en logistieke werkstromen; - het verkrijgen van management informatie om te kunnen plannen, sturen, verantwoorden en effectmeten. IV-accent geeft vorm aan de vernieuwing van de primaire processen, data-analyse, sturing/effectmeting en verantwoording door innovatie, ontwikkeling, acceptatie, test, productie, beheer en exploitatie van IV-voorzieningen; op een snelle en wendbare manier en maximaal onafhankelijk van de staande IV-keten en inkoop. IO staat opgesteld om de implementaties binnen Belastingen & Toeslagen die voortvloeien uit de investeringsagenda integraal (innovaties en organisatie-ontwikkelingen) "end-to-end" te begeleiden; integraliteit, eenduidigheid en kwaliteit staan voorop. IO is ook aangewezen als hoeder van de belastingdienstbrede implementatiemethodiek. Daar waar de staande IV-organisatie als focus heeft het waarborgen van de continuiteit van de dienstverlening en het leveren van robuuste voorzieningen ter ondersteuning van de transactieverwerking, is IV-accent gericht op het ondersteunen van de vernieuwing op basis van moderne technologie. De technologische vernieuwing op het gebied van de Massale Processen wordt vormgegeven door het programma Modernisering IV (zie separaat sjabloon).
Krachtenveld	Autoriteit Persoonsgegevens: Onderzoek naar security- en privacyaspecten rond D&A en analytics-platform. De ADR heeft onderzoek gedaan naar werking innovatiedriehoek
Behandeling	De bestaande IV-organisatie was vooral gericht op het leveren van robuuste voorzieningen voor de massaal geautomatiseerde processen en niet op het leveren van voorzieningen met een meer kort cyclisch en onzeker karakter. Daarom is op 24 maart 2015 de pilot IV-versnelling opgericht: een aparte IV-organisatie rapporterend aan [redacted] maar met een eigenstandige relatie naar de business. Als vervolg op deze pilot heeft is op 3 februari 2016 besloten tot de oprichting van IV-accent met een horizon van vier tot vijf jaar. Dit onderwerp speelt ook een belangrijke rol bij de herijking van de Investeringsagenda. Resultaten van de herijking van de investeringsagenda zullen impact hebben op de focus en prioriteiten voor de realisatie van de Investeringsagenda. Resultaat van de herijking zal in juni worden opgeleverd aan de Tweede Kamer.

80. DGBel: *Horizontaal Toezicht*	
Verantwoordelijke DG/directie	DGBel / Directies Grote ondernemingen en MKB
Omschrijving inhoud	Binnen het handhavingsbeleid van de Belastingdienst is horizontaal toezicht (HT) bedoeld voor bedrijven die hechten aan transparantie en zekerheid. De kern van HT is dat de Belastingdienst afspraken maakt met bedrijven en fiscale dienstverleners over het afstemmen van werkprocessen, werken in de actualiteit, snelle zekerheid over onzekere fiscale posities en aanpassen van toezicht. HT moet leiden tot meer efficiëntie voor bedrijven én de Belastingdienst. HT kent twee –samenhangende- varianten: • Individuele afspraken met grote ondernemingen in handhavingsconvenanten. • Afspraken met fiscale dienstverleners, die cliënten in het MKB aanmelden. HT is een uitwerking van responsief handhaven: de Belastingdienst stemt daarbij zijn handelingen, reacties en interventies af op het nalevingsgedrag van burgers en bedrijven. De uitwerking verschilt voor GO en MKB en is onderdeel van de handhavingsmix die in deze segmenten wordt gehanteerd. Het concept staat open voor grote en kleine bedrijven. Van bevoordeling als gevolg van HT is geen sprake. Controles vinden ook bij HT plaats en sluiten aan bij de mate waarin bedrijven daadwerkelijk hun verantwoordelijkheden nakomen, transparant en 'in control' zijn. Verschillende andere landen hebben een programma dat vergelijkbaar is met HT, over het algemeen gericht op grote ondernemingen. Vanuit de OECD wordt Co-operative Compliance (internationale aanduiding van programma's als HT) gepropageerd.
Krachtenveld	1948 (van de 8631) grote ondernemingen met een individueel convenant en 143.000 MKB ondernemingen onder een convenant met een fiscaal dienstverlener (5-6% van de kasopbrengst MKB).
Behandeling	In zijn 100-dagen-brief heeft [redacted] Belastingdienst aangegeven dat HT gemoderniseerd zou moeten worden, waarbij de initiële uitgangspunten (responsief handhaven) van toepassing blijven en wordt aangesloten bij internationale ontwikkelingen van het 'Co-operative Compliance'. Staatssecretaris Wiebes heeft toegezegd in de Handhavingsbrief over de (voortgang van) deze modernisering/ doorontwikkeling te zullen rapporteren. Daarvoor is door de Belastingdienst een plan van aanpak ontwikkeld.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De uitvoering van HT door de Belastingdienst zou op een aantal onderdelen eenduidiger moeten zijn. Een deel van de pers ziet HT als een zwartwit positie en brengt het – ten onrechte - in verband met gebrek aan toezicht en controle(s) en bevoordeling van multinationals. Veel bedrijven en fiscale dienstverleners hechten aan behoud van het concept maar hebben ook behoefte aan verduidelijking. HT verdient doorontwikkeling en daarmee verduidelijking. In ieder geval moet de doorontwikkeling aansluiten bij internationale ontwikkelingen binnen de EU en de OECD. De waarde van het bij HT verschuiven van toezicht 'van achteraf beoordelen' naar 'vooraf afstemmen' en inregelen is voor bedrijven maar ook voor de belastingopbrengsten groot. Daarnaast is vooraf helderheid verschaffen goedkoper voor de Belastingdienst dan dure controle achteraf. Doorontwikkeling kan gepaard gaan met overgangsproblematiek. Voor het MKB is op basis van een steekproef geconstateerd dat de kwaliteit van de aangiften die onder een HT convenant zijn ingediend, significant hoger is dan de kwaliteit van overige aangiften van MKB-bedrijven. Horizontaal toezicht komt van tijd tot tijd in een aantal media omdat er binnen de Belastingdienst door sommigen negatief over wordt gedacht. Met de Handhavingsbrief zou er een meer afgewogen beeld moeten ontstaan over wat HT precies is.

2027172 03713

81. DGBel: *Aangiftecampagne*	
Verantwoordelijk DG/directie	☐ Belastingdienst/Particulieren, Dienstverlening en Bezwaar
Omschrijving inhoud	*Algemeen* - De aangiftecampagne vormt de tijd in het jaar waarin de meeste mensen met de Belastingdienst in aanraking komen. In totaal worden per belastingjaar ongeveer 12 miljoen aangiften verwerkt, waarvan ongeveer 8,8 miljoen tijdens de campagneperiode in maart en april worden ontvangen; via het aangifteportaal, de app, op papier, via intermediairs en met gebruik van de Hulp bij Aangifte (HUBA). De vooringevulde gegevens (VIA) zijn in de aangifteperiode ruim 8,1 miljoen keer gedownload. - De periode om tijdig aangifte te doen is van alleen maart de afgelopen jaren verlengd met de maand april. Voor aangiften ontvangen in maart geldt de garantieverplichting dat er voor 1 juli door de belastingdienst gereageerd wordt. Voor aangiften ontvangen in april geldt hiertoe een inspanningsverplichting. - De aangiftecampagne heeft een relatie met onder andere de Elektronisch Berichtenverkeer en GDI (digid) (zie sjabloon 57/70). In 2017 is geen sprake geweest van 'grote' verstoringen en was het aangifteportaal geen moment onbeschikbaar. De beschikbare capaciteit voor het gelijktijdig aangifte kunnen doen door belastingplichtigen bleek tevens de hele periode toereikend, met uitzondering van een korte periode op 1 maart. *Overige zaken* - Het lukt de Belastingdienst niet altijd om voor ingediende aangiften die onder de garantie- of inspanningsverplichting vallen, voor 1 juli de aanslag op te leggen. Op basis van de wet is voor niet-tijdig (na 31 maart) ingediende aangiften vanaf die datum heffingsrente verschuldigd door de burger, maar deze wordt de laatste jaren voor aangiften die in april worden ingediend (verlengde aangifteperiode) niet opgelegd. - De aangifte door nabestaanden voor overledenen kan nog steeds alleen op papier (F-biljet). De Belastingdienst heeft een pilot uitgevoerd waarin een digitale machtiging is verstrekt, maar hierbij zijn nog enkele moeilijk oplosbare vraagstukken naar voren gekomen die moeten worden opgelost om ook dit te kunnen digitaliseren.
Krachtenveld	Intermediairs,ouderenorganisaties die hulp bij het doen van aangifte bieden, Ministerie van Binnenlandse Zaken / Logius (verantwoordelijk voor DigiD, waarmee ingelogd wordt op het aangifteportaal), gegevensleveranciers in het kader van de Vooringevulde Aangifte (bijvoorbeeld financiële instellingen)
Behandeling	Aan de Kamer is verschillende malen toegezegd dat wordt gewerkt aan digitalisering van het F-biljet. De Kamer is op de hoogte van de door de Belastingdienst toegepaste coulance (t.o.v. de wet) mbt de belastingrente.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Belangrijk politiek aandachtspunt is de capaciteit voor het aantal mensen dat gelijktijdig aangifte kan doen en eventuele verstoringen in het proces. Dit gaat de laatste jaren steeds beter. Afgelopen campagne was er dankzij de uitgebreide systemen geen verstoring; het was alleen de eerste dag erg druk. De Belastingdienst hecht er waarde aan om waar mogelijk en verantwoord het verkeer met burgers (tijdens de aangiftecampagne) te digitaliseren. Daarbij is echter een afhankelijkheid van derde partijen zoals Logius. Zie hiervoor het sjabloon EBV en GDI. De Belastingdienst is voorstander van conform de huidige handelswijze de wet zo te wijzigen dat geen heffingsrente verschuldigd is als tijdig aangifte is gedaan. Dit onderwerp trekt altijd veel aandacht in de media. Publicitaire risico's bij capaciteit aangiftesystemen, stagneren ontwikkeling elektronisch berichtenverkeer of 'digidwang', bereikbaarheid Belastingtelefoon, boeterente en privacy. Afgelopen aangifteperiode relatief veel positieve media aandacht, vanwege onder meer goed draaiende systemen.

82. DGBel: *Implementatie Douanewetboek*	
Verantwoordelijk DG/directie	Douane
Omschrijving inhoud	Het Douane wetboek van de Unie (DWU), de Union Customs Code (UCC), is een volledige herziening en modernisering van de Europese douanewetgeving. Het DWU heeft grote impact voor het bedrijfsleven en raakt alle bedrijfs- en werkprocessen van de Nederlandse Douane. De UCC heeft tot doel de bestaande wetgeving te vereenvoudigen, het bedrijfsleven te faciliteren en de administratieve lasten te verlagen. De belangrijkste wijziging ten opzichte van de situatie nu is dat alle informatie-uitwisseling tussen de Europese douaneorganisaties en de Europese Commissie en de marktpartijen straks elektronisch verloopt. De meerjarige strategische planning van de IT is vanuit Europa neergelegd in het Multi-Annual Strategic Plan (MASP). De planning in het MASP loopt tot eind 2021. Doelstelling is het tijdig opleveren van werkende IT-voorzieningen, die voldoen aan de eisen van de UCC/DWU en het MASP en de implementatie daarvan binnen de processen van Douane, binnen de daarvoor gestelde termijnen. Deze doelstelling wordt binnen diverse projecten gerealiseerd, waardoor uiteindelijk volledig aan de nieuwe wetgeving wordt voldaan binnen de termijnen waarvoor de overgangsmaatregelen gelden. Om te komen tot een goede implementatie bij het bedrijfsleven wordt de samenwerking vormgegeven vanuit het Overleg Douane Bedrijfsleven (ODB). Gezien het internationale karakter van de wetgeving neemt NL actief deel aan de diverse overlegstructuren en werkgroepen van de Unie die betrekking hebben op het DWU/MASP.
Krachtenveld	Het bedrijfsleven en overige lidstaten van de Europese Unie.
Behandeling	Op 1 mei 2016 heeft implementatie plaatsgevonden van het DWU. Er zijn overgangsmaatregelen bepaald die gelden tussen 1 mei 2016 en de opleverdata van de UCC/DWU IT-systemen. Voor de projecten vergunningen en opleidingen is in januari 2017 decharge verleend. De momenteel lopende projecten zijn onderdeel van Automatisering DWU-MASP. Afronding van het traject is conform de planning van het MASP voorzien einde 2021.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het belangrijkste risico van dit dossier, zowel politiek, financieel als juridisch betreft o.i. de grote onzekerheden die nog in Brussel leven betreffende een aantal strategische projecten binnen het MASP. De verschillende lidstaten zijn nu eenmaal niet altijd op één lijn te krijgen. Dit kan o.i. leiden tot verschuiving van financiën tot over de planningsperiode heen. Jaarlijks wordt door Brussel een nieuwe planning opgeleverd aan de hand waarvan NL haar nationale planning en het nationaal benodigde budget kan herijken. De voorgeschreven herbeoordeling van vergunningen in het kader van DWU levert o.i. nog wel een knelpunt op in de capaciteit voor het proces Klantmanagement (vooral het administratieve toezicht). Nieuwe medewerkers zijn geworven en zijn nu in opleiding om zodoende op de lange termijn de gewenste capaciteit en competenties te hebben. In het lopende jaar wordt gewerkt met de beschikbare capaciteit en competenties en wordt prioriteit gegeven aan de herbeoordeling van deze vergunningen en ook aan het cyclische (periodieke) administratieve toezicht bij vergunninghouders. Waar mogelijk worden controles zoveel mogelijk gecombineerd uitgevoerd. Tijdelijk zullen minder overige administratieve controles worden uitgevoerd. Een en ander is ook verwoord in de 19e Halfjaarsrapportage Belastingdienst.

83. DGBel: *Integriteit/ondermijning Douaniers*	
Verantwoordelijk DG/directie	Douane
Omschrijving inhoud	Afgelopen jaar is er vanuit de media zeer veel aandacht geweest voor integriteitsschendingen waar medewerkers van de Douane bij betrokken waren. Het ging om twee medewerkers die werden aangehouden. Deze voorvallen beschadigen niet alleen de organisatie maar zeker ook alle medewerkers die vooral de hen opgedragen taken zo goed mogelijk uit willen voeren. Het proces tegen een van de betrokken medewerkers loopt nog, het proces tegen de andere betrokken medewerker moet nog starten.
Krachtenveld	De wetenschap (screening aan de poort); Vakbonden/ MinVenJ (uitbreiding screeningsmogelijkheden); MinBzK (Registratie verbeteren); MinBzK – Interdepartementaal Platform Integriteitsmanagement (Bevorderen Moreel Vakmanschap) Media zijn zeer actief in dit dossier. Landelijke dagbladen volgen de rechtszaken intensief. Het heeft ook geleid tot een WOB-verzoek van EenVandaag over concrete integriteitschendingen bij Douane en over documenten/correspondentie in de ruimste zin van het woord waarin de integriteitproblemen rond personeel van de Belastingdienst Douane aan de orde komen.
Behandeling	Verdere professionalisering van het integriteitsmanagement systeem van de Douane staat voorop. Actuele onderwerpen gericht op het beheersen van risico's 1. Ontwikkelen screening aan de poort – Deze maatregel is gericht op het binnen krijgen van medewerkers met bij de organisatie passen persoonlijkheidskenmerken. 2. Ontwikkelen verdere differentiatie in het toepassen van screenings mogelijkheden passen bij het risicobeeld van bepaalde werkzaamheden. 3. Het verder professionaliseren van registratie en afdoening van meldingen over mogelijke schendingen van de integriteit. 4. Het vormgeven van activiteiten, zowel gericht op het in het proces inbouwen van waarborgen om misbruik te voorkomen (zoals het vier-ogen principe) als op de bevordering van moreel vakmanschap als instrumentarium om risico's van ongewenst gedrag verder te beheersen. Hieronder is begrepen de maatregelen die genomen worden om de drempel voor het melden van mogelijke misstanden verder te verlagen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het MT Douane ziet het als een van haar belangrijke verantwoordelijkheden om integriteitsschendingen zoveel als mogelijk te voorkomen. Er zijn inmiddels veel maatregelen beschreven en geïmplementeerd die gezamenlijk borgen dat een soortgelijke situatie niet meer ontstaat. Het onderhouden van het integriteitsmanagementsysteem heeft mede tot doel interne kwetsbaarheid zoveel als mogelijk te mitigeren. Het is een proces dat feitelijk nooit klaar is. Het MT Douane heeft, om dit proces verder te versterken, in 2016 besloten een zeer ervaren implementatiemanager Integriteit voor langere termijn aan te stellen. In de media veel aandacht voor integriteit bij de douane. Rechtzaken tegen bijvoorbeeld [redacted] worden op de voet gevolgd en over bericht.

84.	DGBel: *Douaneaanpak smokkel verdovende middelen*
Verantwoordelijk DG/directie	DGBel/ Douane
Omschrijving inhoud	De Douane is verantwoordelijk voor het toezicht op goederen die de EU buitengrens overschrijden en het bestrijding van smokkel o.a. van verdovende middelen. Specifieke aandachtsgebieden voor cocaïnesmokkel daarbij de luchthaven Schiphol en de zeehavens van Rotterdam, Vlissingen en Amsterdam. In de laatste maanden van 2016 is er ruim aandacht geweest voor de situatie in de Rotterdamse haven waarbij de vraag was of de Douane wel voldoende capaciteit inzet op de bestrijding van de smokkel van cocaïne in de haven van Rotterdam en of de douaniers wel voldoende zijn toegerust voor deze taak. Daarnaast is er recent aandacht in de pers geweest voor de smokkel van synthetische drugs via Post- en koerierszendingen. Andere actuele onderwerpen op dit dossier zijn de zogenaamde 100%-controles op Schiphol (sinds 2003) en het bepalen van het – afwijzende - beleid ten aanzien van de plannen van TUI/ Eindhoven Airport om aldaar vluchten vanuit Aruba/Curaçao af te handelen (2015).
Krachtenveld	Het Ministerie van V&J is beleidsverantwoordelijk departement voor de drugsbestrijding en is dan ook één van de deelnemers in het Opdrachtgevers-Opdrachtnemeroverleg Douane. Daarnaast OM, politiediensten en lokale bestuurders, ihb de burgemeester van Rotterdam , het bedrijfsleven en uiteraard de media.
Behandeling	Op 2 november 2016 is de brief van de Stas MinFin en Min V&J naar de TK gestuurd. Daarin is specifiek gesproken over de verbetering van de toerusting van de medewerkers: *"De Douane zal beter worden toegerust voor de uitvoering van haar werk. Ontheffingen worden aangevraagd waardoor het voor nader aan te wijzen douaniers in bepaalde situaties wordt toegestaan om harder te rijden dan de maximumsnelheid en om gebruik te maken van zwaailicht en sirene. Verder laten we onderzoek doen naar de mogelijkheid om voor bepaalde situaties de beperking op te heffen dat douaniers bij accijnscontroles geen wapen mogen dragen."* Op 21 december 2016 heeft een AO plaatsgevonden en op 19 januari 2017 een VAO. Over de ingediende moties is op 24 januari 2017 gestemd. In de 19e Halfjaarsrapportage Belastingdienst (20 april 2017) is de stand van zaken weergegeven met betrekking tot de hiervoor geschetste verbetering van de toerusting, de samenwerking in de Rotterdamse haven en de verbetering van de informatie-uitwisseling. Met V&J is op 24 mei 2017 een convenant ondertekend met een bijlage voor verdovende middelen en drugsprecursoren.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De bestrijding van de smokkel van verdovende middelen is één van de prioriteiten van het Kabinet en derhalve ook van de Douane (zie de brief van 2 november 2016). Er vindt constructief overleg plaats tussen V&J als opdrachtgevend departement en MinFin/Douane als opdrachtnemer, waarbij de onderscheidenlijke verantwoordelijkheden helder zijn. De Douane ziet nog steeds een risico op de smokkel van verdovende middelen en heeft vanuit haar kennis en expertise geen aanleiding om bij VenJ te pleiten voor een verminderde douane-inzet hierop. De douane zet in op informatiegestuurde en risicogerichte inzet en is voortdurend bezig om het toezicht te verbeteren (slim, gericht en innovatief). Meer douaniers betekent niet automatisch effectiever toezicht. De ervaring leert dat het handhavingsgebied met een zekere regelmaat in de belangstelling van media en TK staat. Juist daarom is de constructieve samenwerking met V&J van groot belang.

85. DGBel: *Handhavingsstrategie*	
Dossiernaam	Handhavingsstrategie Belastingdienst / Handhavingsbrief
Verantwoordelijk DG/directie	☐ Belastingdienst, directie uitvoering en handhavingsstrategie
Omschrijving inhoud	• De Belastingdienst voert zijn werkzaamheden uit conform de *Handhavingsstrategie Belastingdienst* (Belastingdienst, 2016). Kern: De Belastingdienst beoogt met 'handhaving' het gedrag van burgers en bedrijven zodanig te beïnvloeden dat zij structureel (fiscale) regels naleven (compliance), zonder (dwingende en kostbare) acties van de zijde van de Belastingdienst. Dit moet zorgen voor de borging van de continuïteit van belastingopbrengsten en de rechtmatige betaling van toeslagen. • De Algemene Rekenkamer (ARK) heeft in 2016 op verzoek van de Kamer onderzoek gedaan naar het handhavingsbeleid van de Belastingdienst. Zij onderschrijft de opzet van de Handhavingsstrategie (ARK, 2016) en heeft een aantal concrete aanbevelingen gedaan voor verdere uitwerking. • In het AO Belastingdienst van 22 februari 2017 heeft de staatssecretaris van Financiën het ARK rapport met de Kamer besproken en een voorstel gedaan voor een zogenoemde *Handhavingsbrief*. Aanleiding: De Belastingdienst wil zijn Handhavingsstrategie -inclusief de verantwoording hierover – meer expliciet maken en een *volledig* beeld schetsen van alle activiteiten die hij uitvoert, waarbij hij de beweging maakt van controle achteraf naar meer preventie en werken in de actualiteit. • Bij de 19e Halfjaarsrapportage van de Belastingdienst is het voorstel voor de opzet van deze Handhavingsbrief bijgevoegd. Doel: de Kamer inzicht te geven in de afweging die de Belastingdienst, inclusief de Douane, jaarlijks maakt over de inzet van mensen en middelen (proactief, preventief en repressief) ten behoeve van de bevordering van de naleving door belastingplichtigen.
Krachtenveld	Externe spelers: Algemene Rekenkamer. Intern wordt afgestemd met IRF, AFEP en AFP.
Behandeling	• De opzet voor een Handhavingsbrief is als bijlage bij 19e Halfjaarsrapportage (20 april 2017) naar de Kamer gestuurd. • De ontwikkeling van de Handhavingsbrief tot een integraal en sturend handhavingsdocument op centraal niveau dat aansluit bij de Handhavingsstrategie is een groeipad en zal naar verwachting 3 tot 5 jaar duren en onderdeel uitmaken van de reguliere Planning&Control-cyclus.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• De ontwikkeling van de Handhavingsbrief hangt sterk samen met de verdere ontwikkeling van de Handhavingsstrategie. Indien aan de ontwikkeling van de Handhavingsstrategie onvoldoende aandacht wordt gegeven zal dat van invloed zijn op de ontwikkeling van de Handhavingsbrief. De ontwikkeling van de Handhavingsstrategie is onder andere afhankelijk van: ○ Het ontwikkelen van managementinformatie (Cie de Jong). ○ De aansluiting met de herijking Investeringsagenda. En onderdeel van de reguliere verantwoordingscyclus. Met de Handhavingsbrief geeft Belastingdienst een beeld van hoe wordt gehandhaafd. Dit schept een communicatieve kans om de piketpalen te slaan voor de langere termijn, inclusief preventieve communicatie.

86.	DGBel: *Aanpak ondermijning en afpakken*
Dossiernaam	Aanpak ondermijning, waaronder 'afpakken' van crimineel verkregen vermogen
Verantwoordelijk DG/directie	DGBel/Belastingen en Toeslagen,FIOD en Douane
Omschrijving inhoud	Ook de Belastingdienst heeft een belangrijke rol bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Daarbij werkt de Belastingdienst veel samen binnen de RIEC/LIEC structuur. Ook de FIOD werkt voor een deel van de onderzoeken samen in RIEC verband. Binnen dit samenwerkingsverband wordt samen met onder andere de Politie, het OM, en gemeenten, na het delen van informatie, een afweging gemaakt welke zaken integraal worden opgepakt en welke partner(s) hierop zo efficiënt en effectief mogelijk kunnen interveniëren. Bij deze interventies bestaat er aandacht voor het invorderen van belastingschulden. Specifieke thema's in RIEC verband zijn witwassen, fraude met vastgoed, georganiseerde hennepteelt, productie van synthetische drugs, mensenhandel en de bestrijding van merk vervalste artikelen. Daarnaast kent ieder van de (10) RIEC's zogenaamde (regionale) handhavingsknelpunten. Een voorbeeld hiervan zijn de Outlaw Motor Cyclegangs (OMG). Afpakken van crimineel verworven vermogen en de aanpak van facilitators binnen het financiële stelsel zijn voor de FIOD speerpunten. Criminaliteit vindt daarnaast steeds meer digitaal en op het internationale vlak plaats. Internationale samenwerking en internationaal invorderen zijn en blijven belangrijke speerpunten voor de Belastingdienst.
Krachtenveld	RIEC, LIEC, Gemeenten, Politie, OM, V&J, BZK.
Behandeling	Dit is een continu dossier waarbij op structurele wijze afstemming plaatsvindt over verschillende thema's. Zowel op regionaal niveau als op interdepartementaal niveau (in het Landelijk Platform Georganiseerde Ondermijnende Criminaliteit en via het hoofdenoverleg en directeurenoverleg rijksbrede aanpak fraude). Verder meer specifiek: - Op 28 juni 2017 vindt een bestuurdersconferentie over het thema ondermijnende criminaliteit plaats. Hier wordt ook een samenwerkingsovereenkomst getekend waarin gemeenten, OM, Politie, CBS, (semi-)private partijen en de BD samen gaan werken om door middel van data-analyse onderliggende patronen van fraude/ondermijning inzichtelijk te krijgen. - Er is een gezamenlijk opgestelde 'toekomstagenda ondermijning' die naar verwachting deze zomer naar de Tweede Kamer wordt verzonden. - Er wordt onderzoek gedaan naar de kosten, baten en maatschappelijke effecten van het integraal afpakken om te bezien of er sluitende businesscase is te maken voor meer investeren in 'afpakcapaciteit' bij de daarbij samenwerkende partijen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	- Vanuit de handhavingsregie van de Belastingdienst gaat de voorkeur bij het maken van keuzes in de handhaving uit naar preventie, maar ook repressie is onderdeel van het palet. De aanpak van criminaliteit ligt primair op het beleidsterrein van het Ministerie van V&J. - Vanuit lokale diensten zoals gemeenten en politie wordt in toenemende mate druk uitgeoefend op de Belastingdienst om een meer actieve rol in de opsporing te spelen. Voor de Belastingdienst staat voorop dat opsporing niet onze kerntaak is en dat onze bijdrage m.n. wordt vorm gegeven binnen de RIEC/LIEC structuur. - De gegevens die de Belastingdienst van burgers en bedrijven heeft is zeer gewild bij de opsporing van (o.a.) ondermijnende criminaliteit. Voor de Belastingdienst geldt echter een strikte fiscale geheimhoudingsplicht (art. 67 AWR). In de samenwerkingsconvenanten /-verbanden RIEC/LIEC, LSI, FEC en iCOV werkzame medewerkers zijn structureel ontheven van de geheimhoudingsplicht (wel met weging proportionaliteit en subsidiariteit).

87. DGBel: *Informatiegestuurd Innen*	
Dossiernaam	Invordering en deurwaarderij
Verantwoordelijk DG/directie	☐ Belastingdienst/ CAP en MKB
Omschrijving inhoud	Inning valt uiteen in massale inning, de (semi-massale) subjectgerichte invordering en de uitbetaling van Toeslagen. De invordering voor particulieren, toeslaggerechtigden en MKB klein is gecentraliseerd en vindt voor MKB midden en Grote Ondernemingen verspreid plaats over de kantoren in het land. Van de verschuldigde belasting wordt circa 99% betaald waarvan een klein deel na herinnering, aanmaning of gebruik van een uitstel-/betalingsregeling. Voor 0,9% van de vorderingen zijn dwanginvorderingsmaatregelen nodig (loonvordering/beslag). Het inningsproces leidt jaarlijks tot ongeveer 40 mln. uitgaande brieven, 1 mln. inkomende brieven en 4,3 mln. vragen bij de BelastingTelefoon. Beoogde resultaten van informatiegestuurde individuele inning zijn: • Risicoschulden worden beter en eerder worden getraceerd en opgepakt door meer in de actualiteit te werken. Daardoor wordt het ontstaan en oplopen van nieuwe schulden voorkomen. • Het toezicht wordt efficiënter en effectiever ingericht. • Centralisatie van het keuzeproces welke vorderingen worden opgepakt en toegedeeld. • Burgers ervaren minder overlast. Onvermogenden worden niet onnodig lastig gevallen. Groepen met oplopende schulden worden eerder in beeld gebracht en zullen doorverwezen kunnen worden naar de schuldhulpverlening Om dit te bereiken zijn verschillende trajecten gestart. Betrokken medewerkers worden o.b.v. recente modernisering ondersteund door middel van: • Debiteureninzicht (DI) (overzicht van relevante debiteureninformatie); • Risicomodel voor het beoordelen van verzoeken om betalingsregelingen; • Dynamisch monitoren (DM): een systeem dat continu nagaat of er verhaalsmogelijkheden zijn, zodat de schuld kan worden ingevorderd. Op basis van analyses van gegevens uit veel bronnen krijgen de medewerkers uit een veelheid van adviezen incassomaatregelen aangeboden (meeste effect tegen de laagste kosten). Er is een visie Deurwaarderij 2020 ontwikkeld, welke nu moet worden geoperationaliseerd gericht op een hogere opbrengst, goedkopere uitvoering en in control zijn (door verbetering bestuurlijke informatie en als gevolg daarvan betere sturing, verantwoording en effectmeting). Dit heeft als neveneffecten compliánter gedrag en meer rechtsgelijkheid.
Krachtenveld	Vakbonden VHMF en AVB (hebben de politiek benaderd om hun zorgen te uiten over de implementatie van DM). Schuldhulpverlening en Nationale Ombudsman (m.n. beslagvrije voet)
Behandeling	Invordering krijgt veel politieke aandacht, o.a. door de introductie van een andere manier van werken in de invordering (Dynamisch Monitoren), uitstroom van deurwaarders en (toepassing van) de beslagvrije voet. In de 17e en 18e halfjaarsrapportages en de AO's waarin deze behandeld zijn, is uitgebreid ingegaan op Dynamisch monitoren en de rol van deurwaarders
Ambtelijke beleidsopvattingen	- Het recent aangenomen en nog in werking te treden wetsvoorstel aanpassing vaststelling beslagvrije voet leidt tot een belangrijke vereenvoudiging, waardoor de Belastingdienst de wet beter kan toepassen. Betalingsregelingen worden hierbij steeds belangrijker. - Informatiegestuurd innen moet leidden tot het beperken van invorderingsverliezen. Winst valt te behalen bij het terugdringen van papieren documenten, de ondersteunende IV, prestatie-indicatoren, resultaten, samenwerking in de keten en gebruik kennis deurwaarder t.b.v. keuzes in de inning. Dit is een toekomstvisie. Op dit moment wordt nog uitgebreid gediscussieerd hoe deze visie kan worden ingepast in het bestaande stelsel van inning. Dit is nodig om organisatorische problemen en budgettaire verliezen op de korte termijn te voorkomen.

88. DGBel: *Boetebeleid*	
Dossiernaam	Boetebeleid en houdbaarheid wetgeving, incl. plaatsing begroting BD
Verantwoordelijk DG/directie	DGBel/Fiscaliteit voor het boetebeleid, DGFZ/DB/FRI voor de boetewetgeving, IRF voor begrotingsonderwerpen.
Omschrijving inhoud	De fiscale boeten bestaan uit verzuimboeten en vergrijpboeten. Bij verzuimboeten gaat het om relatief eenvoudig te constateren overtredingen, voor het opleggen van een vergrijpboete moet de inspecteur opzet of grove schuld aantonen. De wet bepaalt de beboetbare overtredingen. Deze overtredingen bestaan hoofdzakelijk uit gebreken in de nakoming van de aangifteverplichting (of de betalingsverplichting. De wet bepaalt verder de maximale hoogte van een op te leggen boete, in het boetebeleid zijn bepaalde percentages of bedragen van of binnen het wettelijk maximum voorgeschreven waaraan de inspecteur bij het opleggen van een boete is gehouden. Door de plaatsing van de boetes op de Belastingdienstbegroting hebben deze een onbedoelde belangrijke budgettaire component gekregen. Mede daarom is het huidige boetebeleid weinig consistent en kwetsbaar, omdat het botst met de juridische eis dat een boete passend en geboden moet zijn in relatie tot de overtreden norm. Dit leidt ertoe dat rechters regelmatig een opgelegde boete verminderen. Aanpassing van het boetebeleid heeft al snel aanzienlijke budgettaire consequenties (ter vgl. de totale boeteopbrengst in 2017 is begroot op € 217 mio. (inclusief schikkingen)). Omdat de boeteopbrengst op de begroting van de BD staat, bij de programmaontvangsten op hoofdstuk IXB, zijn budgettaire consequenties/tegenvallers niet of nauwelijks op te vangen.
Krachtenveld	VenJ heeft een overkoepelende rol bij de boetewetgeving van de rijksoverheid.
Behandeling	Binnen de BD is een werkgroep bezig aanpassingen in het boetebeleid en de –wetgeving te onderzoeken. Naar verwachting is dit onderzoek op 1 september 2017 afgerond. De Bestuursraad van Financiën heeft een aantal maanden geleden verzocht om de alternatieven qua begrotingssystematiek te inventariseren ter zake van de post boeten (en de belasting- en invorderingsrente).
Ambtelijke beleidsopvattingen	Een blijvend effectieve beboeting door de BD vergt dat het gehele boetebeleid grondig wordt herzien. Uitgangspunten dienen te zijn dat een op te leggen boete passend en geboden is en dat het boetesysteem eenvoudig en robuust is. Voorwaarde voor een herziening is dat de boeteopbrengsten niet langer in de begroting van de BD vloeien. In lijn met de motie Samson/Zijlstra m.b.t. de verkeersboetes (Kamerstukken II, 2016/17, 34 550, nr. 7) zouden de boeten als generaal dossier binnen het uitgavenkader kunnen worden opgenomen. Een grondige herziening van de beboeting door de BD beperkt zich niet tot de hoogte van de op te leggen boeten. Daarnaast zouden in ieder geval aan de orde moeten komen: 1) een nog prominentere plaats van de verzuimboeten (geautomatiseerde oplegging, dus minder uitvoeringslasten, adequate reactie op overtreding, grotere maatschappelijke aanvaarding), 2) het niveau waarop het boetebeleid geregeld wordt, 3) aansluiting van de beboetbare overtredingen op de huidige en toekomstige communicatie tussen burgers en de Belastingdienst, 4) bundelen van alle fiscale beboetbare overtredingen in de Algemene wet inzake Rijksbelastingen (AWR) en 5) een stelsel van rechtsbescherming dat antwoord geeft op de politieke en maatschappelijke wensen op dat gebied en dat onnodige geschillen met burgers en bedrijven voorkomt.

89. DGBel: *Claimrisico*	
Verantwoordelijk DG/directie	Bedrijfsvoering & Belastingdienst/Douane
Omschrijving inhoud	• De Douane is verantwoordelijk voor de heffing en inning van de Traditionele Eigen Middelen (TEM) (Douanerechten) en de afdracht hiervan aan de Europese Commissie (EC). De EC onderzoekt individuele gevallen op volledige en tijdige heffing, inning en afdracht. Onvolkomenheden tijdens de heffing en inning zullen zich in de praktijk voordoen. De gevallen waarover discussie ontstaat zijn, bijna zonder uitzondering, heel gecompliceerde (fraude)zaken. Alleen als er sprake is van overmacht of om andere reden NL geen enkel verwijt kan worden gemaakt wordt NL ontslagen van de verplichting om de TEM alsnog af te dragen. Zo niet dan volgt een claim van de EC dat NL het gemiste bedrag alsnog moet nabetalen aan de EC (dit terwijl NL het bedrag zelf niet heeft geheven noch geïnd). Deze nabetaling komt, net als alle afdrachten van TEM, ten laste van de generale middelen. Voordat een claim van de EC definitief wordt, gaan er vaak langdurige (meerjarige) discussies aan vooraf, met wisselend resultaat vanuit Nederlands perspectief. • Als een nabetaling of een te late afdracht aan de orde is, dan brengt de EC vertragingsrente in rekening vanaf het moment dat het bedrag in haar ogen had moeten worden afgedragen. Deze renteclaims mogen conform de huidige begrotingregels niet gefinancierd worden uit de generale middelen en moeten dus worden ingepast binnen het Belastingdienstartikel. Door de specifieke opbouw van het rentepercentage dat stijgt gedurende de tijd, loopt ook het rentebedrag heel snel op. Discussies met de EC over een claim zorgen er daardoor voor dat het rentepercentage en de uiteindelijk te betalen rente alleen maar hoger wordt. • De budgettaire omvang van het aantal dossiers dat onder discussie is - en daarmee het uiteindelijke budgettaire risico - is groeiende. Naast toegenomen handelsvolumes is een reden dat Brussel over steeds meer Douanegerelateerde informatie beschikt en met betere selectiemethodes doelgerichter en strikter zoekt naar mogelijke risicodossiers. Tegelijkertijd is het moeilijk om budget te ramen voor eventuele nabetalingen en rente vanwege het onvoorspelbare patroon van de claims en de uitslag van de discussies. In de huidige systematiek wordt Douane/Belastingdienst jaarlijks geconfronteerd met een tegenvaller van moeilijk voorspelbare omvang (in 2016 €2,4 mln.).
Krachtenveld	De Europese Commissie en het EU-Hof van Justitie.
Behandeling	• De Douane is in samenspraak met DGBEL, en FEZ bezig een afwegingskader te ontwikkelen voor de beslissing afdragen of bezwaar (blijven) maken. Doel is de kans op vertragingsrente terug te dringen ten opzichte van het huidige beleid, zonder dat dit tot een per saldo hogere TEM afdracht leidt. • Er vindt versterking van de grip op de afdracht van Douanerechten aan de EC plaats o.a. door de (budgettaire) risico's op lopende dossiers opnieuw tegen het licht gehouden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• De belangrijkste risico's op dit dossier - naast de budgettaire – zitten o.i. in: o de beeldvorming richting de Belastingdienst-Douane ("ze hebben hun zaken (weer) niet op orde"); o de beeldvorming richting de EU ("NL moet weer extra miljoenen afdragen aan Brussel"). • De huidige opzet waarbij wel de vertragingsrente, maar niet de EC-claim zelf via de begroting van de Belastingdienst loopt, vormt o.i. een "perverse" prikkel voor de Belastingdienst-Douane. Het is dan immers aantrekkelijk voor de Douane om geen bezwaar te maken tegen claims van de EC, onafhankelijk of die al dan niet terecht zijn. Voor dekking worden verschillende opties in kaart gebracht.

CONCEPT

90. DGRB: *Instrumenten evaluatieonderzoek: beleidsdoorlichtingen en IBO's*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGRB/IRF/ Bureau Strategische Analyse
Omschrijving inhoud	De minister van Financiën is systeemverantwoordelijk voor doelmatige besteding van overheidsuitgaven. Hiertoe is de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE) opgesteld, welke stelt dat departementen de doeltreffendheid en doelmatigheid van uitgaven moeten evalueren en ten minste eens in de 4 tot 7 jaar een beleidsdoorlichting moeten uitvoeren. Een beleidsdoorlichting is een syntheseonderzoek van evaluaties naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid op een begrotingsartikel. De vakminister is verantwoordelijk voor de inhoud van de beleidsdoorlichting, en stuurt deze met een kabinetsreactie via de onderraden en MR aan de Tweede Kamer. Vanuit de systeemverantwoordelijkheid van de minister van Financiën, is IRF/BSA verantwoordelijk voor de regelgeving (RPE) en ziet de IRF toe of departementen voldoen aan de vereisten volgens de RPE. IRF/BSA is voorzitter van het overleg van coördinatoren van beleidsdoorlichtingen van departementen, organiseert een kick-off dag voor projectleiders van startende beleidsdoorlichtingen en geldt als vraagbaak. De IRF neemt ieder jaar initiatief tot het uitvoeren van 3-5 Interdepartementale Beleidsonderzoeken (IBO's) op maatschappelijke, budgettaire of governance vraagstukken. In opdracht van het kabinet onderzoekt een interdepartementale werkgroep onder leiding van een onafhankelijk voorzitter de doeltreffendheid en doelmatigheid en stelt beleidsopties tot verbetering voor. Het is aan het kabinet om de voorkeur voor beleidsoptie(s) aan te geven in de kabinetsreactie (zie ook dossier 'recent uitgevoerde IBO's').
Krachtenveld	• De Tweede Kamer wil graag meer inzicht in de kwaliteit van overheidsuitgaven en de ruimte voor het uitvoeren van politieke prioriteiten. De opzet en vraagstelling van nieuwe beleidsdoorlichtingen die departementen in september aan de Tweede Kamer worden gestuurd krijgen veel aandacht. De TK heeft minder aandacht voor de afgeronde rapporten. • Departementen ervaren het onderzoeken van doeltreffendheid en doelmatigheid als lastig, doordat het kwetsbaarheden aan het licht brengt (spanning tussen leren en verantwoorden). Zeker de vereiste bij beleidsdoorlichtingen, ingevoerd op initiatief van de TK, van een besparingsoptie van 20%, blijkt ingewikkeld. • De onderhandelingen over de IBO onderwerpen loopt mee in de voorjaarsbesluitvorming en wordt gepubliceerd in het BVM. • De OESO, IMF en EC hebben veel aandacht voor 'spending reviews' (IBO's), waarbij Nederland gezien de ervaring en het gebruikte model als interessant wordt gezien.
Behandeling	Twee keer per jaar stuurt de minister van Financiën een overzicht van de voortgang van beleidsdoorlichtingen naar de MR; dit om iedereen bewust te maken van mogelijke vertragingen (de afgelopen 3 jaar is de helft van de doorlichtingen te laat naar de TK gestuurd). De kwaliteit van evaluaties, en specifiek van beleidsdoorlichtingen, was focusonderwerp voor de verantwoording over 2016. Dit onderwerp heeft daardoor veel aandacht gekregen bij de verantwoording (jaarverslagen, FJR) en in het verantwoordingsdebat over 2016.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De kwaliteit van beleidsdoorlichtingen is o.i. een aandachtspunt; ongeveer 50% kan geen doeltreffendheid en doelmatigheid bepalen. Verbeteringen zijn o.i. mogelijk als departementen beter en meer gaan evalueren (ex-ante en ex-post). Dit is ook gesignaleerd door de Studiegroep Begrotingsruimte, zie dossier 'operatie inzicht in kwaliteit' en kreeg uitgebreid aandacht in het verantwoordingsdebat over 2016.

91. DGRB: *Comptabiliteitswet en de onderliggende regelgeving*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGRB/Begrotingszaken
Omschrijving inhoud	De Comptabiliteitswet (CW) regelt op basis van artikelen 78 en 105 van de Grondwet de inrichting van de financiën van het Rijk over: • het begrotingsbeheer en de verantwoording van het Rijk (*eisen aan de presentatie van de begrotingen en de jaarverslagen*); • de normering van het begrotingsbeheer en financieel beheer (*begrotingsvoorbereiding, begrotingsuitvoering en begrotingswijzigingen*); • de taken en verantwoordelijkheden van de Minister van Financiën en de vakministers; • het beheer van publieke liquide middelen buiten het Rijk; • het toezicht op het beheer van publieke financiële middelen buiten het Rijk; • de controlebevoegdheden van de Algemene Rekenkamer als externe controleur. Enkele belangrijke inhoudelijke wijzigingen in de Comptabiliteitswet 2016 zijn: • het formaliseren van programmabegroting voor een minister zonder portefeuille; • is een begroting nog niet door het parlement vastgesteld, dan wordt alleen lopend beleid uitgevoerd. Nieuw beleid wordt alleen uitgevoerd als uitstel van de uitvoering van de begroting niet mogelijk is en wanneer de beide Kamers hierover zijn geïnformeerd; • de verantwoordingsdag op de derde woensdag van mei, blijft gehandhaafd, tenzij Tweede Kamer met reces is of als de verantwoordingsdag op een nationale feestdag valt; • uitbreiding van de bevoegdheid van de Algemene Rekenkamer bij staatsdeelnemingen. De AR kan een onderzoek ter plaatse verrichten bij 50% staatsdeelnemingen en bij de dochterondernemingen van staatsdeelnemingen waarvan de Staat 50% of meer van de aandelen bezit.
Krachtenveld	De spelers van de CW zijn: • de Staten-Generaal – democratische controle, budgetrecht; • de Minister van Financiën - coördinator en toezichthouder Rijk; • de vakministers – verantwoordelijk voor eigen begrotingen en jaarverslagen; • de directie FEZ - interne adviseur van het ministerie; • de Auditdienst Rijk – interne controleur van het Rijk; • de Algemene Rekenkamer – onafhankelijke controleur.
Behandeling	Het wetsvoorstel CW 2016 is op 22 maart 2017 door de Eerste Kamer aangenomen[3] en treedt per 1 januari 2018 in werking. Met de inwerkingtreding van de CW 2016 komen de lagere regelingen die op de Comptabiliteitswet 2001 zijn gebaseerd van rechtswege te vervallen. Deze regelgeving wordt in 2017 gemoderniseerd en afgestemd met de actoren. Het gaat om 8 ministeriele regelingen en twee algemene maatregelen van bestuur (AMvB's). De departementen, Auditdienst Rijk en de Algemene Rekenkamer toetsen de AMvB's (het Besluit FEZ en het Besluit Auditdienst Rijk) en de ministeriële regelingen op de uitvoerbaarheid en de controleerbaarheid. De AMvB's worden ook door de Raad van State getoetst. Over alle conceptregelgeving wordt conform artikel 96, eerste lid, van de

[3] Stb. 2017 139

2027172 03713

	Comptabiliteitswet 2001 overleg met de Algemene Rekenkamer gevoerd. **Vaststelling lagere regelgeving** • De ministeriele regelingen kunt u –na formeel advies van de Algemene Rekenkamer en de AMvB's na advies van de Raad van State - dit najaar vaststellen. • De nieuwe lagere regelgeving wordt per 1 november dit jaar gepubliceerd en treedt samen met de CW 2016 per 1 januari 2018 in werking.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Er zijn o.i. geen financiële, juridische of politieke risico's aan dit dossier verbonden. Belangrijke actie is wel om de departementen en de controleurs dit najaar tijdig te informeren over mogelijke gevolgen van de nieuwe regelgeving voor de bestaande werkwijze of interne administratieve organisatie van de departementen.

CONCEPT

92. DGRB: *'Op weg naar een digitale begroting' en Open data*	
Verantwoordelijk DG/directie	Rijksbegroting / Begrotingszaken
Omschrijving inhoud	Het programma "Op weg naar een digitale begroting" is gericht om binnen de financiële functie met slimme toepassing van IT meer datagericht te gaan werken waardoor snellere en betere informatievoorziening kan worden geleverd. Onderdelen van het programma zijn o.a.: • Streven naar een volledig geautomatiseerd financieel administratief systeem(en) die snel en betrouwbare informatie oplevert. • De administratie is zo ingericht dat uniforme data geautomatiseerd kan worden geleverd aan een Data Cloud. Binnen de Cloud kunnen geautoriseerde medewerkers (uit de financiële functie) sturings- en beheersingsinformatie halen. Vanuit de Cloud kan vervolgens data geautomatiseerd worden gepubliceerd als open data. • Ontwikkelen van een digitale begroting en verantwoording. Op Verantwoordingsdag is de site www.rijksfinancien.nl live gegaan. De site rijksfinancien.nl ontsluit op een moderne, interactieve en toegankelijke wijze financiële begrotings- en verantwoordingsinformatie (open data) over de afgelopen jaren. De site maakt geen onderdeel uit van de officiële verantwoordingsstukken die aan het parlement worden aangeboden. De doelgroep is de financiële professional of geïnteresseerde. Doel is om stapsgewijs steeds meer en andere soorten informatie toe te voegen aan deze site. • Experimenteren met nieuwe technologieën als blockchain. • Strategisch personeelsbeleid om ook in de toekomst over voldoende gekwalificeerd personeel binnen de administraties te beschikken.
Krachtenveld	• Het Rijk heeft o.l.v. BZK een traject ingezet om op bepaalde momenten in het jaar (geselecteerde) data openbaar te maken op internet. • De Algemene Rekenkamer is een groot voorstander van een transparante overheid. • Uniformering van financiële gegevens, begrotingsafspraken – en het financieel-administratiefstelsel is ook een van de aanbevelingen van de Adviescommissie Verslaggevingsstelsel rijksoverheid (zie fiche) • Op 28 juni 2017 is een congres om 150 stakeholders mee te laten denken over open data en in het bijzonder www.rijksfinancien.nl. Onder de genodigden zijn ook Kamerleden en journalisten.
Behandeling	• Het programma heeft zowel lange termijn doelen (5-10 jaar) zoals het opzetten van een Data Cloud en het streven naar één financieel administratief systeem binnen het Rijk als korte termijn doelen (open data, site www.rijksfinancien.nl)
Ambtelijke beleidsopvattingen	• De belangrijkste risico's bij het programma zijn o.i. dat er onvoldoende kennis van nieuwe technologieën en implementatiekracht aanwezig is bij de departementen. Er wordt daarom voor een stapsgewijze aanpak gekozen die rekening houdt met het adaptievermogen bij de directies FEZ en de administraties. • Door het beschikbaar stellen van open data, is de kans reëel dat anderen fouten ontdekken in de open data. De insteek van het programma is dat men leert van deze fouten en daarmee in de toekomst fouten voorkomt.

93. DGRB: *Versterken control op uitvoeringsorganisaties*

Dossiernaam	Versterken control op uitvoeringsorganisaties
Verantwoordelijk DG/directie	DGRB/BZ, afdeling BBE i.s.m. Inspectie Rijksfinanciën
Omschrijving inhoud	• De laatste jaren deden zich diverse incidenten voor bij organisaties als de Belastingdienst, de SVB, ProRail en de Politie met soms forse operationele en/of budgettaire consequenties. • DGRB heeft met een aantal [redacted] FEZ onderzocht wat rode draden zijn voor een goede control op uitvoeringsorganisaties. De stelling was dat in de genoemde organisaties er parallellen zijn in tekortkomingen inzake governance, bekostiging en financieel beheer. • Het onderzoek levert 4 succesfactoren op inzake: 1) de cultuur, 2) kosteninzicht, 3) de aansturing en 4) de positie van [redacted] FEZ. Deze zijn vertaald in een aantal maatregelen die DGRB wil nemen om deze succesfactoren beter te borgen. We lichten er een aantal uit: - het harmoniseren van de lappendeken aan regelgeving voor verschillende typen organisaties (agentschap, zbo, rwt, etc.) in één Regeling uitvoeringorganisaties met minimumeisen voor de aansturing, bekostiging en het financieel beheer (analoog aan hoe het momenteel al geregeld is voor agentschappen); - verduidelijken van de taak en verantwoordelijkheid van [redacted] FEZ ten opzichte van alle typen uitvoeringsorganisaties in het herziene Taakbesluit FEZ; - loopbaanbeleid erop gericht de asymmetrie (status, beloning) in de financiële functie bij departementen en de uitvoering te verminderen en mobiliteit tussen kerndepartement en uitvoering te vergroten; - door actieve uitwisseling van kennis en kunde de financiële functie versterken en te bouwen aan betere basiskennis van de uitvoering.
Krachtenveld	• Parlement/AR: aandacht voor grip op uitvoering • SGO: vanuit het SGO eveneens aandacht (o.a. in de brief aan de formateur). In opdracht van het SGO voert ABD [redacted] onderzoek uit naar rollen in de sturing van uitvoeringsorganisaties. • BZK, beleidsverantwoordelijk voor zbo's via de Kaderwet zbo's. • Bij departementen, waaronder uitvoeringsorganisaties ressorteren, is de eigenaarsrol en opdrachtgevende rol belegd. • De FEZ directies van departementen. • Uitvoeringsorganisaties zoals agentschappen, zbo's en rwt's.
Behandeling	• Voor de uitwerking van een Regeling uitvoeringsorganisaties zijn de eerste ambtelijk verkennende gesprekken met BZK gevoerd. • Het herziene Taakbesluit FEZ wordt via IOFEZ, SGO naar de Ministerraad verzonden. Inwerkingtreding is voorzien per 1/1/2018.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Onze opvatting vanuit het interne DGRB-onderzoek is dat het uitvoeringsveld qua organisatievormen versnipperd is, dit geldt ook voor de ministeriële verantwoordelijkheid. Incidenten volgen evenwel geen juridische organisatie-indeling. Ze doen zich voor ongeacht rechtsvorm. FIN is systeemverantwoordelijk voor verzelfstandigingsbeleid van de rijksoverheid. Regelgeving voor de verschillende vormen van verzelfstandiging is echter verschillend. Daarnaast zijn er grote departementale verschillen in de toepassing van de regels. Met de implementatie van de maatregelen van het onderzoek, wordt recht gedaan aan de gelijksoortigheid aan problematiek en wordt er een slag gemaakt in de harmonisatie in control op uitvoeringsorganisaties. Een risico daarbij is dat voor de verzelfstandigingsvormen die erg op afstand staan van het Rijk (maar waar wel begrotingsgeld in omgaat), het (ambtelijk en politiek) moeilijk is om minimumeisen in een Regeling uitvoeringsorganisaties neer te leggen. Een ander risico is juridisch. Behalve de departementen en de Auditdienst Rijk toetsen de Raad van State (RvS) en de AR de

	herziening van het Taakbesluit FEZ. Dit geldt ook voor de Regeling uitvoeringsorganisaties (m.u.v. de RvS). De Kaderwet zbo's valt onder BZK en schrijft nu nog weinig voor op het terrein van financieel beheer en kosteninzicht. Een Regeling uitvoeringsorganisaties zou daarin verder moeten gaan. Tot nu toe was de ambitie van BZK op dit terrein beperkt. Een uitdaging voor de komende tijd is daarom om de doelen van Financiën en BZK op dit onderwerp meer op één lijn te brengen.

CONCEPT

94.	DGRB: *Versterken financiële functie Rijk*
Verantwoordelijk DG/directie	DGRB/FIN-lab, BZ/ BBH en BZ/RHB
Omschrijving inhoud	De financiële functie Rijk maakt een ontwikkeling door, een organisch transitieproces. Gezamenlijk met de departementen worden diverse initiatieven ondernomen om de financiële functie verder te optimaliseren en doelmatiger te organiseren. Een voorbeeld hiervan is het programma naar een digitale begroting. De taken en verwachtingen van de financiële functie, in het bijzonder de financiële administratie veranderen. Routine- en handmatige handelingen (bijv. het invoeren van data in administraties of het maken van ramingen op basis van historische gegevens) worden geautomatiseerd. Daarnaast is er juist nieuwe kennis nodig van bijvoorbeeld data-analyse. Om de ontwikkeling van de financiële functie binnen het Rijk in kwalitatieve zin te stimuleren is er een programma gestart dat medewerkers binnen de financiële functie een platform biedt om zich verder te ontwikkelen. Het programma ontwikkeling financiële functie Rijk is erop gericht de kwaliteit van de financiële functie hoog en sterk te houden.
Krachtenveld	De minister van Financiën is 'systeem verantwoordelijk' voor de kwaliteit van de financiële functie van het Rijk. De vakministers zijn primair verantwoordelijk voor de kwaliteit van hun eigen financiële functie. De departementen zijn bereid om samen met Financiën dit vraagstuk op te pakken. De Algemene Rekenkamer hecht ook grote waarde aan deze verantwoordelijkheid.
Behandeling	Het dossier wordt behandeld in ambtelijke gremia. In het bijzonder het IOFEZ en de desbetreffende voorportalen: FMO, IOHFA en IBP. Het programma ontwikkeling financiële functie Rijk, genaamd FIN-lab, is gestart op 1-2-2017 voor een periode van twee jaar.
Ambtelijke beleidsopvattingen	DGRB ziet dit als een belangrijk onderwerp om de kwaliteit van de financiële functie te verbeteren en de financiële functie van het Rijk toekomstgericht te maken. Het programma is gericht op kansen en de wens doelmatiger en doeltreffender te werken. Het is niet opgestart vanwege een urgent probleem of tekort. DGRB is zeer bewust dat er generieke uitdagingen voor de toekomst zijn zoals het aantrekken en behouden van voldoende en kwalitatief goede financiële medewerkers. Wanneer er o.i. geen of te weinig aandacht wordt besteed aan het versterken van de financiële functie Rijk kunnen er risico's ontstaan waardoor het financieel beheer bij departementen in gevaar komt.

95. DGRB: *Beleidskader risicoregelingen (garantiebeleid)*	
Verantwoordelijk DG/directie	☐ Rijksbegroting, directie begrotingszaken en inspectie Rijksfinanciën.
Omschrijving inhoud	Het beleidskader risicoregelingen is integraal onderdeel van het nationale begrotingsbeleid. Onder risicoregelingen verstaan we garanties, leningen en achterborgstellingen. In 2016 bedroeg het totaal aan uitstaande garanties ongeveer 165 miljard euro. Doel van het beleidskader is een betere grip op de ontwikkeling van risico's voor de overheidsfinanciën. Het beleidskader is geoperationaliseerd door middel van een toetsingskader (met 12 vragen) die leiden tot een transparante afweging rondom het al dan niet aangaan van nieuwe risico's of aanpassing van bestaande. Het ingevulde toetsingskader moet per regeling worden goedgekeurd door de MR en altijd naar de Tweede Kamer worden verzonden. Belangrijkste uitgangspunt van het beleidskader is dat het geven van een garantie door het Rijk geen "gratis geld" is. In het verleden werd een tekort aan budget wel eens gecompenseerd door het verstrekken van garanties. Gedurende financiële crisis steeg het uitstaande niveau van garantie explosief. Dit alles heeft geleid tot een aangescherpt risicobeleid. Voor nieuwe risicoregelingen geldt derhalve "nee, tenzij beleid" en besluiten hierover vallen onder het voorafgaand toezicht van de minister van Financiën. Verder dwingt het beleidskader onder andere af dat er voor een garantie een (kostendekkende) risicopremie wordt betaald die wordt gebruikt om een budgettaire buffer aan te leggen voor toekomstige schades.
Krachtenveld	Het krachtenveld omvat vooral discussie tussen Financiën en de vakdepartementen. Als integraal onderdeel van de voorjaarsbesluitvorming moeten zij bij beleidsbrief hun voorstellen voor (aanpassing of nieuwe) risicoregelingen indienen. Indirect spelen ook marktpartijen een rol omdat zij bij de overheid (lees vakdepartementen) aankloppen voor een garantie of lening.
Behandeling	Er loopt op dit moment geen parlementaire behandeling van het beleidskader of anderzijds consultatie van het veld.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Er is grote diversiteit in risicoregelingen en daarmee ook in de discussies tussen Fin en de vakdepartementen. Voor de minister van financiën is het o.i. vooral zaak om consequent te zijn en strikt in de toepassing van het beleidskader richting alle vakdepartementen. Specifiek aandachtspunt betreft o.i. de aanwending van aangelegde risicovoorzieningen. Dit zijn de opgebouwde buffers waar geregeld verzoeken voor komen om deze aan te wenden voor andere beleidsdoelen. Dit vormt een risico voor de budgetdiscipline en is niet in lijn met het doel van het beleidskader. Een risicovoorziening is juist bedoeld om toekomstige tegenvallers op te vangen en niet om nieuw beleid te financieren.

96. DGRB: *Voorafgaand toezicht*

Dossiernaam	Voorafgaand toezicht
Verantwoordelijk DG/directie	DGRB/IRF
Omschrijving inhoud	De minister van Financiën houdt toezicht op de begrotingen van zijn collega's. Dit valt uiteen in algemene afspraken met alle collegaministers over hun begrotingen en specifieke afspraken met bepaalde ministers over hun begroting of een onderdeel daarvan. Bij de specifieke afspraken is er sprake van voorafgaand toezicht. Jaarlijks in december stuurt de minister van Financiën voorafgaand toezicht-brieven aan de ministers met specifieke afspraken. Uit hoofde van de Comptabiliteitswet, kunnen één of meer begrotingsartikelen door de minister van Financiën worden aangewezen voor voorafgaand toezicht. Dit houdt in dat geen verplichtingen op de desbetreffende artikelen worden aangegaan, voordat hij daarmee heeft ingestemd. Alle aan te gane verplichtingen moeten dan dus individueel aan het ministerie van Financiën (in casu de IRF) worden voorgelegd. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om andere afspraken te maken in het kader van voorafgaand toezicht zoals het ontvangen van extra informatie. Wanneer de IRF constateert dat een FEZ van een ministerie op een bepaald onderdeel niet in control is of wanneer er op een begroting een dusdanig risico bestaat dat daar extra afspraken over gemaakt moeten worden, is het mogelijk om dit onder de noemer voorafgaand toezicht te doen. Het is een middel van de minister van Financiën om controle af te dwingen.
Krachtenveld	In 2017 is er bij drie begrotingen sprake van voorafgaand toezicht: VenJ, Defensie en WenR (Rijksvastgoedbedrijf). Voor de begroting van Financiën zijn over de Belastingdienst aparte afspraken vastgelegd. *VenJ* • Het betreft afspraken over de stukkenstroom die aan Financiën zal worden voorgelegd en over de frequentie van de verschillende monitoringsoverleggen. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over voortgangsrapportages over de financiële beheersing. Tot slot wordt er stilgestaan bij afspraken over het dossier Boeten en Transacties. *Defensie* • Bij Defensie is al een aantal jaren voorafgaand toezicht op alle beleidsartikelen van toepassing. • Wat betreft de arbeidsvoorwaarden is het voorafgaand toezicht vanaf 2017 aangescherpt; het is expliciet gemaakt dat overleg met de vakcentrales alleen kan beginnen na *instemming* van het ministerie van Financiën en niet na afstemming. *WenR* • Er is sprake van voorafgaand toezicht op het Rijksvastgoedbedrijf, omdat een deel van de inkomsten voor het generale beeld zijn. Een tweede reden is dat Financiën met WenR de afspraak heeft dat een eventueel verlies op drie risicovolle ontwikkelingstrajecten gedekt wordt uit het generale beeld. Daarnaast brengt het werk van het RVB inherent risico's met zich mee, die op de relatief kleine begroting van W&R lastig op te vangen zijn. *Belastingdienst* • Op de Belastingdienst is verscherpt toezicht van toepassing, dat niet is gebaseerd op de Comptabiliteitswet. Over de vormgeving van het verscherpt toezicht zijn specifieke afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in het zogeheten integraal document verscherpt toezicht. Dit zijn afspraken die zijn vastgelegd en per brief zijn gestuurd aan [redacted] Belastingdienst door [redacted] Rijksbegroting en zijn bevestigd door [redacted] Belastingsdienst.

97.	DGRB: *Algemene Rekenkamer (AR)*
Verantwoordelijk DG/directie	Rijksbegroting / Begrotingszaken
Omschrijving inhoud	De AR is een Hoog College van Staat. De taken, bevoegdheden en rechtspositie van de AR zijn vastgelegd in de Grondwet en in de Comptabiliteitswet 2001 (Comptabiliteitswet 2016, ingaande 1 januari 2018). De AR controleert of de inkomsten en uitgaven van het Rijk kloppen en of het Rijk beleid uitvoert zoals het bedoeld is (zinnig, zuinig en zorgvuldig). Dat is een wettelijke taak. De AR oordeelt over beleid van de regering dat is vastgesteld en doet geen politieke uitspraken.
Krachtenveld	Het bestuur van de AR, het college, telt drie leden. De collegeleden worden voor het leven benoemd. Het college gaat uit van het principe van collegiaal bestuur. De collegeleden zijn: en collegelid Verder is er momenteel een vacature voor een derde collegelid. van de AR is De AR speelt een belangrijke rol tijdens Verantwoordingsdag. Per departement publiceert de AR dan een verantwoordingsonderzoek waarin zij o.a. een oordeel geeft over de kwaliteit van de financiële informatie en de beleids- en bedrijfsvoeringsinformatie en over de kwaliteit van de bedrijfsvoering zelf. Op Verantwoordingsdag publiceert de AR ook de staat van de Rijksverantwoording. Hierin geeft de AR een Rijksbreed beeld over het afgelopen jaar. Hierin kan de AR ook de Rijksrekening goedkeuren. De staat van de Rijksverantwoording kan als tegenhanger worden gezien van het Financieel Jaarverslag van het Rijk. De AR pleit er voor dat het kabinet beter inzichtelijk moet maken wat de gevolgen zijn van wat het doet, maar ook van wat het niet meer doet zoals bij bezuinigingen. Er is vaak te weinig informatie, zeker als de uitvoering op afstand staat. Op Verantwoordingsdag gaat de meeste aandacht uit naar de onvolkomenheden die de Algemene Rekenkamer bij het Rijk constateert. Na de aanbieding van het Financieel Jaarverslag door de minister van Financiën in de Tweede Kamer speecht de president van de ARK. Het is gebruikelijk dat de president daarna een persconferentie geeft in Nieuwspoort. Dit jaar ging de meeste aandacht uit naar de acht onvolkomenheden bij de Belastingdienst en het toezicht daarop.
Behandeling	n.v.t.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• Als er iets niet op orde is geeft de AR een aandachtspunt of een (ernstige) onvolkomenheid. Bij het ministerie van Financiën zijn over 2016, acht onvolkomenheden vastgesteld (Rijksbreed is het totaal 36 onvolkomenheden). • Het ministerie van Financiën moet andere departementen financieel controleren, maar ziet de onvolkomenheden voor het eigen departement over 2016 (in 2017) verdubbelen en heeft daarnaast de meeste onvolkomenheden. • De minister van Financiën heeft vier keer per jaar een lunchoverleg met de President van de AR.

98.	DGRB: *Beleidsdoorlichtingen Financiën*
Verantwoordelijk DG/directie	-cluster, directie Financieel-Economische Zaken (coördinatie) - Belastingdienst, cluster Bedrijf - Generale Thesaurie, directie Financiële Markten - cluster (Rijksbreed), Domeinen Roerende Zaken - Generale Thesaurie, Agentschap
Omschrijving inhoud	Sinds 2006 is in de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE) opgenomen dat ministers verplicht zijn om ieder beleidsartikel eens in de vier tot zeven jaar te evalueren in een beleidsdoorlichting. Dit is een syntheseonderzoek waarin de doelstellingen van lopend beleid tegen het licht worden gehouden. Beleidsdoorlichtingen 2017: - Toezicht (incl. opsporing) en massale processen (art. 1) o Het onderzoek richt zich op de fiscale processen en betreft de onderdelen Belastingen (segmenten Particulieren, MKB, Grote ondernemingen), FIOD en Centrale Administratieve Processen (CAP). Periode: 2010-2016. - Financiële Markten (art. 2) o Doorlichting bestrijkt het gehele begrotingsartikel en dus de algemene doelstelling: '*beleid maken voor een stabiele werking van financiele markten, waarin financiele instellingen betrouwbare diensten verlenen aan burgers en bedrijven*'. Periode: 2012-2016. - Beheer Materiële Activa (art. 7) o De beleidsdoorlichting gaat in op de algemene doelstelling: '*een optimaal financieel resultaat bij het beheren en afstoten van materiële activa van/voor het Rijk ten behoeve van de realisatie van rijksdoelstellingen*'. Periode: 2013-2016. Beleidsdoorlichting 2018: - Kasbeheer (art. 12) o De wet verplicht schatkistbankieren (2013) – als onderdeel van de wet financiering decentrale overheden (Fido) - wordt geëvalueerd.
Krachtenveld	Bij elke beleidsdoorlichting geeft ten minste één van de betrokken onafhankelijke deskundigen een oordeel over de kwaliteit van de beleidsdoorlichting en een toelichting op zijn/haar betrokkenheid bij de totstandkoming van de doorlichting. Deze toelichting wordt opgenomen in de beleidsdoorlichting of als bijlage meegestuurd naar de Kamer. De minister van Financiën is stelselverantwoordelijke van het evaluatieonderzoek. De IRF is betrokken bij alle beleidsdoorlichtingen en adviseert vanuit een FIN 2 rol.
Behandeling	Beleidsdoorlichtingen 2017: - Plannen van aanpak zijn op 20-09-2016 aan de Kamer aangeboden. Vragen van de Kamer (2 rondes) zijn op 14-11-2016 en op 22-12-2016 beantwoord. - De beleidsdoorlichtingen moeten voor het einde van 2017 naar de Kamer gestuurd worden. Beleidsdoorlichting 2018: - Uiterlijk op Prinsjesdag (19-09-2017) moet het plan van aanpak aangeboden worden aan de Kamer.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Nvt

99. DGBR: *Studiegroep Begrotingsruimte (SBR)*	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted] Rijksbegroting/Begrotingszaken en directie AFEP.
Omschrijving inhoud	De minister van Financiën verzoekt namens het kabinet voorafgaand aan een nieuwe kabinetsperiode, in het jaar voor de verkiezingen of anders, de Studiegroep Begrotingsruimte (SBR) om advies. Deze ambtelijke studiegroep geeft advies over de begrotingssystematiek en de begrotingsdoelstelling, zodat een nieuw kabinet een goede afweging kan maken over het te voeren begrotingsbeleid. Dit proces is ook voor deze kabinetsperiode doorlopen. De SBR heeft in juli 2016 het rapport ' van Saldosturing naar Stabilisatie opgeleverd'. Het advies beoogt een antwoord te bieden op de veranderde omgeving voor het begrotingsbeleid (zie ook fiche Begrotingsbeleid).
Krachtenveld	[redacted] van Financiën is [redacted] van de SBR. Verder zijn de leden vertegenwoordigers van de ministeries van Algemene Zaken, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Financiën, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van het CPB en DNB. Het advies is het resultaat van discussies in de SBR. Het advies van de SBR krijgt doorgaans veel aandacht van de pers. Bij het laatste advies in juli 2016 ging de aandacht vooral ernaar uit dat het nieuwe kabinet niet hoefde te bezuinigen. Het advies daarvoor in 2012 ging nog uit van een bezuinigingsopgave van 20 miljard euro.
Behandeling	Het advies van de SBR wordt door het kabinet aangeboden aan de Kamer. Dit gebeurt zonder verdere standpuntbepaling. Een volgend kabinet verwoordt de keuze voor de begrotingssystematiek en begrotingsdoelstelling in het regeerakkoord en de budgettaire gevolgen landen in de startnota.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het advies is de basis voor een nieuw kabinet een keuze te maken aangaande begrotingssystematiek en begrotingsdoelstelling.

CONCEPT

100. DGRB: *Instrumenten evaluatieonderzoek: De Operatie Inzicht in kwaliteit*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGRB/IRF/Bureau Strategische Analyse
Omschrijving inhoud	De buitenwereld vraagt van de overheid om meer inzicht te bieden in de resultaten van het door haar gevoerde beleid. Dit zien we terug in de toenemende aandacht vanuit de Tweede Kamer. Ook in de media zijn regelmatig dit type oproepen te horen. Ondanks deze maatschappelijke aandacht blijft de aandacht voor evaluaties op de werkvloer achter. In praktijk zien we dat beleidsmedewerkers misschien wel meer dan 90% van hun tijd besteden aan het maken van nieuw beleid. De aandacht voor het evalueren van het beleid is zeer beperkt. Beleidsdirecties voelen zich vaak geen eigenaar van beleidsevaluaties. Evaluatie wordt gezien als corvee en als iets van de financiële kolom. Bovenstaande vormde mede de aanleiding voor de Studiegroep Begrotingsruimte (SBR) om zicht te buigen over inzicht in de kwaliteit van overheidsuitgaven. De belangrijkste conclusie is dat inzicht in doeltreffendheid en doelmatigheid nog onvoldoende prioriteit krijgt gedurende het beleidsproces. Daarnaast is er is een gebrek aan samenhang in de inzet van instrumenten. De belangrijkste aanbeveling uit het SBR advies is de start van een Operatie Inzicht in Kwaliteit (analoog aan de Operatie Comptabel bestel uit de jaren 80). Hierin moet gekeken worden hoe je inzicht in doelmatigheid kunt verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan a) grotere rol onafhankelijken, b) meer flexibliteit en maatwerk, en c) gebruik maken van elkaars kennis en expertise. Het ministerie van Financiën heeft samen met de departementen op basis van bovenstaande al een aantal no regret maatregelen doorgevoerd binnen het huidige stelsel: - Pilot VWS: uitgewerkte meerjarenplanning voor evaluatie; - Verbeterparagraaf in beleidsdoorlichtingen; - Betrokkenheid directeuren ander departement bij een beleidsdoorlichting; - Maatwerkopleiding RAFEB voor beleidsmedewerkers die een beleidsdoorlichting uitvoeren.
Krachtenveld	• De noodzaak om tot betere evaluaties te komen, wordt ook door beleidsdepartementen gevoeld. Departementen vinden echter het uitvoeren van een goed onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid lastig, doordat het kwetsbaarheden aan het licht brengt (spanning tussen leren en verantwoorden). • De Tweede Kamer wil graag meer inzicht in de kwaliteit van overheidsuitgaven. In het verantwoordingdebat over de begroting van 2016 was het advies van de SBR en de Operatie Inzicht in Kwaliteit een belangrijk onderwerp • De Algemene Rekenkamer laat zich regelmatig kritisch uit over het gebrekkige inzicht in de effecten van overheidsuitgaven. Ook in haar verantwoordingsonderzoek begroting 2016 was dit het geval, bijvoorbeeld met betrekking tot de effectiviteit op het gebied van passend onderwijs.
Behandeling	Tot op heden is gecommuniceerd dat het wel of niet starten van een Operatie Inzicht in Kwaliteit aan het volgende, missionaire, kabinet is. In de Kamer is bij verantwoordingsdebat een motie aangenomen om de Operatie IIK te starten.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Ambtelijk Financiën is voorstander van het starten van een Operatie Inzicht in Kwaliteit conform de hierboven geschetste uitgangspunten van de Studiegroep Begrotingsruimte.

101. DGRB: *Adviescommissie Verslaggevingsstelsel rijksoverheid*	
Verantwoordelijk DG/directie	Rijksbegroting, directie Begrotingszaken
Omschrijving inhoud	• De door de minister van Financiën en de president van de Algemene Rekenkamer ingestelde Adviescommissie Verslaggevingsstelsel rijksoverheid heeft in maart 2017 haar advies uitgebracht over "de voor- en nadelen van toevoeging van meer baten-lasteninformatie aan de huidige wijze van begroten en verantwoorden". • De Adviescommissie concludeert dat het functioneren van het huidige begrotings- en verslaggevingsstelsel van het Rijk over het algemeen op orde is. Maar het stelsel levert niet alle relevante financiële informatie, vertoont op onderdelen gebrek aan eenduidigheid en wijkt af van de door medeoverheden en internationaal gehanteerde stelsels in de publieke sector. Er is daarom aanleiding om de transparantie te vergroten en inzicht in doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid te verbeteren. • De Adviescommissie stelt vast dat er zorg bestaat bij ministeries dat verschillende transities (naast baten-lastenstelsel (bls) bijvoorbeeld ook de overgang naar een digitale begroting) niet gelijktijdig gerealiseerd kunnen worden. De absorptiecapaciteit van de financiële functie is beperkt. • De Adviescommissie beveelt voor de komende vier jaar aan om het bestaande verslaggevingsstelsel verder te verbeteren en te harmoniseren, en in dat kader extracomptabel baten-lasteninformatie toe te voegen. Zij adviseert voorts om in 2020 via een tussentijdse evaluatie te beoordelen wat: ○ er nog nodig is aan verdere stappen in de richting van een pragmatisch vormgegeven baten-lastenstelsel, en ○ een haalbare termijn is om een dergelijk stelsel te realiseren, zonder daar op dit moment een concreet jaartal aan te koppelen. • De kosten voor de komende kabinetsperiode worden geraamd op 3 mln. incidenteel en 7-17 mln. p/j structureel. Er is geen budgettaire dekking. Indien er geen middelen bij formatie zijn vrijgemaakt dan dienen deze door het nieuw kabinet gevonden te worden onder het uitgavenkader.
Krachtenveld	Krachtenveld bestaat onder meer uit: • Parlement (gebruiker van de begrotings- en verantwoordingsinformatie) • Algemene Rekenkamer (pro invoering baten-lastenstelsel (bls)) • Ministerie van Financiën (beleid- en kadersteller, pro bls) • Auditdienst Rijksoverheid (assurance / compliance) • Departementen (pro: BZK/FIN/DEF, contra: VWS/IenM/SZW/EZ) • Agentschappen (onderdelen binnen rijksoverheid die reeds een bls voeren) • Wetenschap (Accountancy) • Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants (pro bls) • Accountancy en consultancykantoren (veelal pro bls)
Behandeling	• Het advies stelt het volgende kabinet in staat om een afweging te maken. Het rapport *"Baten en lasten geherwaardeerd"* is door uw voorganger eind maart aan het parlement gestuurd, zonder inhoudelijke kabinetsreactie. • Op 8 mei heeft de AR een bestuurlijke reactie gestuurd naar het parlement waarmee de AR het advies van Adviescommissie ondersteunt.
Ambtelijke beleidsopvattingen	DGRB waardeert het gemeenschappelijke advies als positief. Een transitie draagt bij aan realisatie van het programma '*Naar een digitale begroting*'. De overheid digitaliseert en wordt meer en meer datagedreven. Dat vergt uniformering, harmonisatie en standaardisatie van informatie, modernisering van de financiële informatievoorziening en de informatiesystemen én de financiële functie zelf (zie ook fiche in het overdrachtsdossier 'Naar een digitale begroting en Open data').